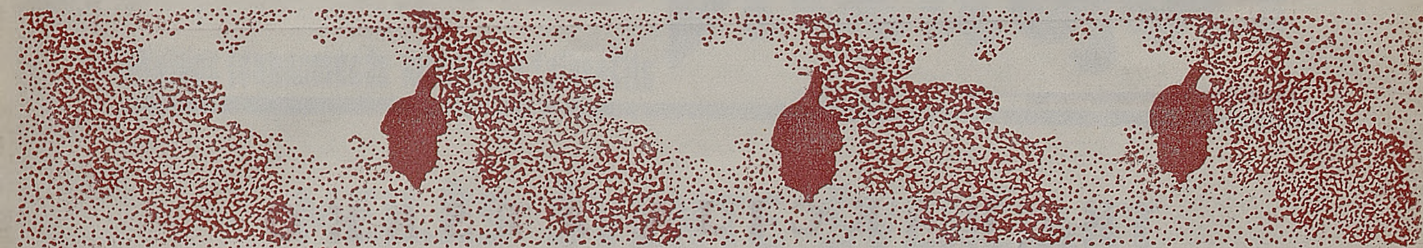
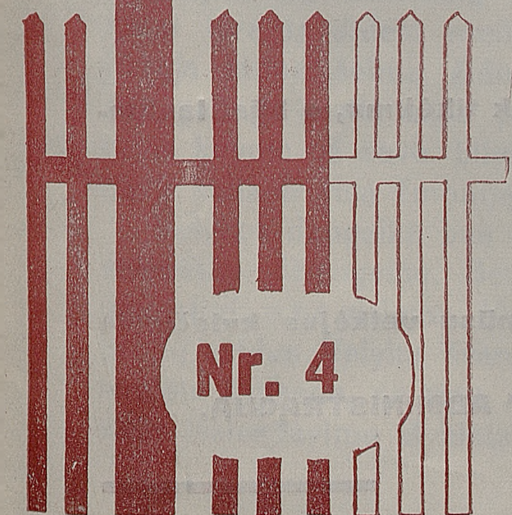
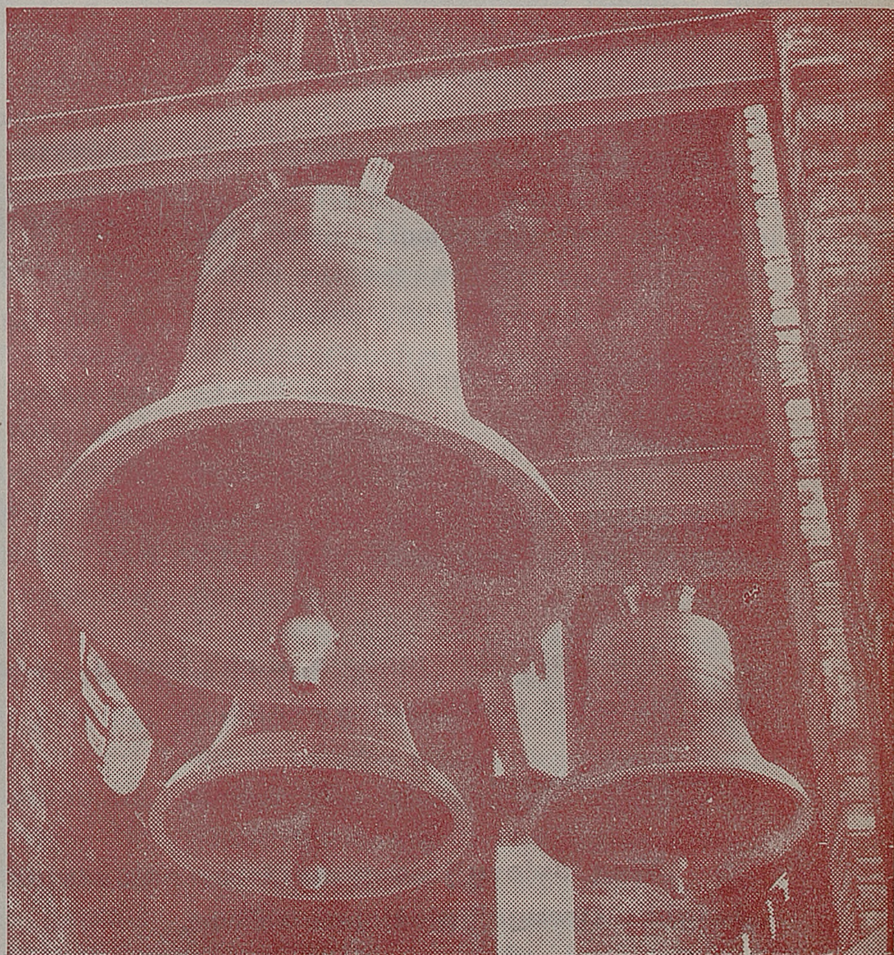
JAUNIMO

DRAUGAS

VILNIUS, 1936 m.

Brangiems mūsų bendradarbiams, platintojams ir skaitytojams Velykų Švenčių proga linkime daug laimės ir tyro pavasariško džiaugsmo.

„Jaunimo Draugo“ Redakcija ir Administracija.

REDAKCIJA ATSAKO

Varpūnei, Juozui, St. M., Alminui, V—ui, Romuviečiui, Anicetui Lapaičiui ir kitiems. Dėl vietos stokos straipsniai atidėti kitam numeriui.

Arėjui Vitkavskui. Gavome. Labai dėkui. Kas tiks, mielai įdėsime.

Narui. Vieną eilutę dedam, kitas sunaudosim vėliau. Žinutės nebus įdėtos, nes jau pasenusios.

Akstinui. Graži pažanga. Ateityje gal ir didžiuosius poetus nurungsit, bet tuo tarpu eilutės spaudai dar netinka, nes daug jose kalimo ir gramatiškų rimų. Laukiam daugiau.

P. Papšiui. Draugo eilėraščiai ir rašinėlis spaudai netinka.

Randamonių Petreliui. Dėkojam. Pasinaudosime kituose numeriuose.

Pilėnui. Labai dėkui už atsiųstas žinutes. Prašome draugą šios srities žinučių siuntinėti mums dažniau.

K. Č. Lietuviui. Eilučių rinkinį gavome. Kurios tiks, įdėsime be pataisų.

Gi—liui. Dėkui už juokus, sunaudosim.

M—ui. Gal ir pasinaudosim.

A—kui. Gražiai rašai, reikėtų tik daugiau pasilavinti — knygų paskaityti ir su plunksna dažniau padirbėti.

Pempei. Atsiųstuose mums rašinėliuose trūksta minties, bet šiaip neblogai parašyti.

Žižmaičiui. Dėkui už eilutes. Šian numerin įdeti negalėjome, nes vėlai gavome.

Kuolaičiui. Naujų eilučių siuntinį gavome. Dėkui. Kas tiks, įdėsime kituose numeriuose. „Jaunimo Draugo“ numerio 2 (122) nieks negavo, nes buvo sukonfiskuotas.

Jaunuoli, siek mokslo, dirbk tautai, gyvenk tikėjimu, o būsi laukiamas tautos ir visuomenės sūnus.

Visą šviesųjį jaunimą ir vyresniuosius mūsų veikėjus kviečiame „Jaunimo Draugo“ platinimo talkon.

„J. D-GO“ ADMINISTRACIJA.

Jaunimo Draugas
1936 m. Balandžio m. XI metai
Nr 4 (124)
Vilniaus jaunuomenės mėnesinis laikraštis

MEILĖS ŠVENTĘ ŠVENČIANT

Velykos—kilniausios meilės šventė. Jos primena mums didžiausią meilę, kokią tik pasaulis yra matęs. Velykų šventės vaizduoja mums tą meilę, dėl kurios Dievas tapo žmogumi ir baisiai kentėjo už nupuolusią žmoniją. Kristus dėl meilės mirė, kad amžinai nemirtų tie, kurių rankomis Jis buvo prie kryžiaus prikaltas.

Nebūtų Velykos meilės šventė ir tikrai neverti būtum Dievo Sūnaus atpirkimo, jei nemokėtum iš Jo skaisčiausios meilės ugnimi liepnojančios širdies savo širdysna tos meilės kibirkštį įžiebti. Kristus mus visus lygiai mylėjo ir visiems tos negestančios meilės pavyzdį paliko, kad mes, Jį sekdami, reikale mokėtum kryžių panešėti ir už savo brolį, ir už savo tautietį, ir už kiekvieną žmogų. Juk tiktai tyra ir didelė meilė apgaubia tikrąja laime šeimų židinius, tik ta pati galinga meilė neša palaimą tautoms kovoje už savo būvį ir gerbūvį, tik ji kelia ir visą žmoniją.

Velykos daugeliui bus kupinos pavasariško džiaugsmo. Bet, deja, tik daugeliui, o ne visiems. Ne visų mūsų brolių veidus Velykų šventės papuoš saulėta šypsena, ne visų akyse žibės viltis išsivadavimo iš kieto vargo glėbio. Nedaug reiktų dairytis, kad pastebėjus, jog mūsų židinčio džiaugsmo gėlyne yra plačiai išsikerojusios brolių skurdo piktžolės. Mušdami velykinį kiaušinį, neprivalome užmiršti, kad daugelis išblyškusių veidelių vargdienių našlaičių išalkusiomis akutėmis į mūsų gėrybėmis apkrautus stalus guodžiai žiūri ir pamėlynavusias nuo šalčio rankutes į mus tiesia.

Gal tiktai retas mūsų turime viso per daug. Daugumas vos galus su galais sumezgam. Bet vis dėlto daugelis mūsų yra laimingesni už pačius nelaiminguosius ir nors truputį jiems padėti galėtum.

Kai laimingasis nušluosto ašaras verkiančiam, tai jis tampa dar laimingesnis. Juk negali būti didesnės laimės, kaip džiaugtis kitam suteiktu džiaugsmu.

Turėtų būti ne vistiek lietuviui, ar jo brolis gėrybių pertekęs, ar skurdą kenčia. Tai mūsų tautiečių vieningumo ir bendro reikalo supratimo klausimas. Mat, medžiaginis skurdas pagimdo tamsumą, o tamsumas — visokius iškrypimus ir nupuolimą. Nupuolę mūsų broliai, vadinas — nupuolusi mūsų tautos dalis, kuri gali būti sunki našta kitai tautos daliai. Tik

visi vargais pasidalinę ir bendru džiugėsiu guosdamies galėsime sėkmingai kurti savo tautai šviesią ateitį.

Žinoma, per siaurai suprastum artimo meilę, jeigu apsiribotum vien medžiaginės paramos reikalais. Artimui kartais trūksta ir dvasinio peno, o ypač dažnai jo širdis trokšta broliškos šilimos. O tos šilimos kiekvienas savo širdyje galėtų rasti ir reikalaujančiam gausiai suteikti.

Artimo meilė — didelė brangenybė. Tačiau mums ji nieko nekaštuoja, nes tai Kristaus palikta dovana. Blogai darytum, jeigu patys nepaprastu Dangaus gerumu pasinaudoję, atsakytum to gerumo savo artimiesiems.

Lai šios Velykos būna visų lietuvių bendro džiaugsmo ir tikrosios broliškos meilės šventė. Tegul kiekvienas lietuvis ištiesia vargstantiems tautiečiams savo pagalbos ranką. Taip mokino mus Kristus, to reikalauja ir mūsų tautos gerovė.

Miltauta.

J. ČEKAUSKAS

Kristus kėlės!

Aleliuja! Kristus kėlės!
Džiaugsmo kupina krūtinė.
Danguj žvaigždės, žemėj gėlės.
Kristus nuodėmę pamynė.
Mums šviesos duok, Atpirkėjau!
Ir apšviesk mūs' žemę juodą,
Kad gyveniman išėję
Tavy rastume paguodą.

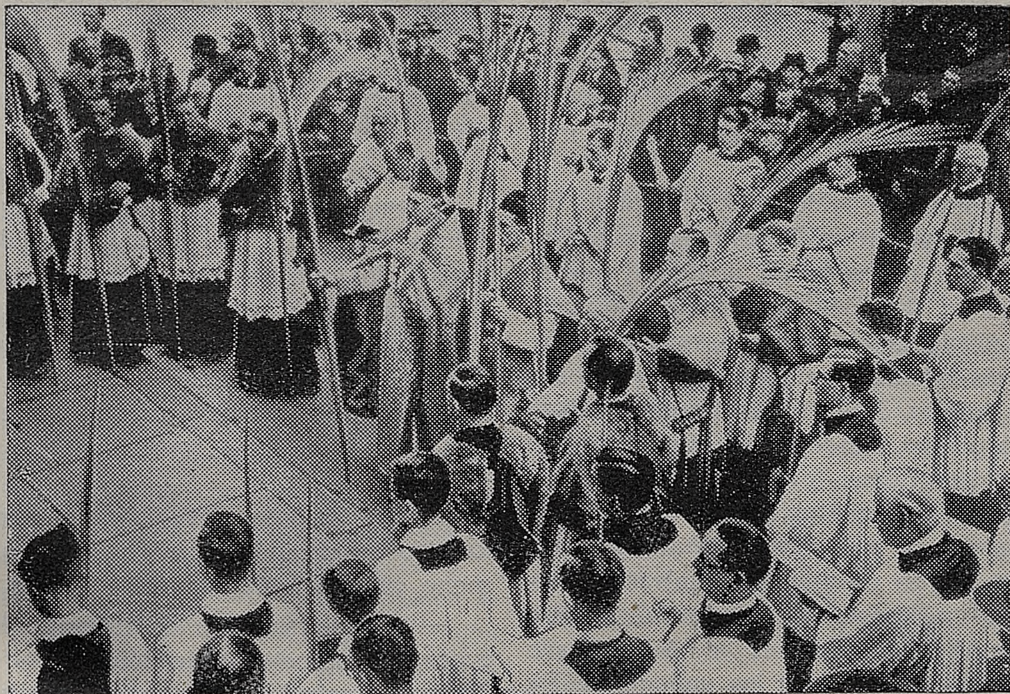
Tegul linksmas Aleliuja
Skrenda per laukus Tėvynės;
Tegul broliai vargus uja,
Paliktus senos gadynės.
Tu kentėjai ant Golgotos,
Kad lyg saulė mes žibėtum,
Kad mūs kelias erškėčiuotas
Žiedais meilės pražydėtų.

Mirtį klaikią, tamsią naktį
Tavo meilė nugalėjo,
Ir per skausmą, tavo kančią
Šiandien rytas pražydėjo.

ŠVENTOJI ŽEMĖ

Taip atrodo šiandie Alyvų kalnas, kur prieš tūkstančius metų vaikščiojo, mokino ir meldėsi Didysis Žmogus — Kristus.

Ryme iškilmingai švenčiamas Verbų sekmadienis. Vaizdelyje matome aukštuosius Rymo dvasininkus — kardinolus ir tikinčiųjų minias verbų šventinimo iškilmėse.

JERUZALĖS LIKIMAS

— Iš tiesų, iš tiesų sakau jums, kad neliks akmens ant akmenio, o vietoj mūrų styksos smėlio krūvos ir švilpaus praeivis vėjas.

— Mokytojau, apie ką kalbi? Kam pranašauji tokį liūdną likimą?—klausė savo mokytoją keletas greta jo einančių vyrų. Nors ir ne vienas pakartojo tą klausimą, tačiau atsakymo nesulaukė.

Ir vėl visi tyliai kopė nepatogiu siauru keliu, artinosi prie Salamono šventyklos griuvėsių likučių, kurie raudonų plytų nuotrupom puošė ir įvairino žalių palmių dengiamas Alyvų kalno pašlaites.

Karšta Pietų saulė, nepasotinamas tyrų troškulys čiulpė paskutiniąsias keleivių jėgas. Pailsusios kojos ir godžios nuvargusiųjų akys ieškojo tinkamos poilsiui vietos. Pasuko jie iš tako dešinėn ir nužygiavo apkerpėjusių griuvėsių linkui.

Susėdo palmių pavėsy ant apyšalčių uolų ir rūpestingai žvalgėsi į šonus, žiūrėjo į rožių, erškėčių kerus, jaunų finikių kupstus, kur bėgo ir slėpėsi kažkokie jų išbaidyti nedrąsūs gyvulėliai.

Nutilo jų kalbos, tartum nieks nedrįso pertraukti tos poilsio tylos, malonaus, gaivinančio vėjelio dvelkimo. Visų akys įsmigo į slėnį ir skendo didžiulėj grožio karalijoj.

Pakalnėj, Siono ir Akro kalvų pašlaitėse. Cedrono slėny, tvaskėjo saulės spinduliuose vienas gražiausių Palestinos miestų—Jeruzalė. Pačiam miesto vidury, ant kalvos stovėjo dangų siekianti milžiniška, auksiniu stogu, garsioji Jeruzalės šventykla — visos žydų tautos šventovė, prabangos, turto ir puošnumo pavyzdys.

Nuo miesto ją skyrė aukšta, dantuota mūro šiena ir gilus, visad pilnas vandens, griovys. Už šventyklos mūrų buvo tikrasis miestas — prabangūs turtuolių, valdovų, se-

niūnų namai, plokščiastogiai puošnūs rūmai, galerijos. Už trisieksnės mūro sienos, už spygliotos tvoros, net iki kalnų pašlaitės tęsėsi trečioji Jeruzalės dalis — priemiestis. Aplink miestą sruveno sraunus, vingiuotas Cedrono upokšnis ir bemaž už jį platesnė trečioji mūro siena.

Aukštajame šventyklos bokšte prabilo trimitas, kuris, lyg stebuklingas ragas, sujudino viso miesto ir net artimųjų apylinkių gyventojus. Šie, lyg skruzdės prieš lietų, kalnų pašlaitėmis, vingių takeliais traukė, skubėjo į miestą. Gatvės nuaidėjo valdovų trimitų garsais, pasipylė minios, žygiavo kariuomenės pulkai, žvangėjo ginklai, dundėjo arklių kanopos—visi skubėjo į šventyklos kiemą atnašauti aukų. Visa nutilo, tik šventyklų tarnautojų giedamos psalmės ir aukojamų gyvulių graudus baubimas sklydo po apylinkės kalvas ir skendo palmių miškuose. Keli keleiviai stebėjo miesto puošnumą, iškilmes ir gėrėjosi savo sostinės didumu, grožiu ir jos galingumu. Tik vienas jų lyg nematė ir nestebėjo tos galybės, o prisidengęs ranka akis, atsirėmęs į griuvėsių sieną, tyliai, griaudžiai verkė.

— Kas atsitiko, brangus mokytojau, kas spaudžia širdį? — klausė jį sankeleiviai.

Mokytojas nieko neatsakė. Tik gailestingomis akimis pažvelgė į slėnį, į didžiulį jame miestą, visos tautos numylėtą sostinę ir giliai atsidusęs patyliai ištarė:

— O, Jeruzale, Jeruzale, kokia baisi tavo tragedija.

Jau baigėsi septyniosdešimtieji metai, kai ištverminga, drąsi ir atkakli žydų tauta vilko sunkų romėnų vergijos jungą. Nė vienas tos šalies gyventojas nebuvo tikras savo rytojaus, nes žiaurus cesoriaus vietininkas už kiekvieną aštresnį, kad ir tiesos žodį baudė mirtimi, ištrėmimu, tėvų nuo vaikų perskyrimu ir kalėjimu. Ne kartą karčios jų ašaros sruveno raukšlėtais žandais, ne kartą miestų gatves plovė nekaltas jų kraujas, ne kartą ir išalkę tyrų sakalai ar hienos draskė tremtinių, jų tautiečių, kūnus. Pagaliau atėjo dar sunkesnė valanda. Jeruzalės valdytojas Tiberius Aleksandras uždraudė žydams melstis savo šventyklose gimtąja kalba ir atnašauti aukas sulyg savų papročių. Tada pritrūko žydams kantrybės ir, narsių Jeruzalės sūnų Eleazaro, Girkalio ir Gioraso vadovaujami, sukilo gyventojai ir su ginklu rankose išvarė iš miesto skaitlingą atėjūnų paliktą kariuomenę, vadus nuskandino Cedrono gelmėse ir paskelbė krašto laisvę.

Deja, neilgam. Praėjo vos keli mėnesiai, o jau baigės laimingosios Jeruzalės apylinkių dienos. Nuo jūros, lyg juodi audrų debesys, traukė ginkluoti pavergėjų kariuomenės pulkai. Visa, ką tik sutiko pakeliui, degino, naikino, žūdė. Šalies gyventojai, kas tik suskubo, bėgo į amžinąjį miestą — Jeruzalę ieškoti apsaugos. Visi kimšos į miestą, lindo į pilis, bet visur buvo pilna, trošku, ankšta.

— Štai matote garsųjį Jeruzalės miestą— kalbėjo cesorius Titas, užvedęs savo kariuomenę ant didžiulės užmiesčio kalvos.

— Jūs, narsieji Romos Imperijos legionai, turite čia parodyti savo ištvermę ir pasiryžimą. Jūs privalote nubausti nepaklusniuosius to miesto gyventojus, kurie drįso pakelti ranką prieš mus, viso pasaulio valdovus. Tad parodykite savo galią, po 3 dienų atidarykite miesto vartus, o kiekvienas jūsų gaus aukso ir sidabro tiek, kiek svers jo ranka nukirstos galvos. O dabar pirmyn į kovą!

Sužvango ginklai, sužvengė pentinų raižomi žirgai, sužibo groboniškos atėjūnų akys ir visi lenktiniuodami pasipylė miesto linkui.

Graudingai sugaudė Jeruzalės šventyklos bokšto trimitai, sunkiai pakilo didysis miesto tiltas, sužvangėjo miesto durų retežiai ir visas miestas paskendo rimty, tyloj.

— Mylimieji Jeruzalės sūnūs ir dukros,— prabilo vyriausias šventykos tarnas į susirinkusias minias.

— Atėjo sunkioji bandymo valanda. Grobonis priešas apgulė šventąją mūsų sostinę, garbingąją Jeruzalę, kurios vardas žinomas ir saulėleidžio ir saulėtekio šalyse. Jūs ištikimieji jos sūnūs, kurie tik nepersenai kovojot dėl jos laisvės, parodykite, kad tą laisvę tikrai pamilot ir kad verti esat jos. Nepabukite tų šunų lojimo, būkite ištikimi savajai tėvynei, ginkit ją, o dabar iškilmingai pasižadėkim, kad geriau visi žūsime kovos lauke, negu vergausime atėjūnui romėnui.

Sujudo minios, suspaudė delnai ginklus, nuaidėjo šventi priesaikos ir keiksmo žodžiai.

Braškėjo miesto sienos. Didžiuliai akmenys, įvairūs romėnų pabūklai ardė, griovė sienas, o jų kareiviai, lyg žalčiai, tai šen, tai ten ritosi ant mūrų, norėdami nušluoti jo sargybą ir atverti didžiuosius miesto vartus.

Ir taip grūmėsi ties Jeruzalės vartais dvi tautos net 6 metus.

Mieste kilo badas, alkis; pritrūko netik gyventojai maisto, bet ir medžiai lapų, lankos žolių. Gatvėse, ant namų stogų gulėjo eilės nelaiduotų badu mirusių vaikų ir moterų, nes jie visą savo turtą ir maistą atidavė kareiviams, sienų gynėjams, bet ir šiems trūko jau jėgų, reikėjo poilsio ir peno. Pabalę, lyg šmėklos, baltais prisidengę apsiaustais gynė paskutiniąsias miesto užtvarų sienas.

Baigės septintieji karo metai, baigės ir paskutinės Jeruzalės dienos. Gynėjų jėgos kaskart silpnėjo. Visa, ką tik galėjo dantys nugalėti, jau buvo suvalgyta, apgraušti netgi šunų kaulai. O priešas kas kart stiprėjo, pagalbon ėjo vis nauji legionų pulkai, vežė kas kart kitokius karo pabūklus, gaudavo vis naujus miesto puolimo planus.

Patekėjusi skaisti didžiojo penktadienio saulutė, greit slėpėsi už pilkųjų debesų — nedrįso žiūrėti į didįjį miesto gaisrą, kurio liepsna baigė semti pačius aukščiausius šventyklos bokštus. Miesto gatvėse klūpojo pusgyvės, išalkę moterys, klykė vaikai, o romėnų kruvini kardai baigė skinti tuos, kurie dar nesuskubo įšokti į liepsnų sūkurius. Didžiuliai jų sienolaužiai baigė griauti namus, kurių dar nepergalėjo ugnies liežuviai.

Ankstyvą pirmosios Velykų dienos rytą, po septynerių metų atkaklios kovos, džiugaudami romėnų legionai traukė pajūrin, vesdami nelaisvėn tūkstančius jaunuolių—narsių miesto gynėjų. Dažnai atsisukę žvelgdavo jaunieji vergai į amžinąjį miestą, bet nepamatydavo nieko kito, kaip tik vietoj gražiosios Jeruzalės tūnančius pelenų pylimus, o vietoj didžiosios šventyklos styrantį apgriuvusį bokštą, kuris dar ilgai ilgai bylojo žmonijai apie narsius tėvynės laisvės gynėjus, kilnius Jeruzalės sūnus didvyriškai žuvusius liepsnų sūkury ir žiaurių romėnų nelaisvėje.

A. Rimšaitis.

PAVASARIS EINA...

Pas mus dar pilka, šalta, o Šveicarijos kalnų pašlaitėse jau pražydę sodai.

VL. DIEMEDYS

Velykų rytą

Varpai Velykų, balsu savo
prikelkit žmogų iš purvyno.
Kelius, kur milžinai žygiavo —
Velykų rytą lai sužino.

Laukus apeisim. Ir kaimynus
prikelsime iš ilgo miego.
Nors mūs laukuos erškėčiai pinas,
įdiegsime ten naują diegą.

Gana tylos! Gana dejuoti!
Mes laimei gimėm, laimei augom.
Mes sakalai dangaus sparnuoti.
Pasieksim saulę ir žydrų dangų.

Varpai, sugauskit savo spižais!
Prikelkit žmogų iš purvyno.
Tegul jis traukia giesmę didžią,
kurios ligšioliai nepažino.

Bus gėrio daug. Bus daugel džiaugsmo.
Bet Rojum ar pavers pasaulį
Patsai Kūrėjas, Pats Aukščiausis,
mūsų gilių maldų išklausęs?...

Varpai, Velykų balsu savo
prikelkit žmogų iš purvyno.
Kelius į laimę — laimę didžią —
šiandieną te visi sužino!

Mūsų tautiečiai Amerikoje*)

„Tautos suskato šiuo metu itin rūpintis savaisiais, pasklidusiais per visą pasaulį. Kad neprarastų tautiškos sąmonės, atsidūrę svetimųjų tarpe, ir kad nepakriktų, būdami palaidi, jie telkiami draugėn tautinės kultūros pagrindu ir palaikomi kuo galint. Juk svarbu tautai, kad jos žmonės daugėtų ar kad bent jos prieauglis, svetur išėjęs, galutinai nedingtų. Ir mums lietuviams, negausingiems esant, dar labiau, nekaip kitiems, pravartu domėtis savo tautiečiais, atskirtais nuo Lietuvos ar šiaip, kur toli nuo jos likimo numestais".

A. Smetona.

Mūsų tauta negausi, neperdidelė, bet jos sūnūs ir dukterys gyvena visame pasauly; jų esama visose pasaulio dalyse: Europoj, Azijoj, Afrikoj, Australijoj ir Žiemių bei Pietų Amerikoj. Vienur jų yra mažiau, kitur daugiau; vienur jie išsisklaidę, pakrikę, kitur susimetę į dideles kolonijas ir susiorganizavę į savo atskiras lietuviškas organizacijas. Kiek jų iš viso yra?

Pernai Kaune įvykusiame Pirmame Pasaulio Lietuvių Kongrese kun. prof. F. Kemėšis, skaitydamas paskaitą apie kitur gyvenančių lietuvių švietimą, pažymėjo, kiek visame pasauly yra lietuvių. Pasak jo, dabartinėse Lietuvos Valstybės ribose vienų lietuvių yra 2 milijonai, nemaža yra Pabaltės valstybėse pav., Latvijoje 30.000, Estijoje 100, Suomijoje 100. Toliau Jungtinėse Amerikos Valstybėse 750.000, Rytprūsiuose 100.000, Sovietų Rusijoje 40.000, Brazilijoje 35.000, Argentinoje 32.000, Uragvajuje 10.000, Anglijoje 7.400, Kanadoje 15.000, Rytų Afrikoje 400, Šanchajuje 400, Charbine 300, Prancūzijoje 200, Australijoje 200, kituose kraštuose apie 400. *Iš viso 4.521.500.*

Bet, galimas dalykas, šie daviniai nėra tikslūs, nes ne visur yra galimumų visus lietuvius surašyti. Kaip jau pradžioje pažymėta, ne visur mūsų tautiečiai yra susiorganizavę, ne visur tautiškai susipratę ir todėl ne visur ir lietuviais užsirašę, o ypač anksčiau, kol dar nebuvo atskiros Lietuvos valstybės. Tuomet kai kurie kitur išvykę mūsų tautiečiai pasisakydavę esą atvažiavę iš Rusijos ir iš kitur. Na ir užsirašydavo visaip. O kiek jų iki šiol nutautėjo!

Palikę kitų kraštų lietuvius nuošaliai, šį kartą pakalbėkime apie tuos mūsų tautiečius, kurie gyvena Žiemių Amerikoje, t. y. Jungtinėse Amerikos Valstybėse.

Kada pirmieji lietuviai pasiekė Žiemių Ameriką, tikslių žinių nėra. Mūsų istorikas Simanas Daukantas savo „Būde senovės lie-

*) Paskaita, skaitytina jaunimo susirinkimuose.

ČIKAGOS LIETUVIŲ VADOVYBĖ

II-jo transatlantinio skridimo rėmėjai ir pirmosios Amerikos lietuvių sporto olimpijadės iniciatoriai. Sėdi antras iš kairės adv. J. Bagdžiūnas — Lietuvos Laisvės Varpo sumanytojas. Stovi viduj rašytojas, poetas, uolus mūsų laikraščio bendradarbis ir jo skleidėjas amerikiečių tarpe Arėjas Vitkauskas.

tuvių" rašo, kad pirmieji lietuviai Amerikon pradėję važiuoti antroje XVII amžiaus pusėje. Anot jo, „minavotina notis nutiko Lietuvos tautoje, jog daugybė lietuviško svieto išsidangino į Ameriką, nesgi didžturčiai Lietuvoje svietą vergė"... Kiti šaltiniai taip pat sako, kad XVII a. lietuviai bėgę į Ameriką dėl naminio karo Lietuvoje tarp katalikų ir protestantų. Tikresnės žinios sako, kad lietuviai pradėję vykti į Ameriką antroje XIX a. pusėje dėl ekonominių sunkumų: dėl badmečio, dėl nederlių Lietuvoje ir dėl stokos žemės, nes jau tuomet geriausia žemė buvusi ne lietuvių bajorų rankose. Be to, prisidėję ir politiški sunkumai: rusai persekiodavo už kiekvieną drąsesnį lietuvių pasirodymą, o ypač spaudos draudimo metu. Lietuvių jaunimas daugiausia bėgdavo iš savo krašto dėl priverstinio tarnavimo rusų kariuomenėje. Vėliau bėgęs dėl rusų - japonų karo, dėl kilusios revoliucijos ir dėl persekiojimų. Visos tos ekonomiškos, sociališkos ir politiškos priežastys stumte stūmė mūsų tautiečius vykti į svetimus kraštus ir ten ieškoti geresnių, laisvesnių gyvenimo sąlygų. Ir tokiu būdu iki Didžiojo karo iš Lietuvos išplaukė net trečdalis mūsų tautiečių, geriausių, sveikiausių jėgų. Dr. Pr. Puskunigis knygoje „Pasaulio lietuviai" šį faktą aiškiai pažymi, pabrėždamas, kad jokia kita Europos tauta nėra tiek išsiuntusi Amerikon savo sūnų ir dukterų kaip lietuviai. Jis sako: „Net visas trečdalis lietuvių tautos gyvena J. A. V., tuo tarpu gi čia nerasime nei 10-tos dalies visos vokiečių tautos, nei 20-tos dalies anglų, nei 50-tos dalies rusų ir pan".

Pirmieji Amerikon vyko kunigai, mažažemiai, kaimiečiai ir persekiojami lietuviai šviesuoliai. K. Gineitis savo knygoje „Amerika ir Amerikos lietuviai" ir prof. M. Biržiška „Lietuviškoje Enciklopedijoje" rašo, kad pirmieji lietuviai Amerikoje buvę kun. Strupinskas, kun. J. Juškevičius, kun. Končius, J. Botyrius, J. Staniulis, V. Gustaitis ir kiti. Vėliau atvykę dr. J. Šliupas ir kun. A. Burba, kurie Amerikos lietuvių gyvenime suvaidinę žymų istorinį vaidmenį.

Dabar pažiūrėkime, kaip užjūry gyveną mūsų broliai yra susiorganizavę ekonominėj, švietimo ir kultūros srityse.

Ekonominė būklė. Kaip aukščiau pažymėta, į Ameriką daugiausia vyko suaugę tvirti vyrai ir moterys. Nors ten ėjo vargo spiriami, bet ir pinigo bent pradžiai turėjo. Pasak K. Gineičio, 1899 — 1914 metų laikotarpy lietuviai parodė Amerikos emigracijos įstaigoms 3.158.455 dolerius atsivežtų pinigų. Be to, kelionei išleidę 16 milijonų rublių. Vadinas, tiek pinigų jie išsivežė iš Lietuvos! O kiek jie atsiėjo išauginti! Prof. K. Pakštas savo knygoje „Baltijos valstybių politinė geografija" pažymi: „Pusę milijono jaunų Lietuvos žmo-

nių galima kainoti dviem kainom: Lietuvoje juos užauginti atsėjo 100 milijonų dolerių, bet Amerikon perkelta jų kaina galėjo pakilti iki milijardo dolerių. Tas pat ir su jų darbu ir uždarbiu. Metinis jų uždarbis Lietuvoje būtų buvęs apie 25 ar 30 milijonų dolerių, o Amerikoje jau 300 milijonų dolerių, žinoma, skaitant, kad visi jie suaugę ir visi dirba".

Prof. M. Biržiškos surinktomis žiniomis, 1899—1914 m. lietuvių ateivių profesijos buvo parodytos šios: 239.177 visadirbiai (79.059 žemdirbiai, 71.485 darbininkai, 45.884 bedarbiai, 41.884 tarnai, 593 ūkininkai ir t. t.), 13.185 amatininkai (3.160 angliakasiai, atvykę iš Anglijos, 3.147 siuvėjai ir siuvėjos, 1.845 dailidės, 1.746 kalviai, šaltkalviai ir geležies apdirbėjai, 775 kurpiai, 304 mašinistai ir mechanikai, 276 mūrininkai, 244 raštininkai, 156 jūrininkai, 150 kepėjų, 143 staliai, 132 dažytojai, 112 audėjų ir verpėjų, 86 mėsininkai, 60 daržininkų, 60 pečkurių, 59 malūnininkai ir t. t.) ir 255 profesionalai-inteligentai (61 muzikantas ir vargoninkas, 37 kunigai, 37 mokytojai, 22 literatai ir publicistai, 12 elektrotechnikų, 10 architektų, 8 menininkai, 6 gydytojai, 5 advokatai i t. t.). Daugumas jų Amerikoje turėjo imtis kitokio darbo. Jie buvo imami ten, kur jų ištvermė buvo labiausiai reikalinga: į anglių kasyklas, miškų darbus, skerdyklas, geležies, plieno ir vielos liejyklas. Į „farmas" (žemės ūkį) maža kas teėjo bet ir tokių atsirado žymus skaičius. Pirmieji ateiviai ėmė dirbti Pensilvanijos, vėliau dar Illinois ir kt. „mainuose" (kasyklose). Paskiau jų atsirado ir kitose Amerikos vietose. Pokariniais laikais, kada Amerikoje pramonė buvo labiausiai išsišakojusi ir turėjo savo gaminiams pakankamai rinkų, jos darbininkai per dieną už darbą gaudavo po 3 — 4 dolerius. Nemažiau daugelis gaudavo ir anksčiau. Dėl to labiau taupūs lietuviai susirinko gerokai pinigų, įsigijo kilnojamojo ir nekilnojamojo turto ir tapo įvairių pramonės bei prekybos įmonių bendrininkais. Apsukresni amatininkai virto savo dirbtuvių „bosais" (šeimininkais). Kiti, metę visus darbus, tapdavo saliūnininkais, ėmė laikyti karčiamas, užeigų namus, kiti—viešasias susirinkimų ir pramogų sales - svetaines, kur buvo patogiausia vieta lietuvių draugijoms daryti susirinkimus, rengti vakarus, paminėjimus ir t. t. Be to, kiekvienoje lietuvių kolonijoje atsirado įvairių krautuvių, mėsinių, kepyklų, kur aprūpinami savi „kostiumeriai" (pirkėjai). Atsirado ir savo karstadirbių, graborių, balzamuotojų, kurie už pinigus padaro visa.

Kaip jau sakyta, labiau taupūs Amerikos lietuviai stengiasi įsigyti nejudomąjį turtą. Juos ilgą laiką rėmė ir palaikė 1901 metais Philadelphijoje įsteigta „Lietuvių Paskolos ir Budavojimo Bendrovė", kuri per 30 metų padėjo apie 1000 lietuvių šeimų įsigyti namus. Rašytojo Račkausko 1915 metais surinktomis žiniomis, 103 miestų ir miestelių 3.668 lietuviai turėję nekilnojamosios nuosavybės daugiau kaip 8 milijonų dolerių vertės, neskaitant bažnyčių ir draugijų nuosavybės, kuri įvertinama tūkstančiais milijonų; be to, 106 vietų 1248 biznieriai turėję turto už 4 mil. dol. Kai kur lietuviai biznieriai lengvai nurungdavę net žydus. Ilgainiui lietuvių ekonominis gyvenimas Jungtinėse Amerikos Valstybėse tiek išsišakojo, kad patys turėjo visa: bankus, pramonės ir prekybos įstaigas, dirbtuves ir daug nejudomojo turto (žemės, namų).

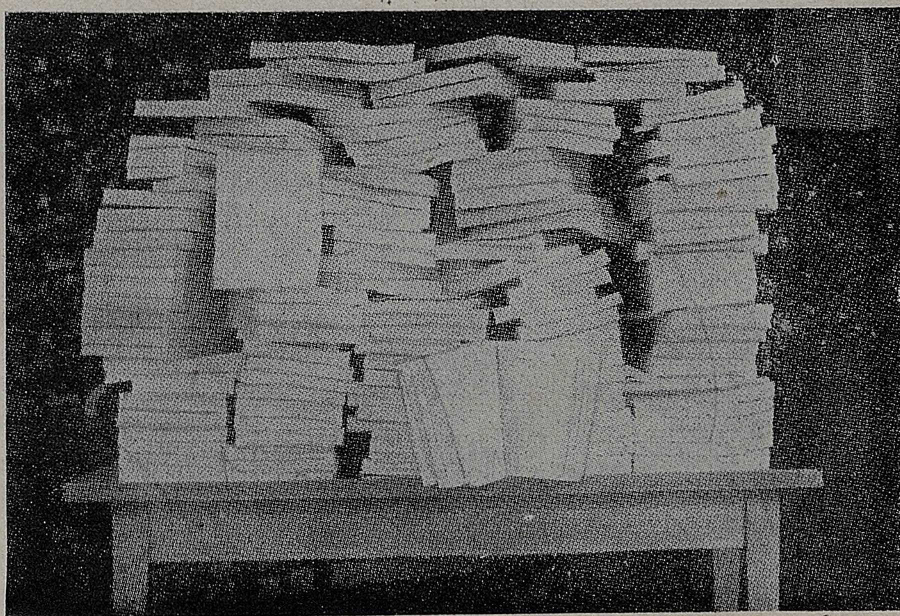
Bet, kaip kitur, taip ir Amerikoje lietuvių ekonominės būklės pastovumas pareina ne tik nuo jų pačių darbštumo ir apsukrumo, bet ir nuo bendrų to krašto visuomeninių, ekonominių ir politinių sąlygų. Šių laikų ekonominis krizis yra palietęs ne vien Europą, bet ir Ameriką. Dr. Pr. Puskunigis rašo, kad medžiagiški Amerikos lietuvių nuostoliai šio pasaulinio krizio metu siekia milijonus dolerių. Esą išvengę tų nuostolių tik tie, kurie savo taupmenų nebuvo įdėję vienon ar kiton įmonėn arba nieko neturėjo sutaupę... To išvengti esą nebuvo galima, nes ekonomiška būklė skaudžiai palietusi visą šalį. Daugelio turtas žlugęs silpnos vertės indėlių įmonėse, kurios kad ir duodavusios didesnius nuošimčius, bet sunkiais laikais jos pasirodė esančios silpniausios ir greit žlugo. Tai buvo nedideli bankai-bankeliai, kurie beveik visi susibankrutavo ir pražudė sunkiai uždirbtus lietuvių pinigus. Daugelis lietuvių nukentėjo ir visai nekaltai: jie buvo sudėję pinigus į nejudomąjį turtą, namus, žemės ūkius, kas bu-

vo laikoma saugiais indėliais. Bet atėjus krizio metams, namų ir žemės vertė nukritusi žemiau pusės savo perkamos kainos. Dėl to dabar Amerikos lietuviai jau nebetokie turtingi, kaip prieš keliolika metų. Bet vis dėlto jie verčiasi neblogiau, kaip kiti. Ten jie pasižymi savo dideliu sumanumu, apsukrumu ir ištvermingu darbštumu. Dėl to ten lietuviais ypatingai pasitikima ir jiems durys atidaromos visur. Reikia tikėtis, kad ekonominiam kriziui atslūgus, mūsų užjūrio broliai ekonominėj srity vėl sustiprės.

Kultūrinė būklė. Iš Lietuvos į Ameriką daugiausia važiavo mažamoksliai ir beraščiai. Račkausko nustatytais duomenimis, 1899 - 1914 metais atvykusių Amerikon lietuvių 53% buvę beraščių. Suprantama, tokie žmonės tautiniu ir kultūriniu atžvilgiu mažai tebuvo pakilę. Nuvykę Amerikon kai kurie žinoję, kad jie esą tik katalikai... Anksčiau, nesant atskirų lietuviškų parapijų ir draugijų, lietuviai dėdavosi su lenkais ir veikdavo bendrose draugijose. Ilgainiui padidėjus lietuvių skaičiui ir sustiprėjus ekonomiškai, lietuviai patys pradėjo ir bažnyčias statyti, bet jose lietuviško žodžio neužgirsdavo... Bet taip buvo neilgai. 1894 m. atvyksta Amerikon dr. J. Šliupas. Pamatęs lietuvių tikrąją būklę, jis netrukus pasikvietė iš Lietuvos kun. Al. Burbą, kuris pradėjo netik statyti bažnyčias, bet ir steigti lietuviškas parapijas. Jo darbus parėmė visi sviesesnieji amerikiečiai lietuviai. Po kurio laiko visos didesnės lietuvių kolonijos turėjo savo atskiras lietuviškas parapijas. Amerikiečio kun. S. Draugelio surinktomis žiniomis, 1931 m. Jungtinėse Amerikos Valstybėse lietuviai gyvenę 2.144 vietose (miestai, miesteliai). Iš to skaičiaus 91 vietoje jau buvo lietuviškos parapijos, 2.052 vietose lietuviai savo parapijų dar neturėję.

Amerikoje lietuviškų parapijų reikšmė labai didelė, nes jos pirmiausia surenka į krūvą mūsų tautiečius ir jiems teikia visokiariopos dvasinės naudos. Prie parapijų veikia lietuviškos mokyklos ir įvairios organizacijos. Kun. prof. F. Kemėšio surinktomis žiniomis, dabar Amerikoje yra apie 220 lietuviškų parapijinių mokyklų, kuriose mokosi apie 10.000 vaikų. Tas mokyklas veda lietuviai kunigai ir lietutuvaičių vienuolynai, kongregacijos. Pav. Šv. Kazimiero seserų kongregacija vedanti 25 parapijines mokyklos ir dvi aukštesnes mergaičių mokyklas. Šv. Pranciškaus seserų kongregacija veda 16 parap. mokyklų, neseniai įsteigta Šv. Kryžiaus seserų kongregacija veda 1 mokyklą. Iš viso lietuvaitės sesers veda 42 parapijines pradžios mokyklas. Be to, prieš keletą metų lietuviai kunigai marijonai yra įsteigę lietuvių kolegiją ir lietuvių kunigų seminariją. Tose mokyklose mokslas désto-

MILIJONAS PARAŠŲ

Tiek knygų prirašė Amerikos lietuviai savo parašais, kai jie 1921 m. prašė Amerikos prezidentą Vilsoną, kad jis pripažintų Lietuvą laisva ir nepriklausoma valstybe.

mas vien anglų kalba, nes to reikalauja krašto įstatymai. Bet tokių mokyklų nauda yra ta, kad jose virš programos dar dėstoma lietuvių kalba, Lietuvos istorija, geografija, tikyba ir kas svarbiausia—mokiniai globojami ir auklėjami lietuviškoj, katalikiškoj dvasioj. Kadangi Amerikos valstybinėse mokyklose visai nedėstomas religijos mokslas, tai katalikų dvasininkai ypatingai stengiasi palaikyti privatines mokyklas, kur gali mokyti ir religinių tiesų. Suprantama, tokios mokyklos lietuviams nelengva išlaikyti, ir jeigu ne vienuolių kongregacijos, tai kažin kaip būtų...

Šalia lietuviškų parapijų ir mokyklų didelį vaidmenį Amerikoje vaidina ir įvairios lietuviškos organizacijos. Pradžioje tokių organizacijų buvo labai daug. Dabar jos jungiamos į didesnes organizacijas, kurioms sudaromas daugiau tvirtesnis teisiškas ir ekonomiškas pagrindas. Stipriausios yra šios:

1. *Amerikos Lietuvių Susivienijimas.* Ši organizacija įsteigta 1886 m. Tuo metu jos tikslas buvo: 1) atitraukti lietuvius nuo kitataučių, 2) padėti Lietuvai kovoti už spaudą, kuri tuo metu buvo uždrausta, 3) jungti Amerikos lietuvius brolybės ryšiais, teikti jiems pašalpą nelaimėje. Vėliau, 1901 m., ji suskilo į dvi organizacijas: viena pasiliko tą patį pavadinimą, antra pasivadino Susivienijimas Lietuvių R. K. Amerikoje. 1930 metais nuo Amerikos Lietuvių Susivienijimo dalis narių atskilo ir sudarė Amerikos Lietuvių Darbininkų Susivienijimą, kurio taip pat tikslas šelpti ir remti savo narius. Dabar Amerikos Lietuvių Susivienijimas siekia: 1) suvienyti į brolišką sąryšį visus abiejų lyčių doro pasivedimo, vertus garbės lietuvius, neatsižvelgiant jų tikėjimiškų ir politikiškų pažiūrų; 2) tobulinti narius protišku, dorišku, draugijiniu ir medžiaginiu atžvilgiu ir teikti jiems pagalbą nelaimėje; 3) steigti ir išlaikyti fondus; 4) remti kultūrą ir apšvietą tarpe lietuvių, steigiant knygynus ir skaityklas, leisti švietimo knygas narių vaikams padėti siekti aukštesnį mokslą; 5) rengti įvairius paminėjimus, paskaitas. Šiuo metu ši organizacija turi apie 2 mil. dolerių kapitalo, kuris išskirstytas į šiuos fondus: 1) gyvybės draudimo fondas, 2) pašalpos ligoje fondas, 3) mišrusis fondas, 4) lėšų fondas, 5) inventoriaus fondas.

2. *Amerikos Lietuvių Rymo Katalikų federacija.* Ji turi įvairiose Amerikos vietose 40 skyrių, kurie apima 196 katalikiškas draugijas. Ši federacija yra idėjinė, tautiniai kultūrinė lietuvių katalikų organizacija. Jos tikslas — suvienyti visus lietuvius katalikus, jų draugijas ir organizacijas; suvienodinti lietuvių katalikų viešąjį veikimą; palaikyti ryšius su Lietuvos katalikais ir pasaulinėmis katalikų organizacijomis; kelti lietuvių religinę ir tautinę sąmonę. Į šią federaciją įeina šios didesnės organizacijos: Lietuvių R. K. Susivienijimas Amerikoje, Moterų Sąjunga, Lietuvos Vyčiai, Lietuvių R. K. darbininkų sąjunga, Lietuvių labdarių sąjunga, Lietuvių katalikų studentų ir profesionalų organizacija, Šv. Kazimiero akademijos, Lietuvių Kolegijos ir Šv. Pranciškaus vienuolyno rėmėjų draugijos. Iš viso Federacija jungia apie 60.000 organizuotų lietuvių katalikų.

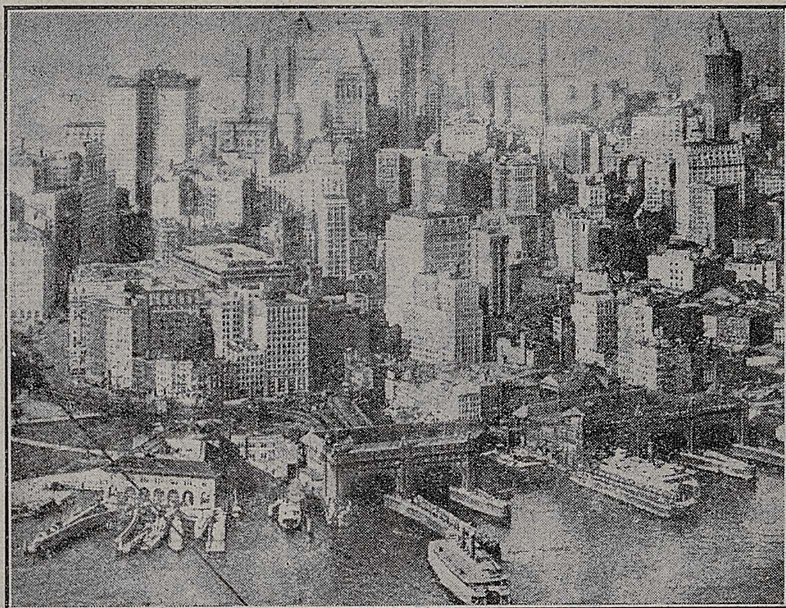
3. *Tėvynės Mylėtojų Draugija* įsteigta 1896 m. Ji nusistatė: 1) platinti šviesą ir lietuvišką literatūrą; 2) savo narius kelti doriškai, protiškai ir juose stiprinti tėvynės meilę; 3) leisti knygas, minėti svarbesnius tautai įvykius; 4) siuntinėti dykai Lietuvon lietuviškas knygas. Ši organizacija išleido apie 30 lietuviškų knygų.

Be to, iš žymesnių organizacijų dar yra šios: 1) *Amerikos Lietuvių Advokatų Draugija*, 2) *Amerikos Lietuvių Gydytojų Draugija*, 3) *Amerikos Lietuvių Ekonominis Centras* ir kitos.

Šalia šių organizacijų beveik kiekviename mieste ir beveik kiekvienoje parapijoje dar veikia atskiros draugijos, klūbai. Pav., tokių organizacijų Čikagos mieste yra 99, Neujorko mieste 124.

Spauda. Amerikoje lietuviškoji spauda anksčiau išsiplėtė, negu Lietuvoje. Ten pirmiausia pradėta leisti lietuviški laikraščiai ir knygos, kurios Lietuvos gyvenime suvaidino didelį vaidmenį. Dabar Jungtinėse A. Valstybėse eina šie laikraščiai: 1) „Amerika" — lietuvių visuomeninio ir kultūrinio gyvenimo savaitraštis, 2) „Amerikos Lietuvis" — be ypatingos politiškos pakraipos, savaitraštis, 3) „Darbininkas"—du kart per savaitę, katalikų laikraštis, 4) „Dirva" — tautiškos pakraipos savaitraštis, 5) „Draugas" — katalikų

DIDZIAUSIS PASAULIO MIESTAS

J. Amerikos Valstybių pramonės ir prekybos centras — Neujorkas. Vaizdely miesto dangoraižiai ir uostas. Šiame mieste gyvena ne maža lietuvių, kurie turi kelius šimtus įvairių draugijų.

dienraštis, 6) „Garsas" — Amerikos Lietuvių R. K. Susivienijimo organas, savaitraštis; 7) „Išmintis" — mėnesinis mokslo, meno ir satyros žurnalas; 8) „Keleivis" — socialistų laisvamanių laikraštis; 9) „Laisvė" — komunistų dienraštis; 10) „Laivas" — tėvų marijonų savaitraštis; 11) „Margutis" — dvisavaitinis juokų ir dainų žurnalas; 12) „Meilė"—mėnesinis Šv. Jėzaus Širdies Kongregacijos žurnalas; 13) „Moterų Dirva"—katalikiškas moterų mėnesinis žurnalas; 14) „Naujienos" — socialistų dienraštis; 15) „Naujoji Gadynė" — darbininkų savaitraštis, 16) „Pagalba" — namų apyvokos mėnesinis žurnalas; 17) „Pažanga"— laisvos minties mokslo ir kritikos mėnesinis žurnalas; 18) „Sandara" — Amerikos Lietuvių Tautinės Sandoros savaitinis žurnalas; 19) „Sargybos Bokštas" — mėnesinis biblistų laikraštis; 20) „Saulė" — bepartyviškas savaitraštis; 21) „Studentų Žodis" — studentų katalikų organas; 22) „Šv. Kazimiero Akademijos Aidai"— mėnesinis žurnalas; 23) „Šviesa" — politikos, mokslo, meno ir literatūros trimėnesinis kairiųjų pakraipos žurnalas; 24) „Tėvynė" — Susivienijimo Lietuvių Amerikoje organas; 25) „Tiesa" — Amerikos Lietuvių Darbininkų Susivienijimo organas; 26) „Vienybė"—tautiškas, du kart savaitėje einąs laikraštis; 27) „Vilnis" — komunistinės pakraipos dienraštis; 28) „Vytis" — katalikiškos Vyčių organizacijos laikraštis; 29) Žvaigždė" — trimėnesinis katalikiškos pakraipos žurnalas.

J. A. V. lietuvių organizacijos ir spauda vaidino ir tebevaidina didelį vaidmenį ne vien Amerikos, bet ir Lietuvos visuomeniniame gyvenime. Organizacijos rūpinosi savo narių tautiniais, religiniais, socialiniais ir medžiaginiais reikalais. Bet jos nepamiršdavo ir savo tautiečių, gyvenančių Suvalkijoje, Kaunijoje, Vilniuje ir kitur. Daugiausia jos rūpesčio parodė Didžiojo karo metu, kada visas Lietuvos kraštas buvo paverstas žudynių arena, kada jos gyventojai buvo išsiunčiami kitur, o jų turtas buvo deginamas, naikinamas. Tuomet Amerikos lietuviai rinkdavo aukas ir jas siųsdavo savo tautiečių reikalams. 1917 metais Filadelphijos mieste buvo pasirašyta pavergtųjų tautų deklaracija, kad jos norinčios būti laisvos. Šalia kitų tautų pasirašė nepriklausomybės deklaraciją ir Amerikos lietuviai. Vėliau, karui pasibaigus, kai Amerikos prezidentas Vilsonas važiavo į Paryžių, Am. lietuviai įteikė jam didelį memorijalą, kuriuo prašė ir reikalavo nepamiršti Lietuvos ir sugrąžinti jai priklausomas teises. Dar vėliau, kai J. A. Valstybių vyriausybė svyravo, ar pripažinti Lietuvą de jure *Amerikos lietuviai surinko milijoną parašų*, kurie vos besutilpo į 138 knygas, ir įteikė Amerikos prezidentui.

Amerikos lietuviai veikė ir toliau. Kai

1923 metais buvo atvaduojamas Klaipėdos kraštas, Amerikos lietuviai kuo greičiausiai parodė jam savo paramą. Be to, kiekvienu ryškesniu politiniu momentu, kada Lietuvai ima grėsti pašaliniai pavojai, Amerikos lietuviai tuojau ir ima reaguoti — rašo Tautų Sąjungai memorijalus, siunčia telegramas, protestus ir reikalauja Lietuvos neskriausti.

Malonu pažymėti, kad Amerikos lietuviai ir Vilniaus nepamiršta. Didžiojo karo metu ir po karo Vilniaus lietuvių švietimo ir labdarybės draugijos gavo iš jų daug medžiaginės paramos. Jie Vilniaus nepamiršta ir dabar.

Kaip matome, mūsų tautiečiai, išvykdami į Ameriką, daug išsivežė brangių jėgų ir turto, bet, ten atsidūrę, ir atsilygino. Jų organizacijų fondai į visus Lietuvos kraštus yra išsiuntinėję milijonus dolerių. Pavyzdžiui, Kaune nėra nei vienos organizacijos, nei vieno jų pastatyto namo ar įkurtos įstaigos, kur nebūtų pridėta Amerikos lietuvių sunkiai uždirbtų dolerių. O ką gi besakyti apie jų nuolat teikiamą moralinę paspirtį per organizacijas, per spaudą? Žodžiu, tai yra neįkainojami, neįvertinami mūsų tautiečių nuopelnai bendriems mūsų tautos reikalams.

S. U.

L. B—AS

Pasakyk...

Pasakyk, lakus vėjeli,
Ar laukai vėl sužaliuos,
Ar vėl kloniuos, plačios pievos
Broliai dainą uždainuos.

Pasakyk, kada mūs' girios
Džiaugsmo dainą vėl nupins,
O saulutė auksaveidė
Mūsų klonis išdabins.

Pasakyk ar viturėlis
Mūs' padangėn vėl sugrįš,
Pasakyk, lakus vėjeli,
Ar išnyks tamsi naktis.

ABISINIJA MODERNIZUOJASI

Kitados abisinai keliaudavo tik asilėnais, dabar jau turi moderniškas susisiekimo priemones — orlaivius. Orlaivy sėdi abisinų karo vadas Ras Sejuma, pasiruošęs skristi frontan.

O. M

Yra dienos ir diena...

Yra dienos
pilkos,
kaip pavasarį upėj vanduo,
kaip vakaro prieblanda tuščiam kambary,
kaip saulė balsgana skersgatviuos siauruos.

Yra dienos
gūdžios,
kaip šešėliai nutysę vakaro žaroj,
kaip rudenį kymūs vėjo aidai,
kaip balsas nutrūkęs staiga tolumoj.

Yra dienos
liūdnos,
kaip pradalgiuos suvytę gėlės,
kaip skausmas žodžiais neišreikštas,
kaip rytas aitrus atsikėlęs.

Yra Diena!
Stebuklinga!
kaip pasakų karžygiai, karalaitės, slibinai,
kaip prošvaistės danguj sustingę,
kaip jūroj saulė skęstanti tyliai.

Nors vieškeliuos visuos jūs klyksit, lyg varnai,
Rytuos ir Vakaruos tartum vaiduokliai ją lydėsit..
Ji saulės rūbuos dyvinuos
staiga bakužėse audringai suliepsnos.

Gyvens
viena mintim,
vienu troškimu
ir plaks
viena gyva širdim!

Pasiruoškime „kelionėn“ po Europą

Kas nežino, kad jaunimas be galo mėgsta keliauti ir džiaugtis visokiais kelionės malonumais. Tokia jau yra jauno žmogaus prigimtis. Jaunimas visada judrus, it gyvasis sidabras, visada gaivus, visada kur nors žygiuoją, bėga ir nuolat kruta. Kad galėtų, paukščio sparnais lakstytų iš vienos pasvietės kiton. Tada jo visur būtų pilna.

Jaunimo smalsumas yra labai didelis. Jam viskas rūpi pamatyti, žinoti ir suprasti. Jis, rodos, keliautų ir keliautų.

Gyvenime tačiau tiktai retas jaunuolis gali keliauti po svetimas šalis. Didžiulė gi jaunimo dalis tenkinasi tiktai paprastomis, mažutėmis pavienėmis ar būrinėmis išvykomis, kurios paprastai labai netoli tesiekia.

Turint visa tai galvoje, nesunku taip pat suprasti, kodėl jaunimas labai mėgsta skaityti knygas, kuriose aprašomos visokios kelionės ir jų nuotykiai. Tokias knygas jaunimas skaito su didžiausiu noru ir atsidėjimu. Tai yra mėgiamiausios jaunimo knygos.

Tačiau ir knygos ne visiems prieinamos, ypač jeigu kalbėsime apie mūsų krašto lietuvių jaunimą.

Ypač sodžiaus jaunimas, kuris dažnai niekur nesimoko, ir mažai nusimano apie kitus kraštus. Jis neturi kur gauti ir knygų.

Brangusis jaunime! „Jaunimo Draugas“, norėdamas čia tau padėti, pasiryžo, kaip tikras tavo bičiulis, duoti visoj eilėj numerių kelionių aprašymų, kas palengvins tau susidaryti tikslesnį ir pilnesnį vaizdą apie visokius pasaulio kraštus.

Pirmiausia, aišku, susipažinsime su Europos šalimis, po to, jei jaunimui ši naujovė patiks, mėginsime keliauti ir po kitus pasaulio žemynus: Afriką, Aziją ir Ameriką.

Pastebėtina, kad mūsų kelionė bus ypatinga. Kartais keliausime patys vieni, dažniausia betgi teks keliauti drauge su lietuvių keliautojais, prisėdus greta jų čia traukinyj, čia laive, čia automobilyj, čia vėl užsilipsime ant paskutinio motociklo rato, nepaisydami, kad jis ir gerokai pakrato. Taigi mūsų kelionės priemonės bus labai įvairios.

Kiekvienas keliautojas, prieš pradėdamas kelionę, pasiima visų pirma žemėlapį ir nustato savo kelionės planą. Kažkas panašaus reikia ir mums padaryti.

Esame jau pasakę, kad pirmoj eilėj mes ryžtamės „pasivažinėti“ po Europos kraštus.

Todėl pravartu pirmiausia pasakyti keli žodžiai aplamai apie Europą.

Žemės ploto didumu Europa užima priešpaskutinę vietą. Už Europą mažesnė yra tiktai Australija. Iš tikrųjų Europa yra Azijos pusiasalis. Europa yra daugiau kaip 4 kartus mažesnė už Aziją.

Bet ne nuo teritorinio (žemės) didumo pareina Europos reikšmė, kokią ji turėjo ir tebeturi kitų pasaulio dalių tarpe. Lemiantieji veiksniai yra čia atitinkamos sąlygos, leidžiančios augti Europos medžiaginei ir dvasinei kultūrai.

Pirmiausia yra labai gera Europos geografinė padėtis. Pro Europą eina keliai į visas pasaulio puses. Svarbų taip pat vaidmenį vaidina Europos krantų vingiuotumas. Dėl to visų pusių Europos pakrantėse yra daugybė uostų, kurie jūros susisiekimui ir prekybai turi didžiausios reikšmės.

Be to ir žemės turtų atžvilgiu Europa pranešа kitas daug didesnes pasaulio dalis. Tiesa, bemaž nėra Europoje aukso kasyklų, bet užtat daug yra čia akmeninės anglies ir geležies rudos, kas yra reikalingiausia pramonei augti. Derlinga taip pat yra Europos žemė, kurios našumas dėl aukštos žemės dirbimo kultūros yra labai didelis. Pažymėtina, kad Europa kviečių, avižų ir miežių gamybos srityje pagamina kone 50% (bemaž pusę) to, kas pagaminama visame pasaulyje. Gi rugių ir bulvių gamyboje Europa pateikia apie 90% viso pasaulio produkcijos. Nepalyginti daugiau Europa gamina taip pat cukrinių burokų ir vynuogių bei vyno.

Kas galima pasakyti apie Europos kultūrą? Europos kultūros lopšio reikia ieškoti Vakarinėj Azijoje, ir apskritai Rytuose, nes iš ten per asiriečius, babiloniečius, finikiečius, graikus ir romėnus atėjo kultūra Europon. Tai, žinoma, vyko labai iš lengvo, ištisais šimtmečiais. Pirmiausia iš Vakarų Azijos kultūra paplitusi buvo tiktai Viduržemio jūros pakraščiuose, kitaip sakant ten, kur senovėje labiausiai ir bemaž tik ten buvo paplitusi tautų prekyba.

Vėliau iš Viduržemio jūros pakraščių kultūra ir civilizacija plito toliau į šiaurę. Ypač čia didelį vaidmenį suvaidino romėnų imperija ir krikščionybė.

Apskritai, nūdienė Europos dvasinė kultūra yra išaugusi ant senovės graikų bei romėnų kultūrų ir krikščionybės pagrindų.

Šiandie Europa yra kultūringiausia pasaulio dalis. Be to, Europos kultūra, nors ir yra ėmusi savo pradžią iš Azijos, yra vis dėlto savotiška, tariant, europiška. Kitaip sakant, Rytų kultūros pradai Europoje buvo savaip suprasti ir išugdyti.

Jeigu kadaise kultūra atslinko Europon iš Azijos, tai šiandie vyksta atvirkščiai. Šiandie Europos kultūra plinta į visas kitas pasaulio dalis: Aziją, Ameriką, Afriką ir Australiją.

Europa yra baltosios rasės žemynas. Yra, tiesa, Europoje ir geltonosios rasės žmonių

IŠ KARO LAUKO

Paskutinėmis dienomis italai vėl pradėjo pulti abisinus. Abisinų karo vadovybė pasiryžo atremti priešo puolimus. Vaizdely abisinai stiprina frontą—kasa apkasus.

(suomiai, vengrai ir totoriai), bet jų yra labai nedaug.

Baltosios rasės žmonės, gyvenantieji Europoje, skirstomi į tris šakas. Didžiuma gyventojų priklauso *arijų* arba *indoeuropiečių* šakai, antrai šakai priklauso *semitai* arba *žydai*, kurių Europoje yra apie 12 mil. Galop trečiąją šaką sudaro vadinamieji *baskai*, seniausi Europos gyventojai, kurių dabar yra išlikę vos apie 600 tūkstančių Pirėnų kalnuose.

Baltosios rasės gyventojai skirstomi dar į tam tikras gimines. *Romanų* giminės tautos gyvena Europos vakaruose ir pietuose. Prie šios giminės priklauso italai, prancūzai, ispanai, portugalai ir rumunai.

Germanų giminės tautos gyvena Europos viduryje ir šiaurėje, ar gal tikriau pasakius šiaurės vakaruose. Prie germanų giminės priklauso: vokiečiai, olandai, danai, anglai, švedai ir norvegai.

Slavių giminės tautos gyvena Europos rytuose ir Balkanų pusiasalyje. Čia priklauso: rusai, lenkai, čekai, slovėnai, chorvatai, serbai ir bulgarai.

Atskirą tautų giminę sudaro *keltai*, gyvenantieji dabar Bretanės pusiasalyj (šiaurinėj Prancūzijoj) bei Britanijos (Anglijos) ir Irlandijos vakaruose, ir *baltų* arba *aisčių* tautos, prie kurių priklauso lietuviai ir latviai.

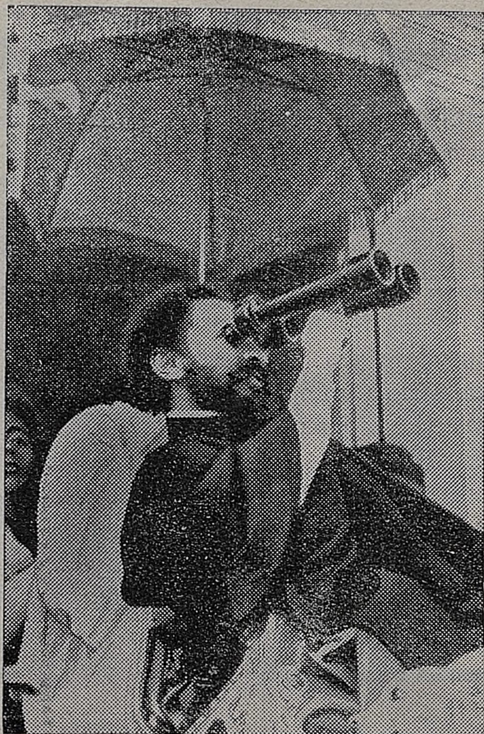
Atskirą taip pat tautų giminę sudaro *graikai* ir giminingi su jais *albanai*.

Išskiriant žydus ir geltonosios rasės tautas, likusioji Europos gyventojų dauguma yra krikščionių religijos, kuri skirstoma į tris tikybas ar Bažnyčias: Romos-katalikų, protestantų ir pravoslavų.

Iš viso Europoje dabartiniu metu yra 34 nepriklausomos valstybės. Valstybės santvarkos atžvilgiu yra 18 respublikų ir 16 monarchijų.

Žemės ploto didumo atžvilgiu pirmą vietą užima Sovietų Rusija. Toliau eina Prancūzija, Ispanija, Vokietija, Švedija ir kitos. Lietuva užima 21 vietą. Vadinas, už Lietuvą mažesnių yra dar 13 valstybių, kaip Estija, Danija, Šveicarija, Olandija, Belgija, Albanija ir kitos. Mažiausia Europos valstybė yra Monaco, turinti vos pusantro kvadratinio kilometro plotą.

Jeigu kalbėsime apie Europos valstybes

Abisinijos karalius Haile Salasi seka per žiūronus mūšio eigą šiauriniame fronte.

gyventojų skaičiaus atžvilgiu, tai čia pirmoji vieta taip pat priklauso Sovietų Rusijai, kuri Europos ribose turi 110 mil. gyventojų. Antroj vietoj yra Vokietija su 65 mil. gyventojų. Anglija kartu su Irlandija Europos ribose turi 46 mil. gyventojų. Toliau eina Italija—44 mil., Prancūzija—42 mil. ir t. t. Lietuva užima čia 23 vietą. Vadinas, yra dar 11 valstybių, kurios turi mažiau gyventojų, negu Lietuva.

Europa iš visų kitų pasaulio dalių yra tankiausiai apgyventa. Viename kvadratiniame kilometre gyvena čia 48 žmonės, tuo tarpu Azijoje viename kv. kilometre gyvena 23 žmonės, Amerikoje—6, Afrikoje—5, Australijoje—tik 1.

Imdami gi atskiras Europos valstybes, pamatysime, kad tirščiausiai apgyventa yra Belgija—266 gyventojai viename kvadratiniame kilometre. Toliau eina Olandija — 231, Anglija—187, Vokietija—133, Italija—133, Čekoslovakija—105, Šveicarija—98, Vengrija — 93, Danija—83, Lenkija—82, Austrija—78, Prancūzija—77 ir t. t. Lietuvoje viename kv. kilometre gyvena 42 gyventojai.

Tankiausiai apgyventos yra pramoningos valstybės. Tokiose valstybėse daugiau yra ir miestų.

Jeigu miestais vadinsime tik tokias vietas, kur gyvena mažiausia 100 tūkst. gyventojų, tai Europoje turėsime apie 300 miestų. Anglijoje yra jų 56, Vokietijoje—49, Sov. Rusijoj—31, Italijoj—22, Prancūzijoje—17, Ispanijoje—10, Lenkijoje—10, Belgijoje—8, Olandijoje — 6, Rumunijoje — 5, Šveicarijoje — 4, Austrijoj—4 ir kitose valstybėse nuo 3 iki 1.

Europoje yra 12 miestų, kuriuose gyvena daugiau kaip milijonas gyventojų. Štai šie miestai: Londonas—bemaž 8 mil. (Nėr žinios, ar jis užima pasaulyje pirmą ar antrą vietą, nes su juo rungtyniuoja dar Neujorkas), Paryžius — keturi su puse milijono, Berlynas — 4 mil,. Maskva—2 mil., Viena—2 mil., Leningradas—$1^1/_3$ mil., Varšuva — truputį daugiau, kaip milijonas, Glasgovas — 1 mil., Budapeštas—1 mil., Roma—1 mil. ir Milanas—1 mil.

Kitose pasaulio dalyse yra iš viso 14 miestų, kuriuose yra daugiau kaip milijonas gyventojų. Azijoje tokių miestų yra 7, Amerikoje — 5, Afrikoje — 1, Australijoje — 1.

Štai, žiūpsnis žinių apie Europą. Kitą kartą galėsime jau pradėti savo „kelionę". Reikia pastebėti, kad mūsų kelionė bus visiems labai patogi. Visų pirma kelionės išlaidos bus labai mažos. Tai yra tiek kiek kaštuoja „Jaunimo Draugo" išsirašymas: metams—2 auks., pusmečiui—1 auks. Kas nusipirks tokį „bilietą", tas galės visur su mumis „keliauti".

Antras mūsų „kelionės" patogumas yra tas, kad sėdėdami namie, kad ir užkrosnyje, galėsime apkeliauti daug visokių kraštų.

Kelionę pradedame kitą mėnesį. Susirinkimo vieta: prie „Jaunimo Draugo". *A. P.*

NARAS

Jų kelias

— Pirmyn į tėvynės dirvonus neartus!
Toksai buvo šūkis jaunųjų žmonių,
Ir kas tik išgirdo žodžius jų ištartus,
Be nuovargio žengė karžygių keliu.

Ne kelias tai buvo—erškėčių takelis,
Vingiuojąs uolomis, dagilių laukais,
Šale jo pakrypęs vargdienių namelis,
Ten ašaras liejo tėvai su vaikais.

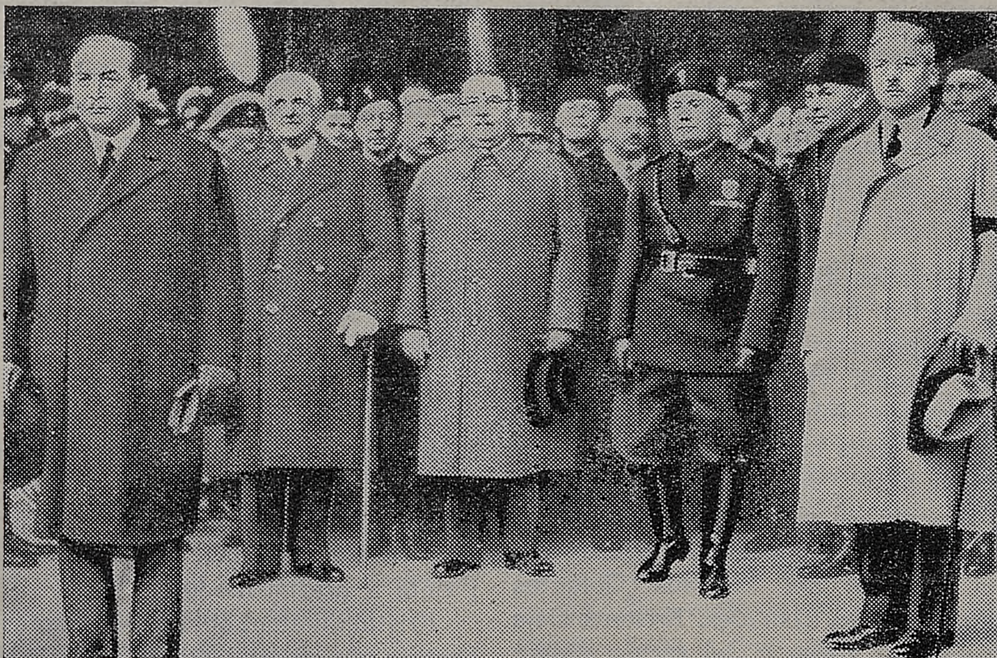
Kas juos nuramino, ašaras nušluostė,
Kas įnešė šviesą grįčiutėn tamsion?
Kas kelią vaikeliams į ateitį ruošė
Ir įkvėpė meilę krūtinėn jaunon?

Tą darbą nudirbo jis—liaudies švietėjas!
Ir laukė, svajojo, gyveno viltim...
O laikas galiūnas, tas amžių kūrėjas
Vis slinko ir slinko tamsion praeitin.

Ir štai jau prabėgo keliolika metų,
Daug dirbta, kovota jaunųjų draugų,
O kovos, tie žygiai, dėl vargstančių brolių
Jau amžiams užmigdė ne vieną iš jų.

Šiandieną jų kapo jau nieks nebelanko,
Visi jau pamiršo ir jųjų vardus,
Tik retkarčiais vėjas aplink pasitranko
Ir mėto pageltusius medžių lapus.

O vakarą tylų, kad varpas sugaudžia,
Ir dingsta saulutė už girių žalių,
Atskrenda lakštutė ir dainą jiems audžia,
Apverkia likimą tėvynės vaikų.

Romoje tarėsi Italijos Austrijos ir Vengrijos valstybių vairuotojai. Vaizdely iš kairės: Vengrijos premjeras Gembešas, užsienių reik. minist. Kanija; Austrijos užs. reik. min. Berger-Valdenekas, Musolini ir Šušningas — Austrijos kancleris.

Nukryžiuotasis ir paukščiai

(Velykų legenda).

Visi mes gerai pažįstame dailiąsias kregždes, kurios skraido taip vikriai, kad vos akimis galima jas susekti. Be abejonės, jos atsirado mūsų žemėje tuo pačiu laiku kaip ir kiti šių dienų paukščiai. Tačiau legenda sako, kad kregždžių, ligi Kristui suėjo 30 metų, pasauly nebuvo ir kad jos atsirado tik per Jo gailestingumą.

Tai atsitiko Palestinoje, kur Kristus gyveno ir skelbė savo mokslą. Kartą ten, vieno miestelio aikštėje susirinko būrelis vaikų, kurie, susiradę molio, pradėjo lipinti iš jo paukštelius. Jų darbą matė Kristus. Jis atsidėjęs stebėjo, kaip molio gabalėliai vaikų rankose virsta paukščių pavidalais ir šypsojosi.

Netrukus išėjo iš vienų didelių namų fariziejus. Jis žengė išdidus, pasipūtęs, iškėlęs galvą tiesiai į vaikų būrelį. Vaikai išlakstė į šalis, palikdami po negero žmogaus kojomis savo paukštelius, kuriems padirbti reikėjo tiek daug pastangų.

Kristus pastebėjo, kad fariziejus sumindžios vaikų džiaugsmą. Jis išgirdo jų pilną skausmo klyksmą ir mostelėjo ranka. Ir vos tik fariziejaus koja palietė pirmąjį molio gabalėlį, visi vaikų nulipdyti paukšteliai staiga įgavo gyvybės, suplasnojo sparnais ir vikriai pakilo į orą. Fariziejus stebuklo nepastebėjo, bet vaikai sukrykštė iš džiaugsmo ir puolė prie Kristaus padėkoti Jam.

— Ar jūs mylite paukštelius? — paklausė jų Kristus.

— Jie tokie geručiai! Mes norime, kad jie visuomet būtų su mumis,—atsakė vaikai.

— Tai būkite ramūs! — nusišypsojo Kristus. — Tie paukšteliai, kuriuos jūs šiandien nulipdėte iš molio, suks lizdus jūsų namų pastogėse ir bus visuomet netoli jūsų.

Ir iš tikrųjų, tie paukšteliai atskrido pas vaikus ir pradėjo sukti lizdus pastogėse. Vaikai jais džiaugėsi ir minėjo gerąjį žmogų, kuris išgelbėjo jų džiaugsmą.

Kristaus tačiau neužmiršo ne tik vaikai, bet ir paukšteliai, kuriuos paskui pradėjo vadinti kregždėmis. Kai Kristus buvo prikaltas prie kryžiaus ir kentėjo, didelis kregždžių būrys atskrido Jo raminti. Jos nutūpė ant kryžiaus skersinio, ir Kristus atsidėkodamas papuošė jas savo kraujo lašeliais, kurio žymės pasiliko ligi šių laikų.

Kristaus mirties dieną pajuto ir vyturėlis. Jis tačiau buvo nubaustas, nes nusikalto, eidamas jam pavestas pareigas. Dievas, sutverdamas pasaulį, vyturėliui pavedė lydėti į dangų mirusiųjų sielas. Vyturėlis šias pareigas ėjo ligi Kristaus mirties. Pakilti ligi dangaus vartų ir įleisti į amžino džiaugsmo vietą žemėje išvargusias sielas jam buvo labai malonu ir tuo jis prieš kitus didžiavosi.

Kristui mirštant ant kryžiaus Golgotos kalne, vyturėlis buvo užsnudęs. Kristaus siela nuskrido į dangų viena, ir Jai vartus atidarė pats Dievas Tėvas. Vyturėlis pabudęs ir patyręs, kad Kristus mirė, nuskubėjo prie dangaus vartų įleisti Jo sielos, tačiau patyręs, kad Kristus jau danguje, pakėlė triukšmą, šaukdamas, kad be jo atidarinėti dangaus vartus niekas neturįs teisės. Dievas ant miegalio užsirūstino ir atstatė iš vietos, o dangaus vartus saugoti pavedė šv. Petrui.

Savo gerąsias dienas vyturėlis atsimena ir dabar. Ir dabar kyla jis į dangų tiesiai aukštyn, kaip anuo metu, tačiau dangaus vartų jau nebepriskrenda.

Daug daugiau už vyturėlį nukentėjo pelėda, ir tai dėl savo akiplėšiškumo. Savo laiku Viešpats Dievas jai davė gražų balsą ir liepė giesmėmis linksminti visą pasaulį. Pelėdai šios pareigos patiko. Ji skraidė iš vietos į vietą ir gražiai giedojo.

Kristui mirštant ant kryžiaus, aptemo saulė, nustojo ošę medžiai, liovėsi čiulbėję paukščiai. Pasauly užviešpatavo didelė tyla. Nutilti nenorėjo tik pelėda. Klaikioje tamsoje ji atsisėdo ant uolos ir užtraukė pačią triukšmingiausią giesmę. Visam pasauliui liūdint, skrido oru pelėdos daina lyg pasityčiojimas iš visko, kas tada vyko. Tai buvo nepaprastas akiplėšiškumas.

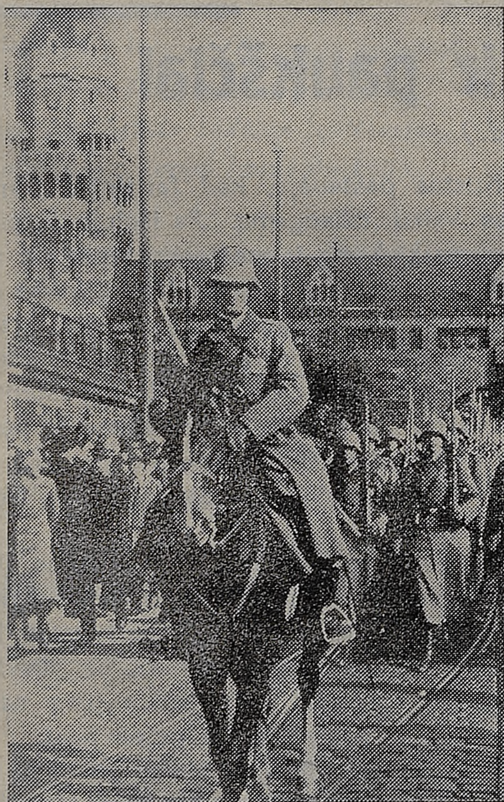
Pelėdos giesmę išgirdo ir Kristus. Jis pramerkė krauju aptekusias akis ir pažvelgė į tamsą. Jo žvilgsnis nuskrido ligi uolos, ant kurios sėdėjo pelėda ir kraipė savo didelę galvą. Tuo pačiu laiku ji žvilgterėjo į Golgotos kalną, ant kurio stovėjo trys kryžiai. Kristaus žvilgsnis ją pervėrė. Ji pajuto šiurpią baimę ir susičiaupė. Pradėtas posmas nutrūko nebaigtas, ir iš jos gerklės išsiveržė klaikus spiegimas.

Netrukus saulė vėl sušvito, tačiau tokia skaisti, kad pelėdą apakino. Ji spruko į tamsų urvą, drebėdama lyg epušės lapas. Atrodė jai, kad griūna visas pasaulis, kad juda uolos ir svyra medžiai, taikydamiesi ją prislėgti. Ji įsispraudė į patį tolimiausį urvo kampą ir žvalgėsi aplinkui klaikiomis, pablūdusiomis akimis.

Ir nuo to laiko pelėda saulės šviesos vengia. Ji skraido tik naktimis, lyg šmėkla, ir spiegia taip, kaip spiegė aną baisią valandą.

M. R.

IR GATVĖ VISA NUAIDĖJO...

Vokiečiai sulaužė Versalio ir Lokarno sutartis ir įvedė savo kariuomenę Pareinio kraštan. Vaizdely pėstininkų pulkas įžygiuoja Kelno miestan.

LIAUDIES DAINA — NEIŠSEMIAMAS POEZIJOS ŠALTINIS

Aš padainuosiu
dainų dainelę,
aš dainų bernužėlis,
aš atdarysiu
dainų skrynelę,
paleisiu į liustelį...
N. L. V. 172.

Liaudies dainų poezija, melodijomis ir daug kuo kitu jau seniai susirūpinta. Bet dar ne viskas iš lietuvių liaudies kūrybinio lobyno išsemta. Gal todėl, kad pas mus pačius maža yra iniciatyvos dainoms rinkti, joms derinti bei lyginti, daryti atitinkamų išvadų, žodžiu, gyvai susidomėti savo dainomis. Susidomėti taip, kaip jomis susidomėta Prancūzijoje, Vokietijoje ir kituose Vakarų Europos kraštuose. Ten beveik visos liaudies dainos yra surinktos ir išleistos didžiuliais leidiniais. Kartais net su melodijomis. Ypatingu kruopštumu, reikia pastebėti, pasižymi vokiečiai. Jie ir mūsų tautosakai ir tautodailei rinkti davė pradžią. Ištisas eiles pavardžių galima suminėti, ir visos jos bus vokiečių.

Bene pirmasis mokslininkų atkreipė akis į mūsų liaudies dainą *Herderis*. Juo pasekė kiti. *Neselmanas*, *Šleicheris*, *Geitleris*, *Berzenbergeris*, *Burmanas*, *Lesingas* — visi jie vokiečiai. Pirmas žymus lietuvis dainų rinkėjas, o pagal prof. M. Biržišką ir dainų dirbėjas, yra prof. K. Rėza. Juo pasekė broliai Juškos - Juškevičiai, Basanavičius, Sabaliauskas, M. Biržiška, Jankauskas, Šimtakojis, Volteris, Krėvė-Mickevičius, B. Sruoga ir daugelis kitų.

Atrodytų, jau daugelis mokslininkų dirbo šioj dirvoj, ji yra išarta, išakėta. Bet ne. Liaudis nuolatos kuria.

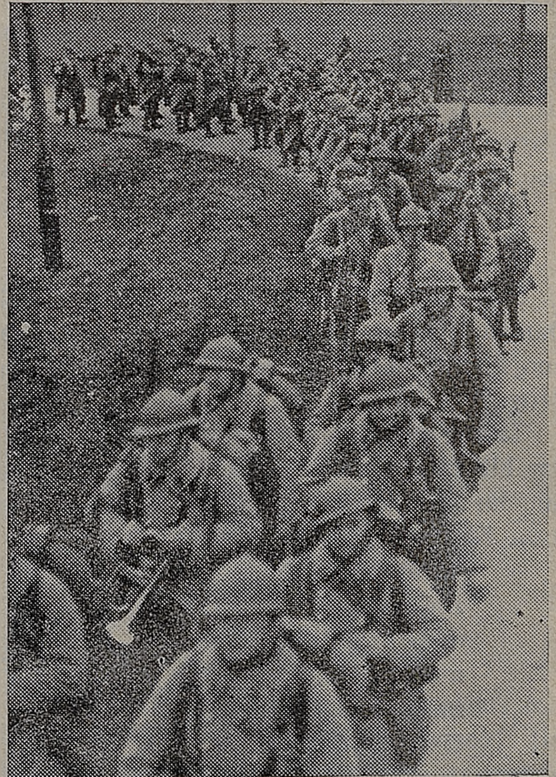
Svarbu prieiti dabar prie tų visų dainų tekstų ir nors keletu žodžių aptarti, ką ir kaip mes esame savo liaudies dainomis apdainavę?

Reikia pasakyti, kad mūsų liaudies poezija yra iš trijų didžiulių skyrių. Tie skyriai yra todėl, kad dainos ir savo turiniu, ir išorine forma žymiai skiriasi. Tai yra: dainos, giesmės ir raudos.

Pažiūrėkime į jų kiekvieną iš arčiau. Sakau, kiekvieną, bet ne dainą, tik tą platųjį skyrių. Tinkamai aptarti kiekvieną dainą reikia ne žmogaus jėgų ir ne žmogaus amžiaus, nes jos buvo kurtos šimtmečiais ir dabar tebekuriamos.

Dainos, kaip B. Sruoga sako, yra ne tik kad nerimtos savo turiniu, bet jos ir forma grynai skiriasi nuo giesmių. Jos ir melodijom lengvesnės. Jas galima net šokti. Dainuotojai jas puikiai atskiria nuo giesmių ir pasako: ši daina, dainuška, balabaika ar dar kitaip, o anoji — giesmė. Tačiau dauguma mokslininkų neskiria jų, vadina vienas ir kitas dainomis. Pirmas atkreipė visų domę B. Sruoga savajam straipsny vardu „Lietuvių dainų poetinės priemonės", įdėtame „Tautos ir Žodžio" leidinio III knygoje 1925 m. Ten jis įvedė ketvirtąjį liaudies dainų didžiulį skyrių, tai vestuvių dainas. Ir, berods, turėdamas pagrindo. Nes vestuvių dainos, visi mes gerai žinome, kada ir kaip dainuojamos. Tiesa, kai-

ATSARGA GĖDOS NEDARO

Po kovo 7 d. vokiečių žygio prancūzai sustiprino savo kariuomenės įgulas Vokietijos pasieny. Vaizdely — prancūzų pėstininkai keliauja pasienin.

kurias jų kitaip dainuoja Suvalkijoj, kitaip Dzūkijoj ar apie Švenčionis. Bet vestuvių daina palieka vestuvių ir dainuojama tik per vestuves. Raudos net dainomis negalima pavadinti. Jose dažnai būna tik melodija, garsai, o žodžių nė trupučio. Ir jos dažnai kuriamos čia-pat vietoje. Kai kas numiršta—giminės rauda. Raudoti kiekvienas moka, mokytis nereikia. Bet raudama ir vėliau, pavyzdžiui, prie kapo. Kada raudama be žodžių — ne poezija, bet muzika. Liūdniausia iš visų muzikų.

Dabar jau galime kalbėti apie tai, ką ir kaip mūsų liaudies poezija gieda bei dainuoja. Pirmiausia dainos.

Čia ir kitur paduosiu tik dainų pradžios žodžius bei ištraukas, kurios savo poezija daugeliui, manau, daug ką primins.

Malu, malu viena,
pasižiūriu — diena.
Girneles traukiu,
savo mielo laukiu.

N. S., 151.

Rėzos rinkinyje buvo dar gražiau:

Ei, ūžkit, ūžkit,
mano girnaitės,
dingos ne viena malu.
— — — — —
Iki keližių
į purvynaitį,
iki pažastačių
į vandenatį...

R. D., 2.

Štai poezija! Kam mūsų nekiltų didelio skurdo ir vargo vaizdas, kai išgirstame dainuojant iki kelių purvyne, iki pažasčių vandeny.

Tačiau yra dainos, kurios balabaikomis ir dar kitaip vadinamos. Šiandiena jos nyksta, bet dar nesenai buvo kuriamos ir dainuojamos. Kad ir ši:

Turėjo bobutė
žilą oželį,
man dzig-dzig,
man dziaki,
man buvo čimpuotas,
čimpyta družna!...

J. M. A.

Dzig-dzig, dziaki, čimpuotas, čimpyta. Sunku pasakyti, ką ir reiškia. Kai kas pastebi, kad čia garsais vaizduojamas, kokis buvo anas ożelis—kaip jis šokinėjo, bobutė jį glamonėjo ir t.t. Kitoj Lietuvos vietoj dainuojama šie garsai visai kitoki. Kartais net tas pats dainuotojas juos pagal reikalą pavartoja. Pav., vipsim, galdim; ukùm, pukùm. Šie garsai, kuriuos sunku kitaip pavadinti, parodo oželio judėsius, jo santykį su žmogum, šiuo atveju, su bobute, bobutės su juo, žodžiu, visa, ko žodžiais negalima tinkamai pasakyti.

Arba vėl kitoj dainoj:

Žydelka našlė,
jos duktė graži,
e, e, e,
džium, džium, džium,
jos duktė graži...

J. L. D., 388.

Ir mums gerai žinomoje dainelėje:

Tekėjo saulelė
pro debesėlį,
vai-tai, vai-tai,
pro debesėlį,
vai-tai-tai, vai-tai-tai,
pro debesėlį...

Šį vai-tai sunku kitaip ir pasakyti. Tačiau nereiškia, kad jis būtų beprasmis, kaip kai kas yra linkęs manyti.

Šiuos visus „beprasmius" žodelius imta vadinti refrênu.

Naujoviškose liaudies dainose jis irgi pasitaiko, gal net dažniau, tik kai kur jau norima šį bežodį refrėną pakeisti žodiniu, bet tai būtų kūrybos varžymas, varžymas niekuo nepamatuotas.

Giesmėse daugiau turinio, poezijos tačiau ypatingo gausumo jose nerandame, dargi forma yra mažiau įvairi, kaip tat yra dainose. Čia padedu keletą pavyzdžių:

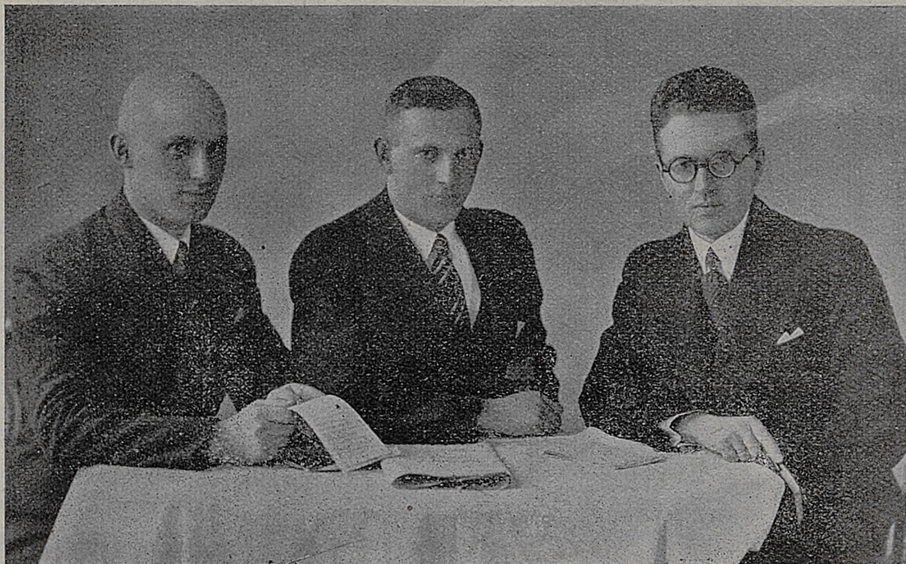
Mėnuo Saulužę vedė
pirmą pavasarėlį.
Saulužė anksti kėlės,
mėnužis atsiskyrė.
— — — — —
Perkūns, didei supykęs,
jį kardu perdalijo...

R. D., 27.

Kitoj jau daugiau:

Aušrinė svodbą kėlė,
Perkūns pro vartus jojo,
ąžuolą žalią permušė.

ROMUVIEČIŲ VADOVYBĖ

Vilniaus lietuvių inteligentų visuomeniškai-bičiuliško „Romuvos" klūbo valdyba. Iš kairės: absolv. Augustinas Burokas—sekretorius, magist. Juozas Maceika — pirmininkas ir advok. Antanas Juknevičius—vicepirmininkas.

Ąžuolo kraujas varvėdams,
apšlakstė mano drabužius,
apšlakstė vainikėlį...

R. D., 62.

Čia jau tikras karas, nors ir ten jo būta. Net ąžuolo kraujas teka, tuo tarpu kai anoje tik kardu mėnulis perdalytas. Žinia, toki personifikacijos (įasmeninimo) pavyzdžiai galimi tiktai mūsų liaudies poezijoje. Net rytų poezija, kuri mėgsta įvairiausias metaforas, negalėtų su šiomis dainomis-giesmėmis konkuruoti.

O štai daina, kuri metaforinė netik poetinių priemonių žvilgsniu, bet ir sumanymo:

Ei, tetuž, tetuž,
tetuži mano,
tai dailią, tai gražią
mergytę gavau.
O kad ji verpė
gelsvuosius linužėlius,
be vindo,
be špulės,
be prieverpstėlės.
Ei, tetuž, tetuž, ir t.t.

L. Als., 26.

Joje skundžiasi sūnus tėvui, kad žmona jam jokių marškinių neduoda. Šioje dainoje yra ypatingai daug ironijos, kuria mūsų liaudies dainos nemaža pasižymi.

Giesmių tarpan galima skirti ir istorinės dainos, tačiau jų čia nesuminėsiu. Jose yra daugiau epinio (aprašomojo bei pasakojamojo) elemento, negu lirinio. Nes joms mažiausia atitinka mūsų liaudis. Jos tapo sukurtos kitų tautų poezijos įtakoj.

Raudos, kaip sakiau, net dainomis sunku pavadinti. Tačiau yra ir tokių, kur nupasakojamas velionies gyvenimas, darbai, santykiai su šeima, su kaimynais ir t. t. Ir nors nei ritmo, nei rimo jose nėra, bet jos dainuojamos, dainuojamos vistik ne taip, kaip kitos dainos, bet giesmės pavyzdžiu:

Oi aš užkukuosiu
raiba gegule,
o tai prikelsiu
seną motulę.
Oi tai prikelsiu
seną motulę,
tai paporysiu
savo vargelį.
Savo vargelį
tolimoje šalelėj,
svetimoj giminėj.
Kelkis, motule, ir t.t.

K. M. Dkld., 164,340.

Yra to paties turinio, net tos pačios formos vadinamieji „verksmai" ir „dainos". Atrodo, jos niekuo vienos nuo kitų nesiskiria, tačiau yra menkučių skirtumų, nors pradžią jos visos turi bendrą.

Pagaliau turtingiausia liaudies kūryba yra vestuvių dainomis. Jose pilna palyginimų,

įasmeninimų ir kt., daugiausia tačiau jose, berods, jumoro ir alegorijos. Tik pasižiūrėkime:

Vainikas dainuote
perdainuotas,
nuometas dūsaute
perdūsautas.
Nemok svainiukas nekaip sėdėt:
aukštin žiūri — lubas skaito,
žemyn žiūri — blusą kremta.
N. S., 647.

Arba apie jaunąją:

Per storas lūpeles
kisielėlį sunkė,
per retus dantelius
katė pelę vilko... N. S., 687.

O apie svotą:

Svotelio kumelėlė
devyniais sieksniais:
vienu galu jojo,
antrą vilkas piovė...
N. S., 784.

Vestuvių dainose aibės simbolikos. Jose kiekvienas žodis, tarsi atkirstas ir padėtas į atitinkamą vietą, jį išmesti—daina be vertės.

Daug galima apie liaudies poeziją prirašyti, bet vietos stoka neleidžia. Baigdamas linkėčiau, kad mūsų krašte liaudis ir šiandien kurtų, kad liaudies poezija būtų nuolatos mūsų kūrybos pamatu, kurio pastovumu ir tvirtumu galime pasididžiuoti prieš kitas Europos tautas. *V. R.*

Sutrumpinimų paaiškinimai:

N.L.V. — Nesselmann, Litauische Volkslieder, Berlin 1853.

N.S. — A. R. Niemi ir A. Sabaliauskas, Lietuvių dainos ir giesmės. Annales Accademiae Scientiarum Famicae. 13. Ser. VI tom.

R.D. — K. Rhesa, Dainos, Berlin, 1843.

A. L. D. — Juškevičiaus, Lietuviškos dainos, Kazaniuj, 1880.

K. M. Dkld. — Krėvė-Mickevičius, Dainavos krašto liaudies dainos.

KARIGIRDAS

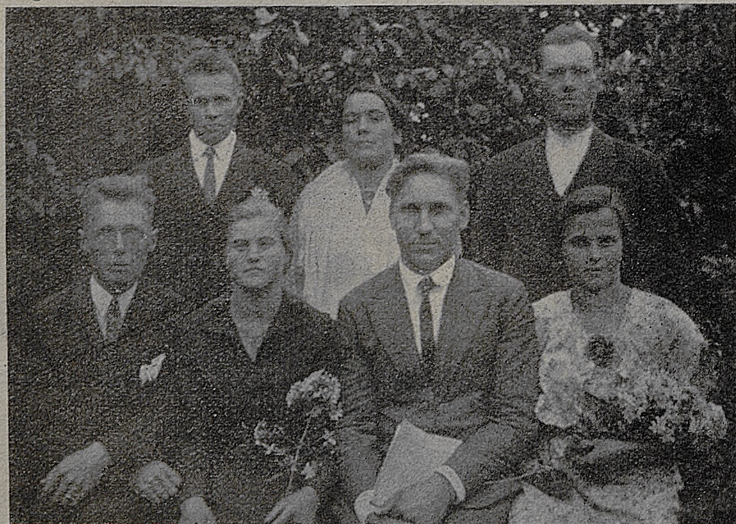
Skambėk, dainele...

Ei, skambėk, mano dainele,
Per miškus, laukus aidėk.
Raski grožio, meilės kelią,
Visiems džiaugsmą pažadėk.

Ei, skambėk, mano dainele,
Po viensėdžius, po kaimus,
Kviesk į darbą mūs' brolelį,
Tegul švinta mūs' dangus.

Ei, skambėk, mano dainele,
Skverbkis kiekvienon širdin,
Lai iš miego broliai kelias—
Gal dalia jų eis lengvyn...

ŠVIESOS SIEKĖJAI

Liet. Šv. Kaz. D-jos Grybėnų (Švenčionių apskr.) skyriaus valdyba. Vidury sėdi pirmininkas Justinas Stanevičius.

Gausi susipratusio jaunimo kuopa. Tai buvusio Giraitės, (Valkinyko vals., Vil.-Trakų apskr.) Liet. Šv. Kaz. D-jos nariai su „Ryto" skaityklos vedėju J. Šimukoniu. Šis jaunimas sudarė „J. D-go" mylėtojų būrelį.

Pažinkime savo priešą

Kas iš mūsų nenori būti stiprus, sveikas, galingas. Šitos ypatybės įgijamos tik sveikam, esant.

Paimsim vieną veiksnį, kuris sveikatą ardo ir jį panagrinėsime. Mokslininkai tvirtina, kad 70% ligonių sumažėtų, jei nebūtų įsigalėjęs svaiginamųjų gėrimų vartojimas. Alkoholis, patekęs į burną, sužadina seilių liaukas, kurios daugiau seilių pagamina; taip pat suerzina ir skilvio sieneles, kurios pagamina daugiau virškinamųjų sulčių. Seilės ir skilvio sultys virškina maistą, tai truputį įsigėrus atsiranda apetitas. Alkoholis greit virškinasi, dėl to staiga atsiranda daugiau energijos, ir žmogus darosi judresnis, gyvesnis. Pastebima, kad truputį įsigėrę darosi linksmesni, gyvesni. Daugiau išgėrus, pulsas pakyla nuo 72 kartų per minutę iki 100 kartų. Alkoholis suerzina smagenis, dėl to darosi žmogus smagesnis, iškalbingesnis. Kai kuriems asmenims alkoholis taip stipriai suerzina smagenis, kad jie tuoj pradeda ieškoti priekabių, pradeda muštis, daužyti indus ir t. t. Po to eina antras alkoholio veikimo laipsnis—apsvaigimas arba užsinuodijimas. Šiame periode žmogus nebegali normaliai vaikščioti—griuvinėja; linksmumas pranyksta, pradeda snausti, kartais vemia; veidas išblykšta. Jeigu dar toliau geria, tai kūnas pamėlynuoja ir galų gale pasitaiko dažnai mirtis nuo (paralyžo) kvėpavimo centro užmušimo. Jeigu buvo ne per daugiausia išgerta, tai po keleto valandų atsigauna. Atbudęs jaučia visame kūne didelį slogutį ir galvos skaudėjimą.

Smagenis alkoholis veikia kaip chloroformas arba eteris. Visų pirma jo veikimas liečia centralę nervų sistemą, pradedant nuo galvos smagenų žievės ir baigiant nugarkaulio smagenimis. Tas veikimas galų gale paraližuoja visų nervų sistemą.

Kūno pajėgumą alkoholis mažina, raumenis ardo. Mokslininkas Ringer-Loekerrs darė bandymus su širdies raumenimis. Įleidus alkoholinio skiedinio 0,5% į širdies raumenis—širdies veikimas padidėjo, o įleidus 0,8% alkoholinio skiedinio—širdies veikimas visai buvo paraližuotas. 1908 m. Vokietijoje šalčio metu dvi grupės kareivių turėjo nueiti 100 kilometrų. Viena grupė prieš išeidama gėrė alkoholio, antroji—ne. Iš pirmosios grupės tikslą pasiekė tik — 46%, o iš antrosios 92%.

Vienkartinis išsigėrimas yra žalingas žmogaus sveikatai, bet dar galutinai jo nepražudo nuolatinis — pražudo. Kaip minėta, alkoholis centrinės sistemos nuodas. Nervų sistema (smagenys) prie alkoholio greit pripranta ir jo reikalauja. Pripratsti gali kiekvienas žmogus. Ši alkoholio ypatybė baisi ir pavojinga,

nes žudo kaip atskirą individą, taip ir tautas. Žmonės, pradėję reguliariai gerti alkoholį, vadinami alkoholikais. Nuolatinis alkoholio vartojimas duoda apverktinų vaisių. Visi svarbiausieji organizmo organai sunyksta. Pirmiausia alkoholis suardo centralę nervų sistemą. Alkoholis naikina nervų (smagenų) narvelius. Per nervų narvelius reiškiasi atmintis. Paraléliai su jų nykimu, jų degeneracija—silpnėja atmintis. Girtuoklis nebeatmena, kas anksčiau su juo įvyko. Kilnieji jausmai, kaip patriotiniai, altruistiniai, gailestingumo — nyksta. Užgęsta gėda ir sąžinė. Tokie žmonės greit susierzina, greit užpyksta. Daugumas alkoholikų įgauna dvasinių ligų.

Be dvasinių ligų alkoholikuose iškyla aikštėn ir kitų kūno organų ligų nuo alkoholio veikimo. Girtuokliai dažnai, ypač rytmetį, jaučia blogumą, dažnai vemia. Prapuola apetitas, sunyksta kūnas. Žarnos irgi netvarkingai veikia. Įgauna pilvelio ir žarnų katarą (slogą). Širdis nuo alkoholio išsiplečia, darosi didesnė. Kraujo indų sienelės sukalkėja ir dėl to greit trūksta ir kraujas išsilieja. Jei toks trūkimas įvyksta smagenyse, tai staiga žmogus miršta arba dalį žmogaus suparaližuoja. Inkstų veikimą alkoholis irgi suardo; dažnai prikimba inkstų uždegimas. Dėl blogo širdies veikimo nosis ir skruostai melsvai parausta. Ta'p pat ir kepenas suardo. Dažnai suserga chroniniu gerklės uždegimu. Kraujas plaučiuose susitvenkia, nuo to atsiranda plaučių kataras (sloga). Geriantieji alų labai nutukę, išpurtę, visai jų judėjimas lėtas. Pasitaiko staigių mirčių, nes taukais apaugusi širdis nebepajėgia savo darbo atlikti.

Taip veikia alkoholis suaugusio žmogaus organizmą. Daug liūdnesni vaisiai, kada jauni žmonės pradeda vartoti svaiginamuosius gėrimus—ypač vaikai. Juo jaunesnis organizmas, juo blogesni, didesni vaisiai. Vaikai, vartojantieji iš mažens alkoholį, visai sunyksta, kūno augimas susilpnėja. Dvasinis išsivystymas sustoja. Pasireiškia įvairios nervų ligos, kaip antai: neurastenija ir cisteria. Toks vaikas užaugęs lieka pastumdėliu, niekšu, elgeta.

Alkoholis ne tik geriančiojo organizmą sunaikina, bet ir jo vaikų vaikams persiduoda nuo alkoholio pareinančios ligos. Medicinos mokslas pastebėjo, kad girtuoklių tėvų vaikai dažniausiai yra linkę į džiovą, rachitą, neurasteniją ir esti dažniausiai silpnapročiai. Tokie vaikai duoda didelį mirtingumo procentą. Dažniausiai iš jų išauga įvairiausi prasikaltėliai.

Prof. Demme ištyrė dvi darbininkų šeimų grupes, kurios gyveno vienodose ekonominėse ir gamtinėse sąlygose. Grupėse buvo po 10 šeimų. Viena grupė visai nevartojo svaigalų, antroji vartojo. Iš pirmosios grupės 59 vaikų 50 buvo visai sveiki, normalūs, 7 ne laiku mirė ir 2 nenormalūs. Antroji grupė, kuri vartojo svaig. gėrimus, turėjo 55 vaikus. Iš jų normalių buvo tik 9, ne laiku mirė 24, silpnapročiai ir epileptikai (nuomariu mirštą) 22. Prof. Kerr'as aprašo vieną šeimą. Tėvas ir motina buvę blaivūs. Pirmieji du vaikai gimę sveiki, gabūs, vikrūs. Po to tėvas pradėjo gerti. Vėliau susilaukė dar 4 vaikų, iš kurių buvo vienas silpnaprotis, o trys idiotai.

Dr. Gaveljevas, tyrinėdamas 7.176 vieno valsčiaus žmones, rado tarp jų 80 džiovininkų, iš kurių 71 buvo gerią. Dr. Frinovskis, ištyręs 1.109 asmenis, surado 377 geriančius. Iš geriančiųjų džiova sirgo 11,4%, o iš sveikųjų tik 3,5%. Psichinės ligos taip pat lygiagrečiai eina su alkoholio suvartojimu. Štai Rusijoje 1905 m. išgerta degtinės 75 milijonų kibirų—gydėsi ligoninėse nuo alkoholio užsinuodijimo 72.541 ligonis, o 1906 m. išgerta 85,5 mil. kib. — gydėsi ligoninėse nuo alkoholio užsinuodijimo 102.742 ligonių. Tas pats ir su kitomis ligomis, kaip su tifais (šiltine), plaučių uždegimu, inkstų ligomis ir kit. Geriančių susilpnėja organizmas, o silpnas organizmas nebepajėgia atsispirti prieš užsikrėtimus.

Jaunimas nori būti sveikas, todėl turi būti blaivus.

M. N.

VINCAS KUOLAITIS

Aušrinės pakrantėje

Po plačias pievas ir lygius klonius
Aušrinės vandens ramiai sau teka,
Pavasarėlyj čionai maloniai
Per kiauras dienas paukšteliai šneka.

Karklynų krūmuos lakštingalėlė
Balseliu savo širdį graudina,
Krantai krūmokšniais tankiai apžėlę,
Kiek juose skęsta čia atminimų.

Čia kūdikėliu būdams bėgiojau,
Čia džiaugsmas buvo neišmatuotas,
Kad daug reiks vargti, dar nežinojau,
Kad kelias mano bus erškėčiuotas.

Kiek ašarėlių čionai išliejau,
Kiek saldaus džiaugsmo aukštyn iškilo,
Čia aš džiaugiausi, čia ir liūdėjau,
Užtat širdužė krantus pamilo.

Vos tik ateina giedriosios dienos,
Vos tik saulutė vakaruos leidžias,
Aš ant krantelio rymau čia vienas,
Liūdnas, griaudingas daineles audžiu.

APSIŠVIETĘS ŽMOGUS IR ŽVAIGŽDĖS

Ilgai vaikščiojo Jonas Bumbulis išilgai kambario ir skaičiavo žingsnius: jei išeina porinis skaičius — reiškia Marytė myli, jei ne — ne. Tris sykius išėjo porinis, tris sykius neporinis. Suprask gi, žmogau, iš to, ką ji galvoja! Pabandė septintą kartą Jonas pereiti per kambarį — išėjo pabaigoje tik pusė žingsnio. Nors kelk koją ant sienos! Nei myli, išeina, nei nemyli.

Sudraskė Jonas popierinę ramunę. Lapelius suskaitė. Išėjo, kad nemyli. Numetė Jonas į šalį ramunę.

— Meluoja, brudas! — nusprendė jis.

Taip ties sudraskytos ramunėlės lapeliais užsisvajojusį rado jį draugas.

Sužinojęs, kas per reikalas, draugas tuoj rado išeitį.

— Ot, išgalvojo kambarį matuoti. Kambarys tau, brolau, nieko nepasakys! Taip pat ir ramunė. Nes durna ji, brolau! O, tu žvaigždžių apie tai pasiteirauk. Jos tuoj tau juodu ant balto išdės, ką Marytė apie tave galvoja!

— Kad kaip čia su tom žvaigždėm susikalbėsi?—nustebo Jonas.—Kaip tu iš jų visą paslaptį išgausi?

— Ir nereikia tau su jom kalbėti, — paiškino draugas. — Burtininkė už tave pakalbės. Išdės viską kaip ant delno.

— Burtininkė... Kaip gi čia dabar pas burtininkę eisi... Bobiškas tai darbas pas burtininkes vaikštinėti!.. Nepatogu, žinai!

— Na, jei nepatogu, tai ir neik... Ir krimskis, nieko apie Marytę nežinodamas! Man vistiek... Gal ji be tavęs gyventi negali, gal dėl tavęs iš proto eina, o tu nieko apie tai nežinai! Man vistiek... neik, jei nepatogu!

Draugas ėmė sklaidyti kažkokią knygą, o Jonas susimąstė ties suplėšytos ramunėlės likučiais.

— Hm... — nutraukė pagaliau jis tylą. — O ką... atspėja burtininkės?... Pasako ką nors?

— Viską pasako! Kodėl joms nepasakyti? Jos gi ne pačios kalba, žvaigždės per jas kalba...

— Žvaigždės per jas... O iš kur žvaigždės žino, ką, pavyzdžiui, Marytė, apie mane galvoja?

— Žvaigždės viską žino. Būtum tu žvaigždė—irgi viską žinotum,—paaiškino draugas.

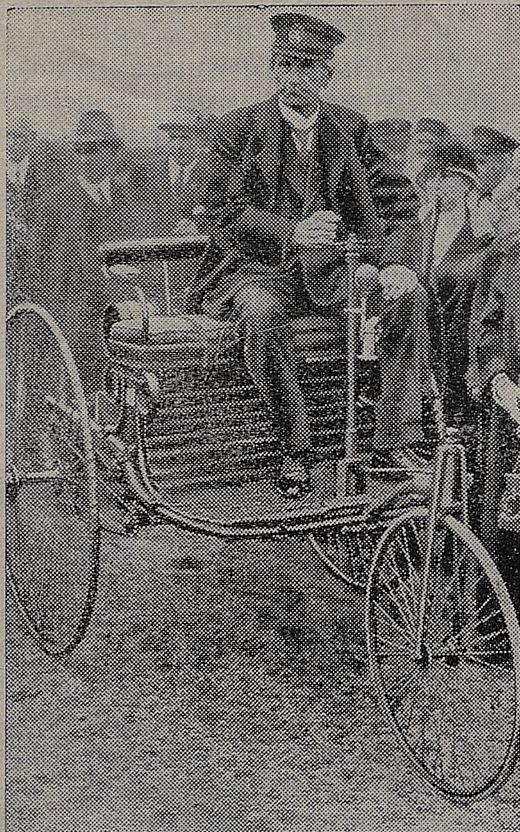
— Kad taip, žinai, lyg ir negražu... nepatogu... Inteligentas... apsišvietęs dvidešimtojo amžiaus žmogus ir pas burtininkes vaikšto!

— Ir tegu nevaikšto, niekas neverčia! O gal tavoji Marytė dėl Morkelių Petro miršta iš meilės, ką tu žinai?...

— Tai kur ta tavoji burtininkė gyvena?— pašoko staiga Jonas, palietus jo jautriausią stygą.—Einam... tegu ji kalbasi su žvaigždėmis!

Gatvėje Jonas vis nerimavo:

— Kad tik kas pažįstamų nepamatytų, mane pas burtininkę einant! — rūpinosi jis, dairydamasis į šonus.

Taip atrodė automobilis prieš 50 metų.

— Pažįstamieji irgi vaikšto, — ramino jį draugas. — Va, Pamputis, vos tik išeikvojęs vienos draugijos pinigus, tuoj pas burtininkę nubėgo: „Čiups, klausia, ar nečiups?“ Pažiūrėjo ta į žvaigždes, pažiūrėjo. „Oi, sako, ponaiti, jeigu išpūstijai draugijos pinigus, tai žvaigždės sako, kad vistiek — vėliau ar anksčiau — bet čiups!“

— Taip ir pasakė?

— Taip ir pasakė.

— Na, ir kaip?

— Na, ir nieko. Po pusės metų atsisėdo už krotų. Ir dabar dar tebesėdi.

— Hm, hm... — stebėjosi Jonas, kraipydamas galvą.

— Arba štai Juozėnas... — tęsė draugas. — Vyras juk irgi, o vos tik išsilaka kaip reikiant — tuoj pas burtininkę dumia: „Lups žmona kailį, namo sugrįžus, ar nelups?“ Ir visad žvaigždės atsako, kad lups.

— Ir išsipildo?

— Akuratniai!

Prie sugriuvusios, aplūžusios pirkutės miesto pakraštyje draugai sustojo.

— Tai tu eik vidun, o aš čia pat restoranėlyje palauksiu, — pasiūlė draugas, rodydamas Jonui angą į burtininkės laužą.

Įėjęs į tamsų prieangį, Jonas pirmiausia užmynė ant kažko minkšto, gulinčio žemėje.

— Meee! — ėmė bliauti tas užmintas daiktas.

— Ožka, velnias! — nustebo Jonas. — Ko ji čia po kojomis maišosi?

Beieškant jam kokių nors durų, staiga sienoje prasivėrė kažkoks plyšys, išsikišo susivėlusi galva ir piktas moteriškas balsas paklausė:

— Kas čia dabar nakties viduryje daužosi? Kas čia gyvulį kankina?

— Dovanok, tamsta... — sumišo Jonas. — Aš ieškau čia gyvenančios burtininkės,.. Bet jei jau vėlu, tai... dovanokit... aš išeisiu...

— Kas sakė, kad vėlu? — rūsčiai paklausė moteriškas balsas pro plyšį. — Dabar pati diena, o jis vėlumus kažkokius išranda! Eik į vidų.

Jonas prasispaudė pro plyšį sienoje vidun ir baimingai žvilgterėjo į susivėlusią moterį.

— Tai tamsta pati būsi?... — nedrąsiai paklausė jis.

— Tai jau, tur būt, kad ne tamsta, — atrėžė burtininkė. — Tai koks reikalas? Prašau pasakoti. Ką nori iš žvaigždžių sužinoti?

— Matote... — pradėjo Jonas. — Aš žmogus kultūringas... be prietarų... tikras, galima pasakyti, dvidešimtojo amžiaus žmogus, bet... ot... žinote... Įdomu būtų sužinoti... Aš, galima sakyti, žengiu su savo amžiumi koja koją, bet...

— Ar negalima trumpiau?

— Ot... žinote... Ar myli mane viena moteris, ar ne?

— Tuojau sužinosim, nieko nėra lengvesnio, — ramiai ir šaltai atsakė burtininkė. — Prašau čia palaukti minutėlę, o aš tik su žvaigždėm truputį pasitarsiu.

Ji išėjo, o Jonas nervingai drebino kojas.

— O ką, jei ims žvaigždės ir pasakys, kad nė trupučiuko, ne mažiausio trupučiuko

ji apie mane negalvoja? Nors ne, jei taip pasakytų, tai reiškia, kad netiesa... ir bendrai, kaip aš — dvidešimtojo amžiaus žmogus pas burtininkę atsiradau!... Tiesiog pačiam keista...

Moteriškė grįžo vidun.

— Prašau kairiąją ranką, kuri arčiau širdies, — paprašė ji.

Jonas ištiesė ranką. Burtininkė, suraukus kaktą, pažiūrėjo į ranką ir prabilo požemių balsu:

— Ir žvaigždės, ir ranka sako, kad vardas tavo Jonas, o pavardė Bumbulis... Ir esi studentas.

Jonas net sudrebėjo:

— Žiūrėk, kaip išdėjo aiškiai! Ot ką reiškia žvaigždės!

— Toliau žvaigždės sako, kad esi įsižiūrėjęs į Varlaičių Marytę... Blondinė ji, ar ne?

— Ne, juoda.

— Ir žvaigždės sako, kad juoda. Taip pat į ją yra įsižiūrėjęs ir Morkelių Petras. Teisingai žvagždės sako?

Tei... teisingai... — sumurmėjo priblokštas Jonas.

— Bet žvaigždės rodo, kad Marytė visa savo širdimi yra su tavim... Ji ir dabar apie tave galvoja.

— Išeina, — kad myli?....

— Aiškiausiai. Planeta tokia iškrito, kad ji be tavęs gyventi negali...

— O apsivesim?

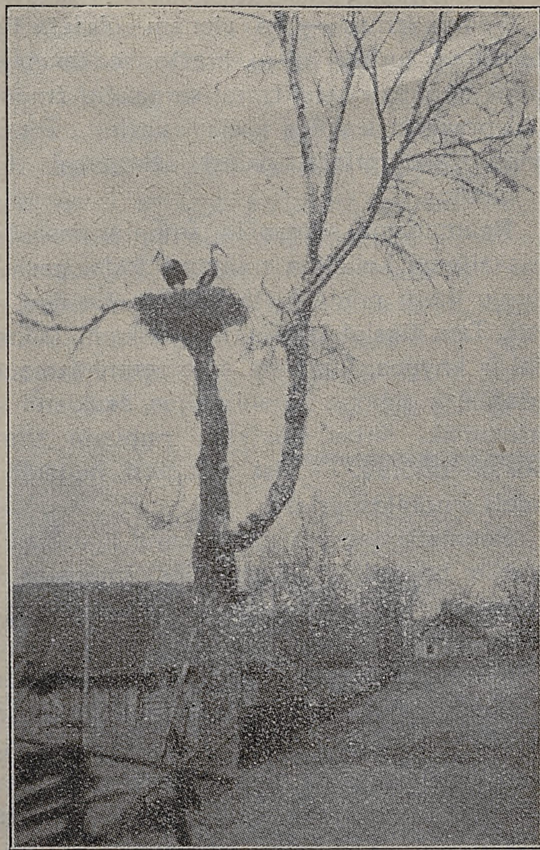
— Apie tai žvaigždės dar nekalba. Kai kitą sykį ateisi — tada jos pasakys, o dabar dar vestuvinė planeta neiškrito.

— Bet ji apie mane galvoja?

— Visą laiką: ir gula, ir keliasi tik su tavim galvoje... O į Morkelių Petrą nekreipk jokio dėmesio — žvaigždės sako, kad jis nieko nepeš.

— Ot, puiku! — nudžiugo Jonas.

— Paskui dar žvaigždės sako, kad tu čia ne pats atėjai... Tave čia vienas šviesus žmogus atvedė... Tai ot jis yra tavo geriausias draugas... Netrukus tas žmogus paprašys pinigų paskolinti, penkiasdešimt auks., tai tu jam paskolink šimtą... Paskui jis paprašys vekselį pažiruoti, — būtinai pažiruok, tai atneš tau laimę, o, gal būt, net ir vestuvinę planetą. Daugiau šiuo kartu žvaigždės nieko nesako, — baigė burtininkė, paleisdama Jono ranką.

Prašvitus saulutei, tirpstant sniegui, parlėkė į mūsų kraštą pirmieji pavasario pranešėjai.

Jonas, patenkintas žvaigždėmis, paliko burtininkei penkis auksinus, ir išėjęs gatvėn ėmė dairytis draugo. Draugas tuoj išmovė kažkur iš burtininkės kiemo.

— Na kaip? — paklausė jis Joną.

— Puikiausiai! — spinduliuodamas pranešė Jonas.

— Matai, ar aš nesakiau! O man, supranti, tiesiog nemiela... Rytoj vekselį turiu išpirkti. Gal tu kartais galėtum paskolinti porai dienų?...

Jonas išėmė šimtinę davė draugui ir abu laimingi grįžo namo.

Jonas spinduliuodamas laiminga šypsena lūpose, pagalvę apsikabinęs bandė užmigti, su padėka žvelgdamas pro langą į mirksiančias žvaigždes.

Janušytė.

REUMATIZMAS IR JO GYDYMAS

Reumatizmas — ne vienam girdėta liga. Nerasime turbūt mūsų krašte sodžiaus, kuriame nebūtų reumatizmu sergančių žmonių. Tad pravartu šią ligą arčiau pažinti. Tik pažinęs savo priešą galėsi sėkmingai nuo jo gintis.

Reumatizmu sergančių žmonių pasaulyje priskaitoma keliolika milijonų, todėl paskutiniuoju metu pradėta atkakliai su šia liga kovoti. Tam tikslui leidžiami atitinkami laikraščiai ir knygos, kur vien apie reumatizmą terašoma; kuriamos organizacijos, šaukiami susirinkimai; dirba valstybių remiami šimtai mokslo žmonių, — visi stengiasi nugalėti šį didelį žmonijos priešą.

Reumatizmas yra užkrečiama liga. Šią ligą sukelia bakterijos. Patekusios žmogaus organizman jos pirmiausia užima sąnarius ir širdį, o paskui įsiveržia ir į kitas kūno dalis.

Reumatizmu gali susirgti visi: vaikai, jauni ir seneliai. Bet pavojingiausia, kai juo suserga 15 — 40 metų amžiaus žmonės. Šia liga dažniausiai suserga tie, kurie arba perdaug arba per mažai juda, kaip pav. šeimininkės, laiškanešiai, krautuvių pardavėjai, siuvėjai, valdininkai ir kiti.

Betarpiška reumatizmo priežastimi dažniausiai būna įvairūs sąnarių sumušimai, mikštelėjimai, sunkūs vienodi darbai ir vienpusiškas nuovargis. Be to, tinkamą reumatizmui dirvą paruošia lengvas, ilgas šaltis ir dažnas šilimos su šalčiu kaiteliojimasis, o kiauri batai, drėgni ir purvini autai, šlapi drabužiai plačiai atidaro šiai ligai duris į musų kūną.

Reumatizmu pirmiausia suserga didieji kūno sąnariai: pėdos, kelio, šlaunies, peties, alkūnės, riešo ir nugarkaulio. Bet gali būti ligos užimti ir kiti sąnariai — pradedant pirštais, baigiant galva. Charakteringas šios ligos pažymys yra diegimas, užimto sąnario skausmai, kurie po 1—5 dienų nutyla, arba persimeta į kitus sąnarius, o paskui vėl grįžta į tuos pačius. Susirgę sanariai būna paraudę, patinę, karšti ir labai skausmingi. Temperatūra būna 37—38 laipsnių, kartais ir aukščiau pakyla, bet ilgai nesilaiko. Visados ligonis prakaituoja. Reumatizmo pradžioj dažnai pasitaiko gerklės uždegimas.

Bemaž visada nuo reumatizmo nukenčia širdis. Vieną kart daugiau, kitą mažiau. Priklauso nuo sergančio amžiaus. Labiausiai nukenčia mažų vaikų širdys, ir jos visam amžiui palieka nepagydomos. Apskritai, juo ligonis senesnis, juo labiau nukenčia širdis. Turint omenyje, kad širdis yra gyvybės reiškėja, kad sustojus jai plakti žmogus miršta,— aiškėja, kokia pavojinga liga yra reumatizmas ir kaip budriai reikia nuo jcs gintis.

Sergantiems reumatizmu pasitaiko galvos, nugaros ir krūtinės diegliai bei skausmai. Kojos, rankos būna melsvai raudonomis dėmėmis išmėtytos. Kartais po oda atsiranda labai skausmingi melsvi mazgai (guzai), kurie paprastai po 2—3 dienų išnyksta, bet kartais pasilieka ir ilgesniam laikui.

Pasitaiko labai smarkių reumatizmo formų. Tada būna užimti smagenys, temperatūra pakyla iki 44—41 laipsnio, atsiranda mešlungis, nerimastis, kliedėjimas. Raumatizmas paprastai tveria 4—6 savaites, kartais 5—4 mėnesius ir net keletą metų.

Ši liga turi palinkimą grįžti. Atkritimas gali būti greit po ligonio pasveikimo, ar po kelių mėnesių ir net po kelių metų. Dažnai reumatizmas pasikartoja pas tą patį ligonį net kelius kartus. Tokiu būdu išsivysto lėtasis reumatizmas, kuris ilgainiui gali sukreivinti pirštus, rankas ir kojas. Tokie ligonys negali nei vaikščioti, nei dirbti. Ši liga ilgai besitęsdama labai išvargina organizmą, nusilpnina jo atsparumą, sumažina kraujo kiekį, atneša širdies džiovą ir didelius skaumus, nuo kurių žmogus dažniausiai miršta.

Norėdami reumatizmo išvengti, turime gyventi normalų gyvenimą, neprivalome ilgai be judėsio sėdėti, turime vengti ir didelio vienpusiško nuovargio. Kas nuolat vaikščioja, turi truputį pailsėti. Kam tenka daug sėdėti, tas privalo kartas nuo karto pasivaikščioti. Bet kokių kūno dalių nepajudėjimas ar per didelis jų varginimas yra organizmui žalingas. Judėsiai turi būti taisyklingi ir vispusiški. Be to, turim saugotis peršalimo. Kas jau serga reumatizmu, privalo šiltai apsivilkti, vengti darbų ten, kur dažnai keičiasi temperatūra. Negalima basam vaikščioti po kam-

barius, braidžioti po balas, reikia būti visuomet sausai ir šiltai apsiavus. Nepatartina sėdėti drėgnoje pievoje, dirvoje ar ant akmens. Kambarys turi būti švarus, šviesus ir sausas. Aplink namus taip pat turi būti sausa ir švaru. Namai sveikiausia statyti taip, kad saulės spinduliai galėtų iš visų pusių prieiti.

Sergantiems reumatizmu maistas turi didelės reikšmės. Ligoniui draudžiama vartoti degtinė, alus, vynas ir kiti alkoholiniai gėralai. Mėsos stengtis valgyti kuo mažiausia, o daugiau vartoti vaisių, daržovių ir pieniškų valgių. Visi maisto produktai turi būti prėski, mažai sūdyti. Kas yra labai nutukęs, patartina sulieseti. Valgis turi būti įvairus.

Reumatizmas yra išgydomas. Užėjus smarkiems sąnarių skausmams, dedam karštų pelenų maišelius, ar kitus šiltus daiktus prie sopamos vietos. Ligonį guldom lovon, duodam aspirino ir šilto vandens užsigerti. Po to ligonį gerai apkloję, paliekam keliom valandom ramiai pagulėti. Paprastai po to skausmai sumažėja. Jei ne, vėl kartojam tą patį.

Esant smarkiems priepuoliams ar naminiam gydymui nepadedant, patartina neatidėliojant kreiptis pas gydytoją.

St. Č—lis.

J. R.

Pavasarėja

Dulkės ant tako, dulkės sieloje,
Širdyje nerimas lizdą susuko...
Medžių šakose vėjas vaitoja —
Viskas išnyko, viskas nubluko.

Laukuose vėtra šėlsta ir skraido,
Juodais švininiais sparnais plasnoja.
Po pilkas pusnis saulutė braido.
Kalnai ir slėniai džiaugsmu liuliuoja.

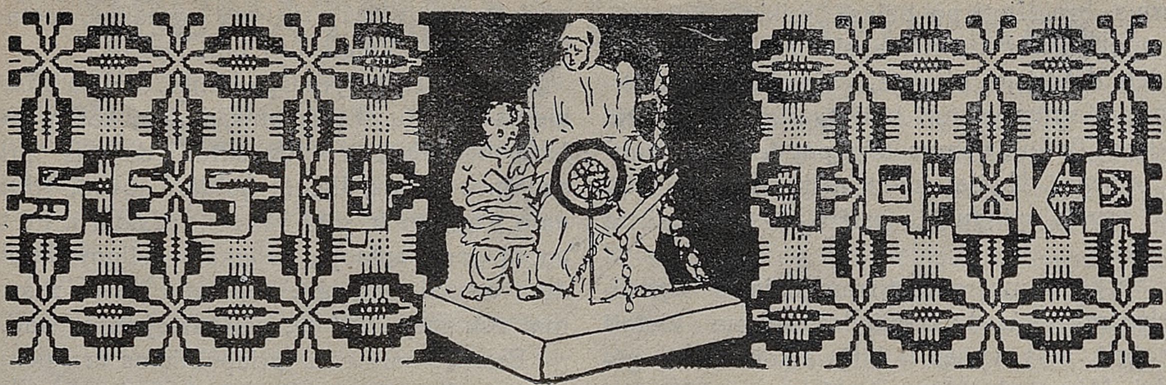
Pažvelk į ramią dangaus mėlynę,
Kur debesėlių laivynai plauko!
Ranka Kūrėjo žvaigždę nuskynė
Nuo begalinio auksinio lauko.

Grįžta, jau grįžta dienos gėlėtos,
Pakvipo oras gėlių balzamu.
Širdyje skamba dainos saulėtos,
Gaivina džiaugsmą, vienodą, ramų.

PIRMOJI IŠVYKA

Vos tik praėjo šaltos žiemos dienos, tuoj Baltijos mares papuošė gražūs darbščių Nidos lietuvių žvejų būriniai laiveliai.

Į NAUJĄJĮ KELIĄ

Žmogaus darbai tik tada vertingi, kada jie atneša naudą kitiems, kada juose pasireiškia pažanga, prasmingumas. Todėl ir mūsų gyvenimas turi būti tvarkingas, darnus, privalo siekti aiškiai nužiūrėto tikslo. Negalime galvoti, kad užtenka šiaip taip prastūmti diena, daug nereikalaujant nei iš savęs, nei iš gyvenimo aplinkybių.

Šių dienų tautos ir pavieniai asmens darbingumu lenktiniuoja. Pavieniai asmens būriasi į organizacijas, įvairias grupes, kad bendromis jėgomis daugiau nudirbtų. Tie, kurie užsidaro tik savo asmeniškam ratelyje, neturi jokios reikšmės nei tautos, nei visuomenės gyvenime. Jie lieka nustumti nuo to gyvenimo ir visų užmiršti.

Ne taip senai organizaciniame ir visuomeniniame gyvenime dalyvavo beveik vieni vyrai, moterys tesirūpino tik šeimos gyvenimu. Bet jau XVIII amžiuje moteris mėgina peržengti šeimos slenkstį ir išeiti į platesnįjį visuomeninį gyvenimą. Ji neišsižada šeimos, kaip kartais jai norima prikišti. Ji ir toliau palieka budri jos sergėtoja ir auklėtoja, bet ji stengiasi praplėsti savo darbo gaires.

Pirmiausia moteris pareikalavo, kad jai būtų leista siekti mokslo. Suprato ji, kad mokslas tai galybė, tai kelias į šviesesniąją ateitį. Jos reikalavimas buvo patenkintas. Universitetų ir visų aukštųjų mokyklų durys buvo jai atidarytos. Moteris, apsiginklavusi mokslu, ėmėsi pati tvarkyti savo gyvenimą, išėjo į platesnįjį kelią. Ji stengėsi pertvarkyti šeimos gyvenimą, suprasdama, kad šeima—tautos pagrindas, kad šeima gali išugdyti kilnias tautos idėjas, apsaugoti tautą ir visuomenę nuo daugelio blogybių. Moteris taip pat ėmėsi platesnio visuomeninio ir tautinio veikimo.

Šiandien jau matome moteris susibūrusias į organizacijas, draugijas, matome jas uoliai dalyvaujant kultūros ugdymo darbuose. Joms rūpi ne tik šeimos gerovė, bet ir visas tautos likimas, jos uždaviniai ir siekiai. Vargiai šiandien rasime tautų, kur moterys daugiau ar mažiau nedalyvautų plačiame visuomeniniame jos darbe. Tiesa, į pirmąsias visuomeninių veikėjų eiles ji dar nesugebėjo įžengti, bet kultūros srityje moteris jau įstengė užimti kai kurias ir pirmąsias vietas. Turime pirmaeilių moterų literačių, pedagogių, publiciscčių, dailininkių ir kit. Kaip miestų taip ir sodžiaus moterys keičia nuo amžių joms užvilktą pilką rūbą.

Pažiūrėkime, kiek pakito mūsų krašto lietuvės moters gyvenimas. Neimsime domėn miesto moters, kurios sudaro mažumą, svarbu panagrinėti kaimo moters gyvenimas, susidaręs po Didžiojo karo. Didysis karas, kuriam žmonija paaukojo milijonus aukų, daugeliui tautų atnešė laisvę, naują gyvenimą. Jis taip pat padėjo ir moteriai išeiti į platesnį ir laisvesnį kelią. Deja, pas mus visomis laisvėmis—teisėmis naudojasi daugiausia miesto moterys: moterų ir vaikų globomis, pašalpomis, organizaciniais susibūrimais ir k. Sodžiaus moters gyvenimas beveik nepakito, ji ir toliau vargelį vargsta savo šeimoje, nuostabiai, pasingai nusiteikusi visiems, kaip tautiniams taip ir visuomeniniams klausimams.

Didžiausia tos neveiklos priežastis, tai sodžiaus moters tamsumas. Sodžiaus moteris tiek yra dar šiandien tamsi, kad ji dažnai nesupranta paprasčiausių ryšių, jungiančių jos

šeimos gyvenimą su platesniuoju tautiniu ir visuomeniniu gyvenimu. Dažnai jai vistiek ar jos vaikai kalba ir meldžiasi lietuviškai ar svetima kalba, ar jie priklauso prie svetimų draugijų ar prie savų. „Kaip pavadins—nepagadins“, pasako ne viena jų. Ji nedrįsta ir nesugeba palengvinti sau kasdienio gyvenimo vargų, nežino paprasčiausių savo teisių. Ką bekalbėti apie jos susirūpinimą kitais visuomeniniais reikalais?

O metas jau pradėti naujai tvarkyti savo gyvenimą ir nors vieną žingsnį padaryti pirmyn į naująjį kelią. Šiuo kartu tą žingsnį padaryti privalo jaunosios sesės. Šiandien jaunimas visose tautose yra veikliausias variklis, stipriausioji atspara tautiniame ir kultūriniame darbe. Lygiai moterys ir vyrai veikliai dalyvauja tautos pažangos kūrimo darbuose. Todėl ir mes turime stengtis praplėsti savo darbo ir siekimų akyratį.

Dažnai šiandien mūsų jaunos sesės tesirūpina tik savo asmeniniais reikalais, nežino mūsų gyviausių, svarbiausių gyvenimo reikalų. Toks reiškinys ne tik liūdnas, bet ir nenormalus. O apie moterį štai kaip sakoma: „Šių laikų ašis yra ir privalo būti moteris — nei dama, nei apsileidėlė, o tikra moteris: nusistovėjusi, apsisprendusi, pasiruošusi gyventi, ne išsižiojėlė, ne susmegėlė, bet ir neišsipūtėlė, išpuikusi dama“. Kad būtumėm tomis sąmoningomis moterimis, turime mokytis, šviestis, turime pasirinkti kelrodį.

Šiuo kartu tuo kelrodžiu bus mums spauda. Spauda padeda žmogui rasti savo tikrąją vertę, išveda iš tamsių gyvenimo sūkurių, nuskaidrina gyvenimą. Ji yra geriausia mokytoja ir žmogaus galios reiškėja. Senesniosios moterys ne visos moka skaityti, bet jaunųjų didesnioji dalis lankė mokyklas, moka ne tik skaityti, bet ir rašyti. Didelė nuodėmė ir gėda būtų mums, jei mokėdamos skaityti nesinaudotumėm spausdintu žodžiu. Kaip žmogus negali gyventi nevalgęs, taip šių laikų žmogus negali gyventi normaliu, pilnu gyvenimu, neskaitydamas knygų ir laikraščių.

Tik per laikraštį ir knygą išeisime į platesnįjį kelią ir pažanga pagrįsime savo gyvenimą. Kas nesugeba padaryti pažangos, nesugeba įnešti vis naujų darbo vaisių, tas artinas prie išsigimimo, rengia sau ir kitiems pražūtį. Kas neina pirmyn, tas eina atgal. Nebūkime, kaip tie šešėliai, kurie tyliai kukliai slenka nepalikdami pėdsakų.

Išeikime iš siauručio kasdieniškumo ratelio į naująjį kelią, ir nors audros aplink mus siaučia, nors įvairūs pavojai tyko iš visų pusių, eikime pirmyn. Mūsų rašytoja Rūtelionienė sako: „Visuomeninio kitų gerovei paskirto darbo bangavime mes tampame dvasios galiūnai. O dvasios galiūnui visa įveikiama. Jam nėra kliūčių nei gyventi, nei dirbti“.

M.

G. PETKEVIČAITĖ—BITĖ

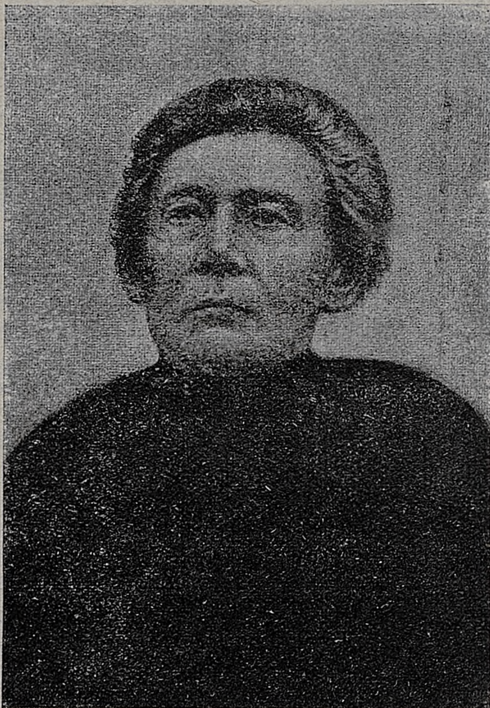
(Jos 75 m. amžiaus sukaktuvėms)

Ir mūsų tautoje netrūksta žmonių, kurie gyvena ne sau, bet plačiajai visuomenei, savo tautiečiams, kurie tarnauja ne siauriems asmeniškiems reikalams, bet kilniai ir naudingai idėjai, tautos gerovei. Dar kilnesnius parodo žmogus savo poelgius, kai sunkiu ir pavojingu metu imasi lemiamojo darbo ir nugalėjęs visas kliūtis sėkmingai pasiekia savąjį tikslą.

Visą eilę tokių savo tautiečių matome mūsų tautinio atgimimo kovose, kurių nebaidė nei tolimasis Sibiras, nei sunkieji pančiai, o pasiryžę iškovoti kraštui laisvę, kad ir erškėčiuotų kelių vingiais parnešė ją savo tautiečiams.

Toj erškėčiuotoj kelionėj — lietuvių tautinio atgimimo istorijoje ir moterims priklauso garbinga vieta. Prasidėjus tautinio atgimimo judėjimui, moterys stoja šalia vyrų į darbininkų eiles ir pradeda kropščiai darbuotis. Darbo buvo daug. Reikėjo išmokinti žmones lietuviškai skaityti ir rašyti, pagaminti jiems knygų bei laikraščių užsieny, slaptai pargabenti Lietuvon ir paskleisti juos tarp žmonių. Nuo to viso darbo nesišalino ir moterys. Jos padėjo savo vyrams ar broliams-knygnešiams pavojingame jų darbe. Kai kurios jų rašė į laikraščius, turtino mūsų literatūrą, kūrė veikalus, kurie ir šiandieną laikomi mūsų literatūros puošmenimis.

Viena tokių pirmųjų darbininkių, pilkų Lietuvos dirvonų purintoja, pirmųjų vagų arėja yra Gabrielė Petkevičaitė-Bitė, kuriai kovo

Gabrielė Petkevičaitė - Bitė

mėn. 18 d. suėjo 75 metai amžiaus ir 50 metų jos nenuilstamo visuomeninio darbo.

Gabrielė Petkevičaitė gimė 1861 m. Puziniškio dvarely, Panevėžio apskr. Pirmuosius mokslus išėjo pas žinomąjį lietuviškų kalendorių leidėją Lauryną Ivinskį. Aukštesnius mokslus ėjo Šiauliuose, Mintaujoje ir Latvijoje baigė pedagoginę mokyklą. Vėliau ilgesniam laikui apsigyveno Joniškėlyje, kur jos tėvas gydytojas buvo ligoninės vedėju. Čia ji, bendraudama su žmonėmis ir matydama nelaimingus ligonis, išmoko atjausti ir gerbti vargo žmones. Toji ypatybė pasiliko Gabrielei visam gyvenimui ir pasireiškė net jos raštuose.

Gabrielė suprato, kad Lietuvos gerovė glūdi žemės ūkyje, kuris nuolat turi būti keliamas, todėl ir ji pati nutarė lavintis šioje srityje.

Tam tikslui pabaigė bitininkystės ir sodininkystės kursus. Šios srities žinios buvo jai labai naudingos, ypač tada, kai jinai apsigyveno pas tėvą Joniškėlio miestelyje, kur teikė žmonėms praktiškų patarimų. Čia ji begyvendama pradėjo visuomeninį darbą. 1891 metais įsteigė lietuviams moksleiviams šelpti „Žiburėlio" draugiją, kuri parėmė ir sušelpė ne vieną dabar žymų mokslo ar visuomenės veikėją.

1889 m. Gabrielė Petkevičaitė pirmą kartą gavo pasiskaityti „Varpą", kuris padarė jai didžiausį įspūdį, ypač toji Kudirkos feljetono vieta, kur jis rašė, kad turbūt žydus teksią samdyti rašyti į lietuviškus laikraščius, kadangi lietuviai savąja spauda nesirūpina. Nuo to laiko Gabrielė tampa uoli „Varpo" bendradarbė: rašė įvairiausio turinio straipsnius, apysakaites, noveles ir kita. Ji yra parašiusi nemaža veikalų, pav.: „Krislai", „Ad Astra", „Karo Metų Dienoraštis" ir kita. Ir šiandie dar jubiliatė neišleidžia plunksnos iš rankų. Rašo daugiausia atsiminimus, kurie bus neišsemiami naujųjų amžių Lietuvos istorijai šaltiniai, nes rašo asmuo, kuris stovėjo arti atgimstančios tėvynės lopšio.

1909 m. rašytoja apsigyveno Vilniuje, kur, kaipo tautinio judėjimo centre, rinkosi visi anų laikų lietuviai veikėjai. Čia ji gyveno keletą metų, uoliai dalyvaudama viešame gyvenime ir spaudoje.

Didžiojo karo metu, kai dauguma inteligentų bėgo Rusijos gilumon, Petkevičaitė pasiliko savo krašte kartu su žmonėmis vargo vargti. Todėl ji ir populari žmonių tarpe.

1920 m. buvo išrinkta į pirmąjį Lietuvos seimą ir kaipo vyriausia amžiumi pirmininkavo to seimo pirmajam posėdžiui.

Tikroji jubiliatės profesija yra pedagoginis darbas. Tačiau ji žymi ir kitose veiklos srityse.

Jubiliatė yra moters pareigininkės, visuomenininkės ir taurios darbininkės pavyzdys. Jos asmeny matome gražios sielos, jautrią tiesai ir nuolat trokstančią pažinimo Lietuvos moterį. *M. B.*

VELYKOS ŠEIMOJE

Iš visų metinių švenčių Velykos yra maloniausios ir gražiausios šventės. Tai ne tik Kristaus atsikėlimo, bet drauge ir pavasario šventė.

Velykų stalas suburia visus šeimos narius, vienodai juos nuteikia, sukelia naujų vilčių, pasiryžimų. Jos nariai stengiasi pasipuošti:

tvarko ir puošia butus ir gamina įvairius valgius.

Per šventes norima ir stengiamasi susitikti su giminėmis ir pažįstamais. Kviečiame juos pas save ir patys einame pas juos.

Lietuviai jau gilioje senovėje buvo žinomi kaip vaišinga tauta. Jie, susilaukę svečio, nepagailėdavo šerną ar briedį ant iešmo pasmeigti ir midaus statinę iš rūsių išristi. Tą lietuvių vaišingumą ir dabar dažnai patiriame, ypač švenčių metu. Jei šeimininkė pakviečia dešimtį svečių, tai valgių pagamina tiek, kad pasisotintų kelios dešimtys. O jei to padaryti negali, tai geriau visai nekviečia.

Nors gyvenimo sąlygos žymiai pasunkėjo, bet mes vaišingumo paprotį turime stengtis ir dabar palaikyti. Turime taip susitvarkyti, kad svečius galėtumėm priimti tuo, ką turime namie. Menkai susipratęs yra tas žmogus, kuris iš svečių grįžta nepatenkintas, todėl, kad ten vienas kitas valgis jam nepatikęs ir nebuvę gėralų. Svečiuose valgis yra tik smulkmena, palyginus su šeimininkų nuoširdumu, gerais jų norais. Tačiau negalima svečiui ir visai šeimai paduoti bulvienę valgyti iš vieno dubens. Svečią reikėtų pagerbti, bet ta pagarba turėtų būti reiškiama nepilnomis lėkštėmis bet kokių valgių, tik gražiu, skoningu jų patiekimu ir tinkamu elgėsiu.

Iš produktų, kuriuos turi šeimininkės sodžiuje, galima pagaminti daug įvairių skanių valgių, tik reikia jie stropiai paruošti. Mūsų sodžiuje kaip šiokiadieniais taip ir šventėse dažniausiai gaminamas tik vienas geresnis patiekalas. Tokiu būdu produktai, iš kurių galima pagaminti įvairių valgių, nesaikingai suvartojami. Kai tas vienas valgis nenusiseka, tai ir nėra kas nei patiems valgyti, nei kuo svečius pavaišinti. Tad reikia stengtis pagaminti po truputį įvairių valgių, tuomet mažiau bus nuostolio, jei kas nors ir nenusiseks; net ir stalas, nudėtas įvairiais valgiais, gražiau atrodys.

Čia duodami keli pavyzdžiai, pagal kuriuos jaunos šeimininkės gali paįvairinti Velykų stalą.

Geresni pyragai. 2 stiklinės cukraus ištrinamos su 15 trynių, kol pabąla. Imama 125 grm. mielių, 8 stiklinės pieno, 1 stiklinė sušildyto sviesto ir 10 litrų miltų. Šiltame piene įmaišoma tešla, supilamos mielės, tryniai su cukrum, truputis druskos ir taip kurį laiką paliekama, kad pakiltų. Paskui išminkomi likusieji miltai ir sudedamas sviestas. Kiaušinių baltimai plakami, kol pasidaro putos ir baigiant minkyti tos putos sudedamos. Užminkius leidžiama tešlai pakilti; tada daromi pyragai. Jiems pakylus, aptepami kiaušiniu ir atsargiai įstumiami krosnin.

Obuolių pyragaičiai. Paimti pusę kilogramo sviesto, sutrinti su viena nepilna cukraus stikline. Įdėti truputį sodos, pora šaukštų rūgščios grietinės; kietai išminkyti su miltais, plonai iškočioti, tiesti į skardinę keptuvę. Ant viršaus pridėti tarkuotų obuolių, sumaišytų su cinamonu ir cukrum. Vietoj tarkuotų obuolių galima dėti obuolių košės arba kurios nors uoginės. Viršų aptiesti ta pačia tešla, aptepti kiaušiniu. Iškepus ir atšaldžius, piaustyti ketvirtainiais gabaliukais.

Meduolis. Imama 3 kiaušiniai, 1 stiklinė medaus, 1 stiklinė cukraus, 1 stiklinė grietinės, pusė kilogramo miltų, šaukštelis cinamono, pusė šaukštelio gvazdikėlių (gvazdikėliai ir cinamonas dedami kvapui, dtėlto ir be jų galima kartais apseiti), šaukštelis sodos. Reikia užvirinti medų, ištrinti kiaušinių trynius su cukrum, supilti atvėsusį medų, grietinę ir atsargiai sudėti miltus, sodą ir prieskonius. Pagaliau sudėti išplaktų baltimų putelę. Atsargai išmaišyti, pilti keptuvėn ir kepti vidutinio karščio krosnyje. Pažinti ar iškepęs, perduriama šipuliu.

Pieniniai sausainiai. Paimti 130 gr. sviesto, 80 gr. cukraus, 2 kiaušinius, pusę kilogramo miltų, 1 pokelį Bakino miltelių ir pusę stiklinės pieno. Visa sudėjus išminkyti ir iškočioti ant lentos. Supiaustyti įvairiais gabaliukais (geriausia su stikline atspausti) sudėti į blėką ir kepti. Juos galima truputį padžiovinti, tada jie ilgai gali stovėti negesdami.

Veršienos kepsnys. Veršiuko šlaunį ar šiaip gabaliuką minkštos mėsos prismaigyti lašiniais, pasūdyti, dėti į blėką su pašildytais taukais, įkišti krosnin ir kepti. Valgyti galima karštą su padažu arba šaltą su krienais.

Šaltas paštetas daromas iš kepenų (jaknų) yra labai sveikas valgis vaikams ir

VERBŲ DIENĄ

Lietuvaitė su verbomis.

mažakraujams. Išvirti gabaliuką kepenų, smulkiai sukapoti, pridėti truputį žalios kapotos mėsos, lašinių ir visa sumaišyti. Pridėti druskos, pipirų, svogūnų. Dėti sviestu ištepton keptuvėn, kepti maždaug pusę valandos nekarštoj krosny. Paštetas ilgai stovėti negali.

V—tė.

KALBĖKIME LIETUVIŠKAI

Rusai ir vokiečiai, pavergę mūsų kraštą, be kitų blogybių labai sudarkė mūsų kalbą. Daugelis ir pačių lietuvių—pataikūnų, savo „gudrumą“ berodydami, pradėjo į lietuvių kalbą brukti svetimų kalbų žodžių. Ir taip po truputį lietuvių kalboje prigijo daugybė svetimų žodžių, barbarizmais vadinamų. Tokių barbarizmų net iki šiol mūsų kalboje užsiliko labai daug.

Blogiausia yra tai, kad mes vis nenorime ir nesistengiame savo kalbą nuo tokių „papuošalų“ išvalyti. Dažnai ramia sąžine vartojame tokius neleistinus barbarizmus kaip „možna“, „valna“ (galima), „fainas“ (geras, gražus). O visokiais „zemliagorais“ (ravakasiais), „pijokais“ ir kitokiais žodžiais mes beveik pasididžiuodamos švaistomės, tarytum ypatingai gražių posakių būtumėm parinkusios. Pastebėjau, kad net jaunos ir šiaip gana kultūringos moterys panašių žodžių nevengia. Jos gerai žino, kaip galima kitaip pasakyti, bet nesistengia gražiai lietuviškai kalbėti. Taip elgdamos mes žeminame savo kalbą. Be to, mokome savo pažįstamus, vaikus ir visą šeimą blogai lietuviškai kalbėti. Reikia manyti, kad jiems užaugus, panašių žodžių tikrai niekas nebevartos ir tik be reikalo turės vargti, mokytis to, ko turėjo nežymiai išmokyti jų pačių motinos. Atsiminkime labai teisingą posakį: maža garbė svetimomis kalbomis kalbėti, didi gėda savosios gerai nemokėti. Užtai venkime pačios vartoti tokius žodžius, kurie mums gėdą daro, o kartu nesivaržykime pasakyti ir savo šeimos nariams, net samdiniams, kad jie vengtų svetimų žodžių-barbarizmų.

Daugelį dalykų mes jau senai žinome, kad taip negalima sakyti, kitus galime išmokyti skaitant laikraščius, knygas ar girdint kitus kalbant. Pastebėjus, kad knygoj vadina „kibiras“, o ne „viedras“, „kastuvas“, o ne „spatas“, „valdininkas“, o ne „činovnikas“ ir t. t. galime sau įsidėti tokius žodžius į galvą ir juos kasdienėj kalboj vartoti.

Be to, nepatariama vartoti vadinamų tarptautinių žodžių, dargi gerai nežinant jų reikšmės, nebent tuos, be kurių sunku apseiti, pav., „produktas“ ir kit. Suprasti tarptautinius žodžius yra geras dalykas, nes tada lengviau skaityti knygas ir laikraščius, tačiau kalbant galima ir be jų apseiti. Mūsų kalba turi pakankamai žodžių—galima puikiai ir be svetimų susikalbėti. Be to, galime kalbėti tarmiškai, t. y. taip, kaip apylinkėj tariama, tačiau to, kas yra svetima, nelietuviška, nors ir prigiję tarmėje, reikia vengti, pav.: „einu ant miesto“, reikia sakyti—einų į miestą ir pan.

Panašių netaisyklingumų mes daug dar vartojame. Tad, vardan savo krašto meilės, valykime savo kalbą nuo visokių svetimybių.

E. St.

MŪSŲ MARGUČIAI

Margučiai — tradicinis Velykų stalo papuošalas. Kiekviena šeimininkė, turtinga ar beturtė, stengiasi Velykoms kuo daugiausia margučių prisimarginti.

Dažyti Velykoms kiaušinius yra jau labai senas paprotys; senovėje šeimininkės gražiai nudažydavo. Margučiai būva viena spalva nudažyti, būva taip pat rašyti, ar skutinėti. Visų gražiausieji yra „rašytieji" margučiai. Juos daro taip. Mažiame indely ištirpina bičių vaško; nudrožia mažą pagaliuką, kurio galas būva kiek storesnis už liemenį. (Pagaliuko galas turi būti kopūsto sėklos didumo). Galima taip pat vartoti nupirktą špilkutę su stikline tokio pat didumo galvele. Pagaliukas ar špilkutė dažoma į karštą vašką ir juo braukiama greit per kiaušinį. Vienu pabraukimu turi pasidaryti vienas brūkšnys. Tenka pastebėti, kad taisyti brūkšnių negalima. Taip braukiant daromi įvairiausi raštai. Mūsų yra labiausiai mėgiama saulė su rūtų šakelėmis aplink ją. Išrašytas tokiu būdu kiaušinis dedamas į dažus ir verdamas.

Kiaušiniams dažyti vartoja namie pagamintus ar pirktinius dažus. Naminiai dažai yra: svogūnų žievės — geltonai rudi, alksnių žievės — rudi, beržo lapų — geltoni ir rugių želmens — žali. Krautuvėse galima gauti įvairiausių rūšių dažų kiaušiniams dažyti.

Naminiai dažai gaminami taip: žievės arba lapai užpilami vandeniu arba pelenų šarmu ir virinami. Kai vanduo užvirs, į jį įdedami kiaušiniai ir verdami, iki išvirs. Bevirdami kiaušiniai nusidažo. Kai tokiu būdu dažomi vašku išrašytieji kiaušiniai, tai, juos išėmus iš dažų, reikia nuvalyti vašką. Kad nudažyti kiaušiniai blizgėtų, juos nutepti žalių lašinių gabalėliu.

Lygiai taip reikia elgtis vartojant ir pirktinius dažus. Dabar yra tokių dažų, į kuriuos deda jau išvirtus šiltus kiaušinius. Tada kiaušinius išverda, numargina vašku ir po to deda į dažus.

P.

MOTERYS VEIKIA

VILNIUJE

Lietuvės studentės su Meno ir Literatūros draugija kovo 15 d. suruošė lietuvės moters literatūrinės kūrybos vakarą. Vakarą atidarė Men. ir Lit. d-jos pirm. kun. dr. A. Viskantas. Programoje buvo dvi paskaitos: stud. O Miciūtės: „Lietuvė moteris—poetė" ir absol. Gr. Šlapelytės: „Lietuvė moteris — beletristė". Abi prelegentės plačiai apibūdino žymesniųjų lietuvių moterų poečių ir prozaikių kūrybą. Pirmoji paskaita buvo iliustruojama deklamacijomis, kurias atliko studentės. Vakaro pabaigoje buvo suvaidinta inscenizuoti L. Jonušytės feljetonai: „Mūzų apkerėti" ir „Svarbus klausimas". Be to, dar salėje buvo suruošta M. Šlapelienės rūpesniu moterų veikalų paroda.

LIETUVOS VALSTYBĖJE

Kunigaik. Birutės karininkų šeimų moterų draugija numatė išleisti knygą apie Lietuvos moteris, kurios tuo ar kitu būdu kovojo už lietuvybę ir prisidėjo prie Lietvos nepriklausomybės atgavimo.

Moterų „Gražinos" D-ja kovo 8 d. šventė savo trijų metų gyvavimo sukaktį. Šiomis dienomis „Gražinos" draugija savo nepaprastame suvažiavime papildė įstatus ir pakeitė draugijos pavadinimą. Draugijos pirmininkė — Čaplikienė.

Baigusių aukštąjį mokslą Moterų Sąjunga kovo mėn. 8 d. sušaukė savo narių visuotinį metinį susirinkimą, per kurį nutarė praplėsti Sąjungos veikimą Lietuvoje ir užsienyje.

Vytauto Didž. U-to studentės susibūrė į „Virgines Baltiniensis" korporaciją, kurios tikslas yra Baltijos valstybių susiartinimo idėja. Korporacijos globėja — Lozoraitienė, filisterės — Žalkauskienė ir Šakenienė. Korporacijos pirmininkė — Adomaitė.

NAUDINGOS MOTERIMS KNYGOS

Dargytė E.: Daržovių valgiai. Kaunas 1934 m.

Gudelienė A.: Kaimo šeimininkė. Kaunas 1930.

Gudelienė A.: Kaip sveiki ir gardūs valgiai virti. Kaunas 1934.

Švipaitė B.: Pažvelgęs į namus — šeimininkę pažinsi. Kaunas 1930.

Virėja. Praktiškas šeimininkės vadovas. Kaunas 1931.

Komiškas sportas

Mūsų jaunimas kaskart vis daugiau ir daugiau domisi sportu. Ir ne tik gyvena sporto dvasia, bet ir praktiškai sportu, gimnastika užsiima. Šia proga, norėdamas padėti draugams sportininkams, pateiksiu vieną kitą komiško sporto numerį. Komiškas sportas — linksmas sportas. Jo tikslas—linksmai nuteikti publiką, kitaip sakant, prajuokinti. Taigi, ruošiantis komiškajam sportui, reikia turėti galvoj, kad čia be lenktyniavimo dar būtų juoko, komedijos momentas. Pramogoms, ypač ruošiamoms ore, komiškas sportas labai tinka. Jeigu sporto programa ilgesnė, įvairi, tad komiškas sportas geriausia įterpti į tarpus ir į pabaigą programos. Darant komiškus numerius, reikia juos parodyti nelauktai, staiga, kas žiūrovams sukeltų malonų netikėtumą.

Aš čia pateiksiu keletą dažniau žaidžiamų komiško sporto numerių, kurių vienas kitas gal jau bus sportininkams ir žinomi. Šie žaidimai tinka jaunimui, paaugėliams ir vaikams.

Batai maiše. Žaidžia 5—8 žaidėjai. Žaidėjai nusiavę savo batus sudeda maišan. Maišas užrišamas ir padedamas aikštės vidury. Žaidėjai sustatomi aikštės gale (30—60 mtr. nuo maišo). Davus teisėjui ženklą, žaidėjai bėga prie maišo, atsiriša, ieško savo batų, nesavus batus svaido (mėto) į šalis. Žaidėjų tikslas—surasti savo batus ir apsiavus bėgti ir prisistatyti teisėjui. Pirmas prisistatęs teisėjui yra laimėtojas.

Žaidimas gali būti įvairinamas.

Bėgimas maišuose. Žaidžia 4—10 žaidėjų. Žaidėjai iki krūtinės aprišami maišuose ir sustatomi aikštės gale. Toliau, už 20—30 mtr. nubrėžiama linija, į kurią reikalinga nubėgti. Teisėjui davus ženklą, pradedama bėgti. Pirmasis atbėgęs (išlipti iš maišo bėgant negalima)—laimėtojas. Varijantai—įvairūs.

Bėgimas ir gėrimas. Žaidžia 6—15 žaidėjų. Žaidėjai išrikiuojami aikštės gale vienoj eilėj; kiekvienas žaidėjas ant galvos laiko uždėtą butelį. Prieš žaidėjus, už 70—100 mtr., užbrėžiama linija (finalas). Žaidėjų tikslas nubėgti iki užbrėžtos linijos ir išgerti iš butelio sulą. Teisėjas nustato valdymo ženklus (signalus). Sakysim (jis nustato), taip: vienas švilpukas—visi bėga, du švilpukai—krenta ant žemės, atsikemša butelius ir geria, vėl švilpukas—pasikelia ir bėga, du švilpukai—krinta ant žemės ir geria. Pirmas atbėgęs ir išgėręs—laimėtojas. Varijantai įvairiausi.

Krokodilų lenktynės. Žaidžia 8—20 žaidėjų. Žaidėjai sustatomi aikštės gale linijon (poromis), praretinami. Finalinė linija brėžiama 20—30 mtr. nuo žaidėjų. Pirmoji eilė daro taip: atsiremia rankomis į žemę ir praskečia kojas; antrosios eilės žaidėjai ima pirmuosius už kojų (kojos tvirtai paimamos po pažastimis); davus ženklą, poros bėga prie finalo. Pirmoji atbėgusi pora—laimėtoja.

Gaidžių muštynės. Žaidžia 8—20 žaidėjų. Žaidėjai sustatomi poromis (vienas prieš kitą) aikštės vidury. Davus ženklą, žaidėjai pritupia, (rankos ištiestos priekin) ir pradeda šokinėdami grumtis. Tikslas—priešą išversti (išgriauti) ant žemės.

Bulvių nešimas šaukštuose. Žaidžia 2—10 žaidėjų. Žaidėjai sustatomi eilėj. Finalinė linija užbrėžiama už 15—20 mtr. Kiekvienas žaidėjas burnoj turi šaukštą; šaukšte įdėta bulvė ar kiaušinis. Davus ženklą, žaidėjai bėga prie finalo. Laimėja pirmas atbėgęs. Jeigu bėgant bulvė iškrito—žaidėjas privalo grįžti į starto (išbėgimo) vietą ir iš ten gali vėl pradėti vytis. Kitas varijantas gali būti toks: žaidėjai neša bulves šaukštuose ne stati, bet ropom, ant visų keturių bėgdami ir t.t.

Sviedinėlių ritimas nosim. Žaidžia 3—8 žaidėjai. Žaidėjai sustatomi eilėj. Finalo

linija brėžiama už 10—20 mtr. Sviedinėlius (galima ir obuolius, bulves) rita nosimis, ropodami kojomis ir rankomis (keturpėsti). Pirmas atritęs į finalo liniją—laimėtojas. Šiam žaidimui reikalinga lygesnė, be aštrių daiktų aikštelė. Geriausia tinka pieva, ar apžėlusi žole aikštė.

Bėgimas užrištomis akimis. Žaidžia 12—24 žaidėjai. Aikštėj išbrėžiamas kvadratas (keturkampis) 20—30 mtr. ilgio ir tiek pat pločio. Ant kvadrato kraštinių sustatomi žaidėjai (ant kiekvienos po lygiai); sakysim, žaidžia 20 žmonių, tad ant kiekvienos kraštinės bus po 5 žaidėjus. Žaidėjai pasisukę į vidurį kvadrato. Kiekvienos linijos žaidėjų tikslas—nubėgti į priešingą liniją (ten, kur dabar stovi kiti). Žaidėjų akys užrišamos nosinaitėmis. Davus ženklą, žaidėjai turi apsisukti 3 kart aplink ir bėgti į savo tikslą. Toji komanda (linijos žaidėjai) laimi, kurios greičiausiu laiku atbėga daugiausia žaidėjų.

Pastaba: Užrištom akim žaidėjai 3 kart apsisukę vietoj, dažniausiai blogai nusistato kryptį ir pradeda bėgti kur nors į šoną. Jeigu kryptis ir teisinga, tad vidury kvadrato susitinka priešingų linijų žaidėjai. Todėl čia jie bėga atsargiai rankomis save prisidengę. Visa tai sukelia publikoj daug skanaus juoko. (Šį žaidimą tačiau reikia žaisti labai atsargiai).

Dramblys Žaidžia nuo 7 iki 23 žaidėjų. Aikštėj iš žmonių padaromas dramblys. Daroma taip: keli žaidėjai (patys stipriausi) atsiklaupia ant žemės ir atsiremia rankomis, (tai bus pirmas dramblio aukštas), ant jų tokiu pat būdu užsilipa ir atsiklaupia antrasis žaidėjų aukštas (antrojo aukšto žaidėjai turi taip suklaupti, kad keliais būtų atsirėmę į vieną, o rankomis į kitą žaidėją). Tokiu būdu sudaromas aukštas dramblys. Viršutinis žmogus atsistoja—tai dramblio viršūnė. Davus ženklą, dramblys pradeda eiti. Eina keturpėsti pirmutinio aukšto žmonės, kiti tik laikosi, kad nesugriūtų. Žinoma, toks dramblys kiek paėjęs griūva. Žiūrovams daug skanaus juoko. Dramblys geriausia tinka statyti ant žole apžėlusios aikštės arba ant lygios pievos. Reikia žiūrėti, kad aikštėj nebūtų aštrių daiktų.

Amerikoniškas boksas. Žaidžia 2—20 žaidėjų. Žaidėjai sustatomi aikštėj poromis.

Drąsūs lakūnai moka parodyti visokių juokų ore. Vaizdely vienas lakūnas, iššokęs iš orlaivio su parašiutų pagalba, leidžiasi žemėn.

Kiekvienas žaidėjas užsimovęs galvos didumo pirštines — prikimšti šieno, samanų ar lapų maišeliai ir, kad nenusmuktų, prie rankų pririšami virvutėmis. Žaidėjai poromis sustatomi viens prieš kitą. Statant parinkti nelygius ūgius ir svorį: plonas prieš storą, žemas prieš aukštą ir pan. Davus teisėjui ženklą, boksininkai pradeda „dirbti“ (kiekvienas su savo partneriu). Stipresnį smūgį kirsti negalima. Čia tenka daugiau vaidinti boksavimąsi. Sumaniai atliekamas šis amerikoniškas boksas sukelia žiūrovams daug skanaus juoko. Geriausia „dirbusiai“—vaidinusiai „boksininkų porai“ — suteikiamas „amerikoniško bokso“ meisterio vardas. Teisėjai tai paskelbia publikai.

K. Juodis.

PASIJUOKTI SVEIKA

VELYKŲ SVEČIAI

(Feljetonas)

Stepas Papšys šiemet per Velykas sėdės namie. Niekur nė kojos nekels. Apie tai jis yra pasakęs tik savo žmonai, bet dabar jau žino visa apylinkė.

Sužinojau ir aš (iš moterų) Pasirodo, Papšys sėdės namie todėl, kad jam pernai nepasisekė pasisvečiuoti. Buvo šitaip:

Velykų pirmą dieną Papšys (nei valgęs nei gėręs) išėjo sveikinti savo pažįstamųjų. Pirmiausia užėjo pas Kupstus. Paėmęs Kupstą glėbin, jam pažandėn papt ir sako:

— Sveikinu tave, prieteliau, ir linkiu tau kad būtum sveikas, diktas, pavalgęs ir su skatiku.

Kupstas ir jam:

— Dėkui. Linkiu ir tau, kad daugiau nebeskaudėtų nei galva, nei dantys, kad nesirgtum nei gripu, nei karštine, kad meiliai gyventum su žmona ir kad susilauktum daug vaikų...

— Gana jau — pertraukė Papšys.

— A! tai mūsų bičiulis! — šaukė besiartindama Kupstienė. — Koks tamsta geras, kad mūsų nepamiršti!

Papšys prišoko ir ėmė bučiuoti Kupstienės rankas, pridėdamas:

— Sveikinu, sveikinu ir linkiu daug daug laimės!

Kupstienė Papšį už rankos ir prie savo velykinio stalo. Papšiui (nei valgiusiam nei gėrusiam) buvo neprošalį. Patrynė rankas, pagyrė šeimininkę ir ėmė stiprintis. Tą valandą jis jautėsi laimingiausias žmogus. Ištuštinęs porą stikliukų, jis, apsiginklavęs peiliu ir šakutėmis, artinosi prie kumpio, sakydamas:

— Poniute, kai ateinu aš į jūsų namus, tai ir prasišviečia mano akys.

— Labai mums malonu! — beveik vienu balsu tarė Kupstai. — Ir paprašė valgyti kiaušinius arba kumpį.

Tuo tarpu atėjo dar vienas svečias. Tai Juozas Lazdys, artimiausias Kupstų kaimynas.

— A! ponas Juozas! Prašome, prašome — šaukė šeimininkė.

— Poniute, viso gero!

— O tau susirasti žmoną!

— Ačiū.

— O gal jau turi nusižiūrėjęs?

Juozas pakėlė savo petis ir paraudonavo iki ausų...

Prie stalo jau buvo du svečiai. Kupstai, norėdami jiems įtikti, kišo jiems duonos ir rodė pirštais savo velykines gėrybes: kiaušinius, sviestą, sūrį, žąsį ir iškeptą kumpį, sakydami:

— Prašome, sveteliai, ką turime, tą ir duodame. Švieži dalykai — kiaušiniai virti penktadienį, dažyti vakar, mėsa gal kiek žalia, bet jei sveiki viduriai, tai ir nepaškadys.

— Vagi turime vaistų! — rodydamas bonką „baltosios“ tarė šeimininkas — ir pripylė stikliukus.

Papšys, pasigydęs „vaistais“, pasidarė gyvesnis.

— Žinai ką, ponas Juozapai, — tarė jis apglėbdamas jį pusiau — aš tau patarčiau žmonos pasiieškoti kuo greičiausiai. Žiūrėk, susituokę žmonės kaip gyvena. Stalas net lūžta! Bet, žinai, kai jau būsi pasiruošęs — paklausk manęs. Aš žvilgtersiu jai į akis ir suprasiu, kas do sutvėrimas. Žinai, būk atsargus! Paskui krimsi sau pirštus, bet jau bus pervėlu.

— Nebaidyk, ponas Papšy! — draudė ponia Kupstienė. — Jis ir taip nedrąsus...

Tuo tarpu atsirado dar trečias svečias — Kazys Kriokšlys, netolimas Kupstų giminė.

Kalba vėl pagyvėjo.

— Kaip eina reikalai? Girdėjau andliavoji arkliais? — paklausė Kriokšlio Papšys.

— Ponas Stepai, kam čia prie stalo minėti arkliai?! — sudraudė šeimininkė.

— Atsiprašau, poniute. Bet čia yra svarbūs dalykai. Šiais laikais ekonomiški reikalai — pirmoje vietoje. Kai kišeniai tušti, tuomet viskas nemiela.

Norėjo dar kažką išrodyti, bet pertraukė ketvirtas svetys, kuris taip pat (gal nei valgęs nei gėręs) atėjo pasveikinti Kupstų.

— A! ponas Adomas! — pirmas suriko Papšys.—Sveikinu! Ponia, sakykit, o kodėl jis nesusiranda pačios?

Ir bandė Adomą pakratyti, bet paaiškėjo, kad tas už jį dvigubai storesnis, tad tik pamėgino.

Kai vėl visi susėdo ir ėmė tuštinti velykinį stalą, Papšys (gerokai palinksmėjęs) vėl buvo pirmutinis. Jis apsikabino poną Adomą ir klausia:

— Klausyk, tu turi galvą, ar ne?

— Žinoma, turiu!—tarė pasididžiuodamas Adomas.

— Tai sakyk, žydai subankrutuos ar ne, kai jiems su košeru bus negerai?

— Ponas Stepai, nustok! — vėl subarė Kupstienė.

— Tai ką, poniutė eini už žydus?—griežtai užklausė Papšys.

— Ponas Stepai! Liaukis! Vietoj to verčiau suvalgyk gabalą mėsos—vėl tarė ji.

Stepas paėmė peilį, šakutes ir jau kėsinosi prie kumpio. Tuo tarpu įkaušusi jo galva ėmė ir sulenkė visą iki pat stalo...

— Ponas Stepai!—vėl sušuko šeimininkė.

— Po šimts pypkių! Ko ponia nori nuo manęs?—paklausė atsitiesęs Stepas.

— Sėskis ir sėdėk!—neiškentė ir Adomas.

— O tu ko kišies? — ir šiam pareiškė Papšys.

— Suvaldyk liežiuvį—pradėjo ir Kupstas.

— Tai ir tu už žydus?!

— Nesvarbu, bet prie mano stalo prašau susivaldyti!

— Žiūrėkit, kad už jo stalo, tai jau nebegalima nė prasižioti! — ironiškai paaiškino Papšys.

— Nurimk! — suriko Kupstas.

— Ką, nori mane pabaidyti? — užklausė Papšys, linguodamas galvą.

— Žinoma, kad galiu! — pareiškė pasistojęs Kupstas.

Papšys už kumpio ir Kupstui galvon... Kupstas už keptuvės ir Papšiui kakton...

Na, ir suįro dviejų kaimynų nuoširdūs santykiai. Dėl to šiemet Papšys ir sėdės per Velykas namie.

Urbulis.

TRUPINIAI

Viename laikraštyje buvo įdėtas tokis skelbimas:

„Vakar pirkau vienoje krautuvėje kilogramą cukraus. Parsinešęs namo įsitikinau, kad cukrus yra sumaišytas su smėliu. Kratuvininkas, pas kurį pirkau cukrų, turi man rytoj atsiųsti kitą kilogramą cukraus, priešingu atveju priverstas būsiu to krautuvininko pavardę paskelbti laikraščiuose“.

Dar tą pačią dieną skelbėjas gavo iš įvairių miesto krautuvių apie 50 kilogramų cukraus...

Teisėjas: — Ar buvai kada baustas?

Kaltinamasis: — Buvau. Prieš dešimts metų. Nubaudė, kad uždraustoje vietoje išsimaudžiau.

Teisėjas: — O po to daugiau nė karto nebuvai baustas?

Kaltinamasis: — Tai kad aš nuo to laiko nesiprausiau ..

— Sveikute, panele! Seniai panelę mačiau.

— Ar labai pasikeičiau?

— Taip.

— Ar gražiai išrodau?

— Kaip dvidešimties metų rožė.

— Dėl šios nervų ligos tamstos žmona galės gyventi šimtą metų.

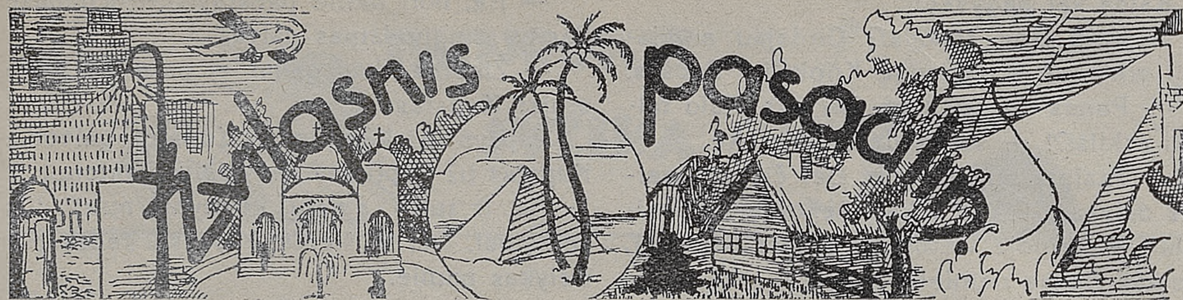
— O aš, ponas daktare?..

— Kas tai yra kumštis?

— Nepatenkinta ranka.

— O kas tai yra nulis?

— Išsipūtęs taškas.

PO VOKIEČIŲ ŽYGIO PAREININ

Esame jau aną kartą trumpai rašę, kad kovo mėn. 7 d.

Vokietija dar kartą vienašališkai sulaužė Versalio sutartį,

įvesdama Pareinėn savo kariuomenę, kurios vokiečiai pagal susitarimą negalėjo ten laikyti. Negalėjo taip pat vokiečiai statyti ten jokių tvirtovių. Tą pačią dieną

Vokietija atsisakė ir nuo Reino pakto,

pasirašyto 1925 m. Lokarne. Šia sutartimi Vokietija buvo pasižadėjusi neliesti Prancūzijos ir Belgijos rytinių sienų. Tuo pačiu metu

Vokietija pasiūlė pradėti saugumo derybas

su visomis Lokarno sutartį pasirašiusiomis valstybėmis, pirmoj eilėj su Prancūzija ir Belgija. Be to, Vokietijos vyriausybė pareiškė norą sudaryti sutartis ir su savo rytų kaimynais, jų tarpe ir su Lietuva. Šitokias sutartis Vokietija esanti linkusi pasirašyti 25 metams.

Be to, vokiečių vyriausybė pareiškė, kad

Vokietija galėsianti sugrįžti į Tautų Sąjungą,

jeigu kitos valstybės priimsiančios jos pasiūlymus ir pradėsiančios naujas saugumo derybas, nes ligšiolinių sutarčių, kurios pažeminančios Vokietiją kitų, t. y. didžvalstybių akyse, ji negalinti pakęsti ir laikytis. Kitaip tariant,

Vokietija reikalauja lygių teisių su kitomis didžvalstybėmis,

kurios iki šiol laikiusios save nugalėtojomis, o Vokietiją—pralaimėtoja, ir dėl to siaurinusios, kaip vokiečiai sako, Vokietijos teises tarptautiniuose santykiuose, įsikišdamos netgi į Vokietijos vidaus reikalus.

Tokie yra Vokietijos siekimai ir paskutinieji žygiai. Dėl vienašališko sutarčių sulaužymo ir staigaus vokiečių kariuomenės įžygiavimo Pareinės krastan

Europą perbėgo neramumo banga.

Spauda ir viešoji opinija pradėjusi buvo kalbėti apie karo galimumą tarp Vokietijos ir Prancūzijos, kurios interesai buvo smarkiausiai pažeisti. Buvo manyta, kad Prancūzija, atsakydama į Vokietijos žygius, paskelbs kariuomenės mobilizaciją. Bet prie to nepriėjo. Prancūzija pasirūpino tiktai pirmiausia sustiprinti savo pasienį su Vokietija ir sulaikyti karininkų atostogas. Tą patį padarė ir Belgija.

Be to, abi valstybės griežtai užprotestavo prieš Vokietijos sauvališkumą

ir sušaukė greitai Paryžiun Lokarno sutartį pasirašiusių valstybių: Anglijos ir Italijos atstovus. Prancūzijos vyriausybė įnešė skundą prieš Vokietiją ir Tautų Sąjungos Tarybon, reikalaudama, kad ji kuo greičiausiai susirinktų apsvarstyti susidariusią padėtį.

Tautų Sajungos Taryba susirinkusi buvo Londone. Kodėl Londone, o ne Ženevoje — vėliau pamatysime.

Londone šalia T. S. Tarybos tarėsi savo arpe ir Lokarno sutarties dalyvės. Tačiau nei Paryžiuje, nei Londone nieko ypatingo neįmanyta nutarti, nes stigo valstybėms vieningo nusistatymo.

Prancūzija reikalavo ir tebereikalauja atstatyti pirmykštę padėtį.

Kitais žodžiais betariant, Prancūzija reikalauja, kad vokiečiai atsiimtų iš Pareinės savo kariuomenę. Ir tik vokiečiams tai padarius, prancūzai sutinka pradėti naujas saugumo derybas su Vokietija.

Anglijos nusistatymas yra kitoks.

Anglai per daug nepersiėmė nei sutarčių sulaužymu nei vokiečių kariuomenės įžygia-

vimu Pareinėn. Tiesa, Anglijos užsienių reikalų ministeris Edenas pareiškė, kad jeigu Vokietija mėgintų pulti Prancūziją, tada Anglija stotų Prancūzijos pusėn, kaip to reikalauja Lokarno sutartis. Bet apskritai imant, anglai labai nepyksta, kad vokiečiai įsivedė savo kariuomenę Pareinėn. Svarbu yra tai, kad

Anglija sutinka pradėti su Vokietija derybas.

Šion pusėn Anglija nori palenkti ir Prancūziją. Kad geriau savo sumanymus galėtų įvykdyti, Anglija pasistengė, kad Tautų Sąjungos Taryba susirinktų ne Ženevoje, bet Londone. Mat, anglai iš pat pradžių stengėsi įtraukti į Tautų Sąjungos Tarybos konferencijas ir Vokietiją. Kadangi vokiečiai Ženevoje, iš kur jie prieš kelis metus pasitraukė, galėtų nesutikti tartis, todėl Anglija sugalvojo visus politinius pasitarimus perkelti Londonan. Po ilgų derybų T. S. Taryboje Anglijai pavyko pravesti savo sumanymas.

Vokietija dalyvavo T. S. Tarybos posėdžiuose

Pakvietus Vokietiją dalyvauti T. S. Tarybos konferencijose, ji buvo pastačiusi dvi sąlygas: Vokietijai turi būti pripažintos lygios teisės T. S. Taryboje ir turi būti svarstoma ne tik Vokietijos atsisakymas nuo Lokarno sutarties, bet ir vokiečių vyriausybės pasiūlymas pradėti naujas saugumo derybas su kitomis valstybėmis.

Pirmą sąlygą T. S. Taryba priėmė, antrą, pasipriešinus Prancūzijai, atmetė.

Vokiečių delegacijos pirmininkas Ribentropas pasakė T. S. Taryboje kalbą, kurioje išrodinėjo Vokietijos nekaltumą, atsisakius nuo Lokarno sutarties. Atvirkščiai, Ribentropas pareiškė, kad kaip tik

Vokietija kaltina Prancūziją,

nes ji pirmoji sulaužiusi Lokarno sutartį, sudarydama su Sovietais tarpusavio pagalbos sutartį, nukreiptą prieš Vokietiją.

Pažymėtina taip pat, kad Prancūzija ragino T. S. Tarybą nutarti ūkiškas sankcijas prieš Vokietiją, bet su tuo nesutiko nei Anglija, nei Italija. Prancūziją palaikė tik Sovietų Rusija. Apskritai,

Tautų Sąjungos Taryba nieko nenutarė,

išskiriant tik tai, kad Tarybos nariai visais balsais (susilaikė tiktai Čili) pripažino, kad Vokietija vienašališkai sulaužė Versalio sutarties dalį ir Lokarno sutartį.

Ką nutarė Lokarno sutarties dalyviai?

Taip pat nieko ypatingo, nors tarėsi labai daug. Tiesa, lokarninės valstybės taip pat pasmerkė Vokietiją, sulaužiusią vienašališkai Lokarno sutartį. Be to, šios valstybės (Anglija, Italija, Prancūzija ir Belgija) kovo 20 d. nustatė tam tikrus aštuonius punktus, pagal kuriuos turėjo būti pradėtos su Vokietija derybos. Tuose punktuose tarp kitko pasakyta, kad lokarninės valstybės ir toliau laikosi sutarties, pasirašytos 1925 m.; lokarninių valstybių generaliniams štabams nurodyta sueiti į glaudesnius tarpusavio santykius; sutinkama derėtis su Vokietija, jeigu ji derybų metui apribos karo pajėgas Pareinėje, tam pačiam tikslui lokarninės valstybės nutariusios sudaryti Pareinėje Prancūzijos-Vokietijos ir Belgijos-Vokietijos pasieniuose tam tikrą neutralią juostą, kuri būtų pavesta prižiūrėti tarptautinei (anglų ir italų) kariuomenei.

Vokietija nepriimė pasiūlymų.

Ypač vokiečiai griežtai pasipriešino lokarninių valstybių generalinių štabų suartėjimui ir tarptautinės kariuomenės įvedimui į Pareinės kraštą.

Taigi, tuo tarpu didžvalstybės nieko nepadarė savitarpio santykiams sutvarkyti. Kiekviena laikosi griežtai savo nusistatymo ir dėl to negali susitarti. Tuo tarpu

Italija naudojasi susidariusia padėtimi.

Italų vyriausybė iš pat pradžių pareiškė, kad nesiimsianti prieš Vokietiją sankcijų, bet galėsianti palaikyti lokarnines valstybes ypač Prancūziją, jei būsiančios panaikintos veikiančios dabar prieš Italiją sankcijos.

Be to, tuo metu, kai visos Europos akys nukreiptos buvo į Londoną, Romoje buvo sustiprinta

Italijos-Austrijos-Vengrijos santarvė.

Trijų valstybių vyriausybės kovo 23 d. pasirašė tris sutartis, nustatančias glaudesnį politinį, ekonominį ir kultūrinį bendradarbiavimą.

Kuo baigsis didžvalstybių dabartinis nesutarimas, sunku tuo tarpu spręsti. Reikia betgi manyti, kad Prancūzijai teks nusileisti, nes nėra abejonės, kad Vokietija niekuo būdu nesutiks atsiimti savo kariuomenės iš Pareinės.

LIETUVOS VALSTYBĖJE

— Prancūzijos respublikos prezidentas Lebrunas apdovanojo aukštuosius Lietuvos karininkus garbės legiono ordinais. Juos gavo kariuomenės vadas pulk. Raštikis ir generalinio štabo atskirų kariuomenės dalių vadai: pulk. Černius, pulk. Dulksnys, pulk. Valušis ir atsargos generolas Pečiulionis.

— Kovo mėn. 23 d. pradėta naujo plento Baltų-Raseinių ruože tiesimas, kur dirba per 3000 žmonių. Paskutiniuoju metu bedarbių Lietuvoje visai nėra.

— Kovo mėn. paskutinėmis dienomis knygų rinkoje pasirodė gražiai išleistas veikalas apie Juozo Tūbelio gyvenimą ir jo veiklą.

— Klaipėdoje buvo surengtas rašytojui Vydūnui pagerbti literatūros vakaras, kur aptarta jo veikalai, kūryba, jo darbuotė ir nuopelnai lietuvių tautai.

— Lietuvos pašto valdyba išspausdino specialius oro pašto ženklus antrajam transatlantiniam skridimui paminėti. Ženklai su F. Vaitkaus atvaizdu.

— Sausio-vasario mėnesių Lietuvos eksportas yra aktyviausias per paskutinius trejus metus. Per du mėnesiu išvežta daugiau negu įvežta už 11,7 milijonų litų.

— Pereitais metais Lietuvoje pastatyta už 37 milijonus litų gyvenamų namų. Vien tik Kaune pastatyta 305 namai.

— Nuo kovo mėnesio 21 dienos Kaune pradėjo veikti naujas liaudies universitetas beturčiams. Jį įsteigė Žmogaus Globos Draugija, kuri numato netolimoj ateity įsteigti keletą šio universiteto skyrių provincijos miestuose ir miesteliuose.

— Kovo mėn. 15 d. Kaune buvo aklųjų instituto auklėtinių surengtas koncertas, kuriame aklieji deklamavo, dainavo, skambino ir pasirodė su stygų orkestru. Koncerte buvo daug publikos.

— Kovo mėn. 1—15 dienomis Kaune buvo didelis potvynis. Mat, ties Raudondvariu už Kauno buvo užsilaikę Nemune ledai ir dėlto Nemuno vanduo išsiliejo iš krantų. Buvo apsemta apie 60 gatvių ir apie 1.000 gyvenamųjų namų. Nukentėjusiems sušelpti vyriausybė paskyrė 100.000 litų. Be to, sudarytas nukentėjusiems sušelpti komitetas, kurio rūpesčiu organizuojamos viešos rinkliavos.

— Paskutiniu laiku Lietuvoje ypatingai susirūpinta mėgėjų teatrais. Švietimo ministerija tam reikalui paskyrusi specialų mėgėjų teatrų instruktorių, baigusį režisūros mokslus Rygoje. Visoj Lietuvoj pradedama organizuoti mėgėjų teatrų grupės, kurioms duodama teoretinių žinių, praktiškų nurodymų ir medžiaginės paramos.

— Kovo 26 d. įvyko Klaipėdos mokytojų seminarijos auklėtinių išleidžiamieji egzaminai, kuriuos išlaikė 29 asmens ir gavo pradžios mokyklų mokytojų pažymėjimus.

— Kovo 1 d. Lietuvoje gyveno 10.173 svetimšaliai. Iš jų buvo be pilietybės — 5369. Vokietijos piliečių — 2142, Latvijos piliečių — 884, Čekoslovakijos—213, Am. Jungt. Valst. — 170, Anglijos — 106, Šveicarijos — 91, Sov. Rusijos — 88, Estijos — 81, Danijos — 42, Austrijos — 32, Prancūzijos — 21, Rumunijos— 20, Italijos — 16, Turkijos — 4, Palestinos — 5 ir po keliolika kitų valstybių.

— Birželio 9 d. Helsinkyje, Suomijoje, bus penktoji Pabaltės valstybių hidrologijos konferencija, kurioje pakviesta dalyvauti ir Lietuva. Lietuvą šioje konferencijoje atstovaus prof. St. Kolupaila.

— Švedų karalius apdovanojo Lietuvos kariuomenės karininkus ordinais: Pulk. leit. Šarką ir maj. Baniulį — karališkojo Vazo I klasės ordinu.

— Kovo 27 d. Kaune buvo iškilmingai paminėta 25 metų žinomo dainininko Kipro Petrausko scenos veiklos sukaktuvės. K. Petrauskas pirmą kartą dainavo Maskvos teatre 1911 m. operoje „Romeo ir Julija".

— Per paskutiniuosius penkerius metus apskričių ir miestų savivaldybės pastatė gražias ligonines Panevėžyje, Tauragėje, Rokiškyje, Telšiuose ir Šakiuose. Šiuo metu yra statomos arba baigiamos statyti ligoninės Alytuje, Kėdainiuose ir Zarasuose. Be to, šiemet rengiamasi pradėti statyti ligoninę Mažeikiuose ir Kaune. Tuo būdu šiemet būtų pastatytos ir įrengtos dar penkios naujos ligoninės.

LATVIJOJE

— Latvijos lietuvių jaunimo organizacija „Laisvė" šiemet švenčia 5 metų gyvavimo sukaktuves. Velykų švenčių metu, balandžio 13 d. iškilmingai paminės tas sukaktuves.

— Nemaža yra lietuvių ir Daugaupilyje. Čia jau nuo senai veikia Lietuvių Draugija, kurios metinis susirinkimas buvo kovo mėnesio paskutinėmis dienomis. Draugija nutarė užmegsti artimesnius santykius su atvykstančiais Latvijon lietuviais darbininkais.

ESTIJOJE

— Estijoje gyvena apie 200 lietuvių. Dauguma jų gyvena Estijos sostinėje Taline, kur turi savąją organizaciją — Lietuvių Draugiją.

Ši Draugija išlaiko knygynėlį ir skaityklą. Lietuvių gyvenimu labai domisi estai, kurie dažnai atsilanko į lietuvių skaityklą ir artimai bendrauja su lietuviais.

ANGLIJOJE

— Moseno miesto lietuviai, susibūrę Šv. Juozapo Sąjungon, kovo mėn. 19 d. iškilmingai šventė savo globėjo šventę. Tos dienos susirinkime M. Tamošaitytė skaitė paskaitą. Po to M. Glušausko vedama vaikų artistų grupė suvaidino dramą — „Miške".

— Karfino lietuvių Jaunimo D-ja kovo mėn. 1 d. susirinkime nutarė surengti gegužės mėnesio pradžioje didelę Škotijos lietuvių šventę.

ŠVEDIJOJE

Vytauto Didžiojo universiteto rektoriui prof. Römeriui susipažinti su Švedijos akademiniais sluoksniais pas Lietuvos pasiuntinį Stokholme J. Savickį buvo suruošti pietūs, kuriuose be pasiuntinybės narių, dalyvavo dar trys Stokholmo ir Upsalos universitetų, o taip pat ir veterinarijos instituto rektoriai. Į vaišes atsilankė ir generalinis konsulas Fagraeus, lietuvių-estų vienybės pirmininkas, senatorius Lindhagenas, keletas Stokholmo ir Upsalos universiteto profesorių ir kit. Vaišių metu kalbėjo Lietuvos pasiuntinys J. Savickas, Švedijos švietimo viceministeris ir kiti.

ALBANIJOJE

Albanijoje, Skutari mieste, jau kelintus metus dirba ligoninėje gailestingoji sesutė lietuvaitė Barbora Juškaitytė.

Š. A. JUNGT. VALSTYBĖSE

— Čikagoje birželio mėn. 28 d. ruošiama įvairių tautų šokių šventė. Šioje šokių šventėje dalyvaus apie 200 Amerikos lietuvių šokikų, kurie jau dabar atsidėję ruošiasi.

— Amerikos lietuviai rengia trečiąjį transatlantinį skridimą iš Neujorko į Kauną. Neujorke jau sudarytas iš 7 asmenų paruošiamųjų darbų komitetas, kurio pirmininku išrinktas Jonas Sagys. Skristi ketina lakūnas Antanas Kiela.

— Amerikos Lietuvių Transatlantinio Skridimo Sąjunga (Atlass) paskelbė spaudoje piniginę savo veikimo apyskaitą. Iš tos apyskaitos matyti, kad s-ga turėjo 34.172 dol. įplaukų. Iš tos sumos už Lithuaniką II sumokėta 23.058 dol., paštui, telegrafui ir telefonui—1.154 dol., Vaitkui, perskridusiam vandenyną, dovanų--1.100 dol. ir kitiems reikalams išleista 2.058 dol.

— Čikagoje yra daugiau kaip šimtas įvairių lietuviškų organizacijų, kurias galima paskirstyti šitaip: pašalpinių — 15, švietimo — 29, ekonominių — 10, religinių — 14, meno — 12, politinių — 12, profesinių — 3, sporto—5 ir kitų—4.

Čia lietuviai turi per 200 įvairių verslo įmonių.

BRAZILIJOJE

— Rio de Zaneiro mieste gyvena keli šimtai lietuvių. Jie čia 1934 m. įsisteigė Lietuvių Sąjungą „Vilnį", kuri trumpu laiku daug nudirbo. S-ga jau turi nuosavą knygynėlį ir skaityklą. Šiemet per metinį susirinkimą išrinkta valdyba, kuriai vadovauja veiklus ir energingas pirmininkas J. Saurosaitis.

— Sao Paulio mieste šių metų pradžioje įsikūrė lietuvių jaunimo klūbas, kurį sudaro — vyrai ir moterys. Kovo mėn. pradžioje šis klūbas suruošė pirmąjį Brazilijos lietuvės teismą.

— Kovo mėnesio pradžioje Sao Paulio mieste vietiniai lietuviai pradėjo statyti penktajai Brazilijos lietuvių mokyklai namus. Statytojai tikisi iki kitų mokslo metų pradžios statybą pabaigti.

— Agronomas Jonas Zabrockis, ilgametis „J. D-go" bendradarbis, kuris šių metų pradžioje pabaigė Sao Paulio universitetą, dabar praktikuoja provincijoje. Gegužės mėnesį baigs praktiką ir gaus tarnybą Sao Paulio mieste, kur dirbdamas galės daug padėti vietiniams lietuviams.

— Grupė iniciatorių, susidedančių iš konsulo Povilo Gaučio, pramoninko ir likerių fabriko savininko Felikso Čemarkos, spaustuvės savininko ir „Lietuvių Aido Brazilijoj" leidėjo Kosto Uckaus ir to paties laikraščio redaktoriaus Antano Dutkaus, J. Steponaičio, sumanė įsteigti „Grūdu" pavadintą akcinę bendrovę, kurios tikslas—sujungti lietuvius prekybininkus bei pramonininkus ir sudaryti akcinį kapitalą didesnei veiklai.

JAPONIJOJE

Japonų saloje Kyushu apaštalauja lietuvis misijonierius Albinas Margavičius. Jis daug dirba Migazaki senelių prieglaudoje.

Sukonfiskuotas „Jaun. Draugas". Kovo mėn. 15 dieną, miesto storastai įsakius, buvo sukonfiskuotas „Jaunimo Draugo" 3(123) nr. Po konfiskatos buvo išleistas 3a(123a) nr.

Romuviečių susirinkimas. Kovo 2 d. buvo lietuvių inteligentų „Romuvos" klūbo narių susirinkimas, kuriame stud. J. Gimžauskas skaitė referatą: „Nūdienė mūsų kultūrinė būklė". Po to padiskutuota ir aptarta visa eilė gyvųjų klausimų.

Moksleiviai lavinasi. Kovo 15 dieną buvo Vytauto D. gimnazijos mokinių „Eucharistininkų" kuopos susirinkimas, kuriame buvo skaitomi du įdomūs referatai. V. Petruškevičius skaitė: „Pirmieji Lietuvos Apaštalai" ir B. Juršėnas — „Netikėjimo priežastys".

Kovo 1 d. buvo „Lietuvių literatūros ir kraštotyros" mokinių kuopos susirinkimas, kuriame Vyt. Gutauskas skaitė gražiai paruoštą referatą: „Cvirkos kūryba". Po to mokin. Pr. Smelevičius skaitė savo rašinį: „Paskutinės valandos", o mokin. Miliauskas padeklamavo savo eilėraštį.

Kovo 22 d. šios kuopos susirinkime skaitė turiningą referatą Pr. Smelevičius: „Mūsų poezija". Be to, šiame susirinkime buvo nagrinėjamos keturios lietuvių tarmės. Pelesos tarmę aptarė M. Šimelionis, Gervėčių — A. Mileišytė, Dieveniškės — St. Jakavičius ir Dainavos — M. Petrušytė.

Kovo mėn. 20 d. Vyt. Didž. gimnazijos salėje buvo surengtas gimnazijos mokinių vakaras, kur mokiniai skambino fortepionu, griežė smuiku ir grojo dūdų orkestras. Po to mokyt. J. Kazlauskaitės vadovaujamos gimnazijos mokinės parodė gimnastikos pratimus. Vakarą užbaigė prof. K. Galkausko paruoštas vaidinimas pasaka-baletas „Stebuklingas sapnas".

Amatininkai veikia. Kovo mėn. 8 d. buvo Lietuvių Amatininkų D-jos dramos sekcijos metinis narių susirinkimas, kuriame peržiūrėta pereitų metų veikimas ir išrinkta nauja šiems metams valdyba. Šiemet valdybą sudaro: J. Dieninis — pirm., R. Šlenytė — sekr., P. Kaziukonis — knyg. ir B. Šulgaitė, A. Matjoška ir D. Zalanskas — nariai be ypatingų pareigų. Sekcijos nariai nutarė tuoj po Velykų surengti vakarą su vaidinimais.

Kovo 15 d. buvo Liet. Amat. D-jos narių susirinkimas, kuriame stud. Čenys skaitė paskaitą, po to O. Miškinytė gražiai padeklamavo keletą eilių.

Iš „Ryto" D-jos. Kovo mėn. 22 dieną buvo metinis „Ryto" D-jos narių susirinkimas. Pirm. kun. K. Čibiras padarė pranešimą apie „Ryto" D-jos veikimą, dir. M. Šikšnys — apie Vytauto Didž. gimnazijos veikimą. Be to, buvo perrinkti trys valdybos nariai. Šiemet „Ryto" D-jos valdybą sudaro: pirm. — kun. K. Čibiras, vice-pirm. — direkt. M. Šikšnys, sekret.-iždin. — V. Budrevičius, nariai be ypatingų pareigų: K. Stašys, kun. N. Raštutis, R. Mackevičius ir adv. A. Juknevičius.

Sulaikytas veikimas. Nuo to laiko, kai pasirodė paskutinis (123a) mūsų laikraščio numeris, iki balandžio mėn. 3 d. apskričių storastos sulaikė veikimą Liet. Šv. Kazim. D-jos skyrių šiose vietose: *Švenčionių apskr.* Švenčionėliuose, Kūčiose, Mielagėnuose, Jankaučiznoje, Varakaliuose, Grybuose, Pliauškiuose, Dotinėnuose, Miežionėliuose Juodiškėse, Kirdeikiuose, Vaiškūnuose, Pirktiniuose, Staniūnuose ir Rizgūnuose. *Viln.-Trakų apskr.* Marijampolėj ir Žagarej. *Lydos apskr.* Pelesoje, Kargauduose, Naujadvary ir Leliušiuose.

Tame pat laikotarpy uždaryta arba sulaikyta veikimas Vilniaus „Ryto" skaityklų šiose vietose: *Viln.-Trakų apskr.* Miciūnuose, Galčiūnuose, Zervynuose, Drūcminuose, Daržinykuose, Dargužiuose, Kamorūnuose, Tiltuose ir Bucvidonyse. *Lydos apskr.* Naujadvary, Pelesoje, Vigonyse, Kargauduose, Klaišiuose ir Leliušiuose.

Įteikta memorialas. Kovo 24—25 dienomis buvo nuvykusi Varšuvon lietuvių delegacija — Tautinio Vilniaus Lietuvių Komiteto pirmininkas p. K. Stašys ir vicepirm. kun. K. Čibiras. Delegacija lankėsi ministerių kabinete ir vidaus reikalų ministerijoje, kur įteikė memorialą apie mūsų krašto lietuvių visuomenės dabartinę būklę.

Būsimieji kunigai. Praėjusio mėnesio pabaigoje Vilniaus dvasinės kunigų seminarijos auklėtiniai turėjo šventimus. Iš lietuvių klierikų diakonų šventimus gavo Konstantinas Molis ir Justinas Saulius; keturius mažesniuosius šventimus — Albertas Navickas ir Juozas Poškus.

Naujas scenos veikalas. Girdėti, rašytojas R. Mackevičius esąs parašęs naują scenos veikalą — komediją „Visuomenės veikėjai".

Perrinkta kazimieriečių vadovybė Kovo 29 d. šv. Mikalojaus parapijos salėje buvo metinis Liet. Šv. Kazim. D-jos narių susirinkimas, kuriame tarp kitko išrinkta nauja centro valdyba.

Šiemet Šv. Kazim. D-jos centro valdybą sudaro: kun. prof. V. Taškūnas — pirmininkas, p. Zuzana Stašienė — vicepirmininkas, kun. Pr. Bieliauskas — kasininkas, R. Bagdonas — sekretorius ir mgr. J. Maceika — narys be ypatingų pareigų.

Rekolekcijos. Kovo 16 — 20 dienomis Vilniuje buvo rekolekcijos lietuviams inteligentams. Rekolekcijas lankė didokas inteligentų būrelis. Balandžio 2 — 4 dienomis buvo rekolekcijos lietuvių moksleiviams. Po rekolekcijų buvo išpažintis ir bendra komunija. Rekolekcijas vedė kun. K. Čibiras.

Jaunimas renka tautosaką. Ligšiol daugiausia tautosaką rinkdavo moksleiviai. Dabar ima rastis ir sodžiuje gyvenančių jaunuolių, branginančių senybos dalykus. 1936 m. Tautosakos Archivui mūsų krašto jaunieji ūkininkai štai kiek davė medžiagos: Eržveto kaimo gyventojas Čaglys — 14 pasakų; Lasiškės k. Juozas Kurpė iš vyresniųjų 485 burtus; Mėcionių k. siuvėjas Leonas Mačėnas per 100 burtų; Rizgūnų k. Kazys Trapikas 120 pasakų; Kunigiškės k. Vaclovas Velička — 270 burtų, 122 dainas, 40 pasakų; Šlaito k. Juozas Žydelis — 30 pasakų.

Gaila, kad nėra rinkėjų Lydos apskr., Gervėčių ir Lazdūnų parapijose. *M. U.*

Gailiušai, Adutiškio vals., Švenčionių aps. Šiame sodžiuje yra daug jaunimo, kuris susibūręs vietos Liet. Šv. Kazimiero D-jos skyriun rūpestingo pirmininko B. Naviko vedamas, gragražiai veikia. Dažnai rengia vakarėlius, šaukia susirinkimus ir švenčia tautines šventes. Čia buvo gražiai paminėta ir tautos šventė—Vasario 16 diena. Buvo narių susirinkimas, kuriame B. Navikas skaitė paskaitą, o vietinio jaunimo choras padainavo skambių dainų. Skyriaus nariai rūpinasi, kad kiekvienas šio sodžiaus ūkininkas prenumeruotų lietuvišką laikraštį. Velykų švenčių metu jaunimas žada surengti vakarą su vaidinimais.

A. Jerm.

Petrikai, Gervėčių vals., Viln.-Trakų aps. Mūsų jaunimas kiek tik leidžia sąlygos stengiasi eiti šviesos keliu. Uoliai skaito laikraščius ir retkarčiais surengia vakarus. Pereitą mėn. vietinis Liet. Šv. Kaz. D-jos skyrius blaivybės savaitės proga surengė vakarą. Vaidino „Ant bedugnės krašto". Į vakarą atsilankė ir apylinkinių sodžių jaunimo būriai.

Pereitą mėnesį mūsų jaunimą ištiko netikėtas smūgis, jis neteko savo skaityklos vedėjo Bučelio, kuris, storastijai įsakius, buvo ištremtas iš mūsų sodžiaus.

Senis.

Dvarykščius, Mielagėnų valsč., Švenčionių apskr. Nors ir nelengvos pas mus darbo sąlygos, tačiau nors pamažu šį tą dirbame. Pereito mėn. 4 d. padarėme iškilmingą L. Šv. Kaz. D-jos skyriaus narių susirinkimą savo patronui Šv. Kazimierui pagerbti. Buvo dvi turiningos paskaitos ir deklamacijos. P. Kazimierienė skaitė apie šv. Kazimiero gyvenimą, o J. Juršėnas — apie blaivybę. Abi paskaitos buvo įdomios ir naudingos. Po to, vietinio skyriaus globojami vaikai padeklamavo keliolika gražių eilių.

Narys.

Navikai, Dūkšto vals., Švenčionių apskr. Vietinis Liet. Šv. Kaz. D-jos skyrius gražiai veikia, dažnai šaukia susirinkimus, skaito paskaitas. Kovo 4 d. narių susirinkimas pagerbė Šv. Kazimierą. Vietinės skaityklos vedėjas E. Stanevičius skaitė plačią ir turiningą paskaitą apie Šv. Kazimierą ir jo darbus. Po to jaunimas, A. Šukelio vadovaujamas, padainavo gražių lietuviškų dainų.

P-jus.

Aradnykai, Beržiniko vals., Suvalkų apskr. Labai retai būna kas nors rašoma „J. D-ge" apie mūsų sodžių. Tur būt todėl, kad maža, ką nudirbame. Tiesa, dirbame daug, stengiamės, negailim ir triūso, bet sunkios kultūrinio ir tautinio darbo sąlygos nevisada leidžia įgyvendinti gražius mūsų jaunimo sumanymus.

Nesenai vietinis Šv. Kaz. D-jos skyrius surengė lietuvišką vakarą. Vaidinta 4 veiksmų drama „Mirga". Jaunimo buvo iš visos apylinkės.

K-as.

Grybašė, Varėnos vals., Viln.-Trakų apskr. Šiame sodžiuje yra nemaža judraus susipratusio jaunimo, kuris, V. Jasiulytės-Valentukevičienės padedamas, žengia kas kart šviesesniu keliu. Uoliai lanko skaityklą ir noriai skaito laikraščius ir knygas.

Paskutiniu metu jaunimas ypatingai pamėgo lietuviškas dainas ir giesmes. ~~Prie Liet. Šv. Kaz.~~ D-jos skyriaus susiorganizavo choras, kuris, skaityklos vedėjos vedamas, šventadieniais gražiai pagieda Dubičių bažnyčioje.

Vietinis.

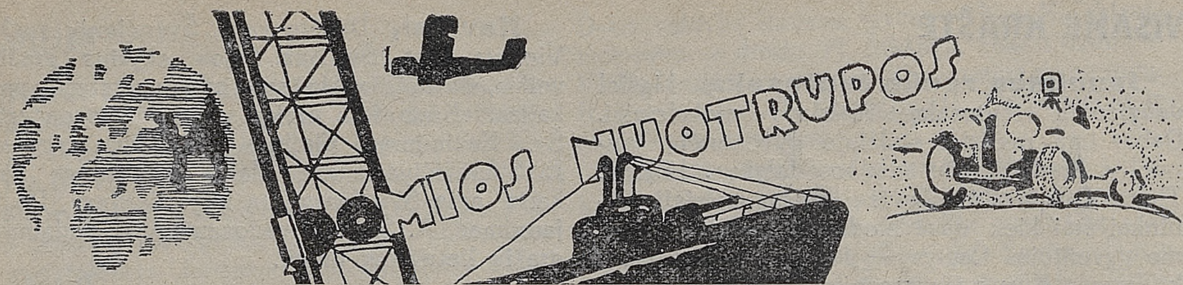
Miečionys, Mielagėnų vals., Švenčionių apskr. Praėjusiais metais Liet. Šv. Kaz. D-jos skyriaus nariai sumanė pastatyti kryžių—paminklą. Ilgai laukti nereikėjo. Tuoj kapinėse pradėjo augti gražus mūrinis paminklas. Daugiausia jį statant pasidarbavo A. Žemaitis ir Pr. Bielinis. Vėliau buvo jiems surašytas už kryžiaus statymą be leidimo protokolas ir nubausti sumokėti po 75 auks. Byla atsidūrė teisme. Bet dėl amnestijos nubaustųjų byla panaikinta.

Rožė.

Žervynos, Varėnos vals., Vil.-Trakų apskr. Šio kaimo gyventojai yra geri susipratę lietuviai. Netrūksta čia ir jaunimo, kuris gausiai prenumeruoja ir skaito laikraščius. Jaunimas pasižymi tuo, kad tik retas kuris rūko, o šiaip visi negeria ir nerūko. Gražiai čia veikia ir kazimieriečiai, kurie dažnai daro skyriaus susirinkimus, skaito paskaitas, referatus, o mergaitės padeklamuoja gražių eilučių.

Dabar jaunimo gyvenimas kitoks, nes kovo 16 d., storastijai įsakius, buvo uždaryta vietinė skaitykla.

Liet.

ORO DVIRATIS

Iš senų senovės žmogus pavydėjo paukščiui ir svajojo pakilti oran ir lėkti, kur norėdamas. Tačiau daug daug tūkstančių metų tai buvo tik svajonė. Vos XVIII a. pabaigoje žmogus pakilo oran balionu. Daugiau kaip 100 metų balionas buvo vienintelė priemonė keliauti oru. Tačiau balionas buvo labai netobulas oro laivas, nes jis lėkė ten, kur jį vėjas nešė, o ne ten, kur žmogus norėjo. Tik XX a. pradžioj, prieš 30 metų, amerikiečiams broliams Raitams pavyko pakilti į orą valdomu motoriniu lėktuvu. Nuo to laiko orlaivininkystė padarė milžinišką pažangą. Šiandie jau niekeno nestebina su didžiu trenksmu skrendąs padebesiais lėktuvas.

Bet ir tokių laimėjimų pasiekęs žmogus nenurimsta. Motoriniais lėktuvais jis nepasitenkina, nes motoras yra brangus daiktas, ne kiekvienam prieinamas. O juk paukštis skraido be dirbtinio motoro, tik savo jėga. Tad ir žmogus pamėgino skraidyti be motoro. Taip atsirado sklandytuvai arba lėktuvai be motoro. Lietuva turi savo sklandymo mokyklą Nidoj (Klaipėdos krašte). Tačiau sklandymas, nors ir labai malonus ir naudingas sportas, žmogaus negali patenkinti, nes sklandytuvas, lygiai kaip balionas, priklauso nuo vėjo, o ne nuo žmogaus valios. Skraidymo klausimas gali būti laikomas išspręstu tik tada, kai žmogus galės pakilti oran aparatu, kuris bus varomas tik žmogaus jėga, panašiai kaip paukštis. Kitaip sakant, žmogus trokšta pasigaminti oro dviratį.

Šiuo klasimu žmonės seniai galvoja. Prieš trejus metus Vokietijoj buvo paskirta 5000 markių (10.000 auks.) premija tam, kurs pirmas nuskris be nusileidimo 500 metrų lėktuvu, varomu tik žmogaus jėga. 1935 m. Vokietijoj, netoli Frankfurto prie Maino upės, vienas vokiečių lakūnas speciališku lėktuvu, kurio propeleris varomas tik lakūno jėga, nuskrido 195 metrus, lėkdamas vieno metro aukštumoj. Kitą dieną tas pat lakūnas ir tuo pat aparatu nuskrido jau 235 metrus. Šis skridimas žmogaus jėga sukėlė bendrą susidomėjimą. Nors patys šio lėktuvo išradėjai pareiškė, kad čia yra tik pati pradžia, patys pirmieji bandymai, kad dar praeis dešimts ar daugiau metų, kol išradimas galės būti tiek patobulintas, kad juo bus galima plačiau naudotis, tačiau bendrai pripažįstama, kad tai yra naujas didelis laimėjimas ir pažanga užkariaujanti orą.

Oro dviratis, jei jį pavyks tinkamai ištobulinti, bus ne tik puiki naujos sporto šakos priemonė, bet taip pat gali pakeisti ir karo techniką, nes nuo oro dviratininkų negalės apsaugoti jokios spygliuotų vielų tvoros. Žmogaus jėga varomas lėktuvas ateity turės, žinoma, pirmenybę prieš motorinius, nes bus ne tik pigus, bet, kas svarbiausia, bus nepriklausomas nuo visokių trumpų elektrinių bangų ir „mirties" spindulių, kuriais galima sustabdyti važiuojantį automobilį ar skrendantį lėktuvą, nutraukiant motoro magnetinių dalių veikimą.

VEIDRODŽIO KILMĖ

Senovėje, kai dar apie stiklo veidrodžius žmonės nežinojo, veidrodžius atstodavo metalo plokštelės, daugiausia sidabrinės. Tačiau toki veidrodžiai būdavo nepatvarūs, nes greit pajuosdavo. Pagaliau, veidrodžius tobulinant, metalo sluoksnis, dėl apsaugojimo nuo oro, buvo paslėptas po stiklu. Tuo būdu ir buvo išrastas pirmasis stiklo veidrodis. Toliau veidrodžių gamyba nuolat tobulėjo ir jau šiandien vartojamas veidrodis yra visai tobulas.

Nors veidrodžių gamyba nėra labai paini, tačiau prieš 300 metų veidrodžius mokėjo gaminti tik viename mieste — Venecijoje, Italios žemėje. Veidrodžių gaminimo būdas buvo laikomas didžiausioje paslaptyje. Pagal veikiančius vietos įstatymus mirties bausmė grėsė kiekvienam, kuris bandytų veidrodžių gamybos paslaptis perduoti svetimšaliams. Pagal valdžios įsakymą visos veidrodžių dirbtuvės buvo įkurdintos Murano saloje ir svetimšaliams buvo uždrausta ten lankytis. Be to, visiems veidrodžių dirbėjams buvo užginta išvažiuoti į svetimus kraštus. Jeigu kuris slaptai pabėgdavo, tai jo šeimai, pasilikusiai tėvynėje, grėsdavo mirties bausmė. Nežiūrint tokių didelių bausmių už veidrodžių gamybos paslapčių išdavimą, vis dėlto venecijiečiams nepavyko išlaikyti veidrodžio gamybos paslapčių. Slėpimas būdų, kaip reikia gaminti veidrodžius, venecijiečiams buvo

labai pelningas, nes jų pagamintus veidrodžius pirkdavo visas pasaulis ir jie daug pelnydavo.

Pirmasis veidrodžių gamybos paslaptis iš venecijiečių išgavo prancūzų pasiuntinys. Jis už 2.000 livrų (tokie tada buvo Venecijoje pinigai) tą paslaptį nupirko iš vieno veidrodžių dirbtuvės savininko, kuris prikalbėjo keturis veidrodžių dirbėjus bėgti į Prancūziją.

Po to ir Prancūzijoje buvo įteigtos veidrodžių dirbtuvės. Jos greit išsiplėtė ir tuo būdu slaptas veidrodžių gaminimo būdas paplito visame pasaulyje. Veidrodis pasidarė ne prabangos dalykas, bet visur vartojamas ir nebrangus. Jis atpigo, nes jį pradėjo gaminti visuose kraštuose.

LIJO PER METUS

Pasaulyje yra daug drėgnų vietų, ypač prie pusiaujo, bet drėgniausia vieta yra ties Indijos miestu Manipuru (Anglijos kolonija). Mat, šitas miestas yra lietingiausioje pasaulio srityje Himalajų kalnų šlaite. Oras, plaukiąs nuo jūros pusės, pakila, bet kadangi Himalajų kalnai yra labai aukšti (aukščiausia viršūnė—Everestas siekia 8.840 mtr., beveik 9 klm.), tai negalėdamas toliau plaukti, atšąla vandens garas ir pavirsta į lietų. Tada čia lija ir dieną ir naktį. Pav., 1934 metais tame mieste ir jo apylinkėse lijo 344 dienas, o 1935 metais—364 dienas. Vadinas, toje vietoje pernai metais buvo tik viena giedri diena!

Savaime suprantama, kad tokioje drėgnoje vietoje žmogui gyventi labai nesveika.

NAMAI IŠ STIKLO

Gyvename ypatingą laikotarpį. Viskas žengia pirmyn nepaprastais šuoliais. Kasmet technika duoda vis ką nors nepaprastai nuostabaus. Dygsta dangoraižiai, išvedami požemiais traukinių susisiekimai ir kita.

Paskutiniu metu pradėjo mėginti statyti namus ne iš plytų ar medžio, kaip tai buvo seniau daroma, bet iš stiklo. Toledo mieste (Amerikoje) vienas fabrikas pradėjo gaminti stiklines plytas, iš kurių galima bus statyti aukštus namus. Pirmąjį tokį stiklinį namą pastatė pats fabrikas. Tame name patalpino fabriko raštinę.

Gaminamos stiklinės plytos yra nepermatomos, nepraleidžia šilmos nei šalčio, todėl statybai visai tinka.

SUMANŪS BEDARBIAI

Trys jauni čikagiečiai, ilgą laiką nebegaudami darbo, surado nepaprastą būdą nusikalti kiek pinigų. Jie aplankė vienos Čikagos dalies gyventojus ir paskelbė rengią kūlio vertimo konkursą, kuriame, sumokėję du dolerių, gali dalyvauti kas tik nori. Ir kągi? Atsirado 43 mėgėjai. Konkurso aikštę apgulė minia smalsuolių, kurių kiekvienas sumokėjo už bilietą po 20 centų. Konkursą laimėjo vienas artistas, kuris versdamasis nuėjo net 1590 mtr. ilgio kelią.

Sumanūs bedarbiai puikiai pasipelnė ir netrukus vėl ruoš tokį pat konkursą.

MUSOLINIO PAMINKLAS

Kaip žinome, dabartiniu metu tolimoje Abisinijoje eina karas. Italams pasistūmėjus kiek priekin ir užėmus kai kurias šiaurinės Abisinijos žemes, karininkų tarpe kilo sumanymas pastatyti užimtose vietose Musoliniui paminklą. Abisinija yra nepaprastai kalnuota šalis, ypač jos vidurinėje ir šiaurinėje dalyje stūkso aukščiausi kalnai, uolos.

Italijos diktatoriaus galva iškalta kietoje granito uoloje. Yra tai vienas originaliausių paminklų, jis stovi netoli Aduos miesto. Šitas nepaprastas Musolinio paminklas ilgai primins čiabūviams žmonėms apie dabartinį italų - abisinų karą. Be to, Musolinio paminklas, kuris yra visai arti mūšio laukų, ragina italų kariuomenę drąsiau žygiuoti pirmyn.

NAUJAS IŠRADIMAS

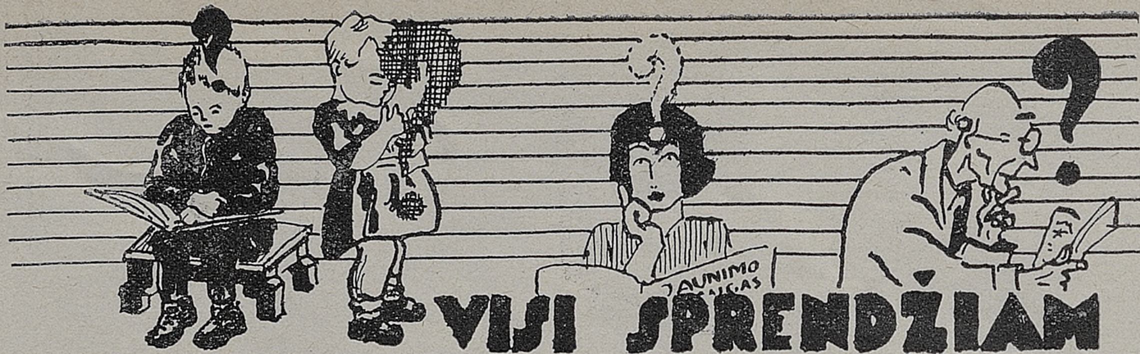
Sardinijos chemikas, dr. M. Nurkis, išrado naują būdą džiovai gydyti. Savo bandymams Nurkis paaukojo net 20 metų. Paskutiniu metu jis gydė apie 30 džiova sergančių, kurių didesnė dalis sirgo gana sunkiai, ir visus jam pavyko išgydyti. Artimiausiu laiku Nurkio metodas bus išbandytas plačiu mastu, prižiūrint specialiai gydytojų komisijai.

MOKYS SKRAIDYTI

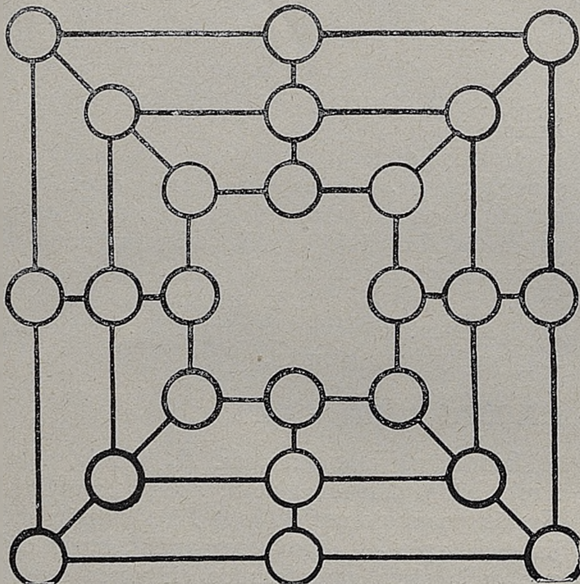
Anglijoje aviacijos ministerija pranešė, kad jauni anglai, tarp 18 ir 25 metų amžiaus, kurie negalėjo atlikti reguliarios tarnybos aviacijoje, tačiau kurie nori dalyvauti tėvynės apgynime, bus nemokamai mokomi aviacijos karališkoje karo aviacijoje. Norį gauti tokį nemokamą aviacijos mokslą, turės penkeriems metams įsirašyti į aviatorių atsargą.

NEPAPRASTAS STALAS

Jonas Stelmokas šiomis dienomis pabaigė dirbti nepaprastą stalą, kurį padaryti jam užtruko net 10 metų. Stelmoko padarytas stalas sudedamas ir išardomas be kukelio ar klijų pagalbos. Stalas išlaiko 300 svarų. Stelmokas sako, kad vargu pasaulyje atsiras kitas žmogus, kuris galėtų tą stalą nesužalojęs išardyti, o jeigu ir pavyktų išardyti, negalėtų vėl jo sudėti.

1. MALŪNĖLIS

Čia ne uždavinys, bet lošimas, vadinamas malūnėliu.

Kaip matome, figūroj yra 24 apskritimai. Du žaidėjai turi po 9 kauliukus, kuriuos paeiliui vieną po kito stato į betkurį ratuką. Padėjus visus kauliukus, žaidėjai juos stumdo taip pat paeiliui, bet tik ta pačia linija ir tik į artimiausį ratuką.

Lošimo tikslas — pastatyti savo tris kauliukus betkurioje vietoje tiesioj linijoj. Katras žaidėjas tą pasiekia, tas turi teisę savo priešo betkurį vieną kauliuką prašalinti, ir lošimas tesiamas toliau. Kai vieno žaidėjo lieka ne daugiau 4 kauliukų, tai jis juos gali stumdyti ta pačia linija net peršokdamas per vieną neužimtą ratuką. Kai vienam žaidėjui liks tiktai vienas kauliukas, tai jis yra pralošęs.

S. G. 3 t.

2. UŽDAVINYS

Jonas, Petras ir Vladas su savo žmonomis: Katre, Juze ir Ona atvažiavo Vilniun Velykų šventėms šį tą nusipirkti.

Svarbu sužinoti, kuri tų moterų, kurio žmona. Žinome tiktai tiek, kad kiekvienas tų šešių asmenų sumokėjo už kiekvieną pirktą daiktą tiek auksinų, kiek daiktų pirko. Kiekvienas vyras išleido 63 auksinais daugiau už savo žmoną.

Be to, žinoma, kad Jonas pirko 23 daiktais daugiau, negu Juzė, o Petras 11 daiktais daugiau, negu Katrė. *Pranas 2 t.*

3. DARBAS SU DEGTUKAIS

Dešimts degtukų, išskirstytų vienoje eilėje po vieną, sujungti į poras.

Dėti degtukai viens ant kito galima tik perkeliant per du degtuku.

Sprendimas turėtų būti toks:

Birutė 2 t.

4. ŠARADA

Antrą, trečią, jei skaitysi
Ir ketvirtą prirašysi, —
Gausi vieną iš dvylikos,
Jis mūs' tautai brangus liko.
Jei tik antrą ir ketvirtą, —
Tai metalą, bet netvirtą.
Pirmą, trečią ir dar „ką", —
Tuoj sakysi......
Keturi gi jie sudaro
Tai, ko laukiame be galo.

V. Juknevičius 2 t.

5. UŽDAVINYS

1) Moteriškė, eidama į Vilnių, sutiko 3 bernus. Kiekvienas bernas nešė ant pečių maišą. Kiekviename maiše buvo 3 žąsys.

Kiek iš viso būtybių keliavo į Vilnių?

P. V. 1 t.

2) Tupi kampe trupinys; nei pavežt, nei panešt. *V. Juknevičius 1 t.*

REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA: VILNIUS, DOMBROVSKIO G-VĖ 5 — 1.
Redaktorius ir leidėjas ANTANAS JUKNEVIČIUS. „RUCH" spaustuvė Vilniuje.

TURINYS

Jaunuoli, juk žinai, kad „Jaunimo Draugas" skelbia Dievo ir Tėvynės meilės idealus, grįsdamas tuo būdu tiesų ir tikrą kelią į mūsų tautos šviesesnę ateitį, tad paremk jo žygius ir pasistenk, kad kiekvienas lietuvis jaunuolis prenumeruotų ir skaitytų „Jaunimo Draugą".

Viršelį piešė J. Kazlauskas.
Vinietes — Z. Urbonavičiūtė ir J. Kazlauskas.

Przesyłka opłacona ryczałtem.

Prenumeratos kaina:

Mūsų krašte metams . . 2 auks.
„ „ pusmečiui . 1 auks.
Lietuvos Valstybėje ir kitur
metams . . . . . . 1 dol.

Kaina 20 sk.